

Virksomhedssammenslutninger

Revisionen af IFRS 3 og SFAS 141

FORFATTERE: JAN PEDERSEN & PETER FJELDGAARD
VEJLEDER: PETER THOR KELLMER

Cand.merc.aud
Aalborg Universitet
Kandidatafhandling 2009

Forord

Dette speciale er udarbejdet som afslutning på Cand.merc.aud. studiet på Aalborg Universitet. Specialet er udarbejdet i perioden 18. august 2008 til 18. februar 2009.

Formålet med specialet er at udarbejde en større selvstændig afhandling med relevans for en statsautoriseret revisors virke. Specialet skal dokumentere vores færdigheder i anvendelse af videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et afgrænset fagligt emne.

Emnet, der danner grundlag for nærværende speciale, er den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger under IFRS og US GAAP. Opgaven tager udgangspunkt i et af IASB og FASB udført konvergensprojekt på området, der har medført vedtagelse af nye og reviderede standarder, der træder i kraft henholdsvis 1. juli 2009 og 15. december 2008.

Målgruppen for specialet er som udgangspunkt vejleder og censor. Specialet henvender sig endvidere til øvrige personer, der ønsker viden om den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger under IFRS og US GAAP.

I forbindelse med vores speciale vil vi gerne takke vores arbejdsgiver og kolleger, som har været behjælpelige med ressourcer samt faglig sparring. Vi vil endvidere takke vores vejleder, Peter Thor Kellmer, for en god og klar vejledning.

Aalborg, den 18. februar 2009

Jan Pedersen

Peter Fjeldgaard

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	1
2	Executive summary.....	3
3	Problemformulering.....	6
3.1	Problemstillinger	6
3.2	Afgrænsning	6
3.3	Forudsætning for læseren	7
3.4	Opgavens opbygning	8
4	International regnskabsregulering og teori	10
4.1	Teori omkring regnskabsregulering og regnskabsaflæggelse	10
4.1.1	Teori om regnskabsaflæggelse og koncernregnskab	11
4.2	IASB og FASB i praksis	11
4.2.1	IASB	12
4.2.2	FASB	12
4.2.3	Konvergensprojekt mellem IASB og FASB	13
4.3	Delkonklusion	13
5	Regnskabsbrugernes informationsbehov	15
5.1	Informationsbehov i forbindelse med virksomhedssammenslutninger	16
5.1.1	Dagsværdi i relation til regnskabsbrugernes informationsbehov	17
5.2	Delkonklusion	17
6	Virksomhedssammenslutninger og overtagelsesmetoden	19
7	Belysning af IFRS 3 og SFAS 141	21
7.1	IFRS 3	21
7.1.1	Identifikation af en virksomhedssammenslutning	21
7.1.2	Identifikation af den overtagende virksomhed	22
7.1.3	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	23
7.1.4	Fastsættelse af kostprisen	23
7.1.5	Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele	25
7.1.6	Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill	26
7.1.7	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	27
7.2	SFAS 141	27
7.2.1	Identifikation af en virksomhedssammenslutning	28
7.2.2	Identifikation af den overtagende virksomhed	28
7.2.3	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	29
7.2.4	Fastsættelse af kostprisen	29

7.2.5	Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele	30
7.2.6	Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill	30
7.2.7	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	31
7.3	Delkonklusion	31
8	Analyse af forskellene mellem IFRS 3 og SFAS 141	33
8.1	Identifikation af den overtagende part	33
8.1.1	IFRS 3	33
8.1.2	SFAS 141	34
8.1.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	35
8.1.4	Opsummering og vurdering	38
8.2	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	38
8.2.1	IFRS 3	38
8.2.2	SFAS 141	38
8.2.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	39
8.2.4	Opsummering og vurdering	42
8.3	Indregning af minoritetsandele	43
8.3.1	IFRS	44
8.3.2	US GAAP	46
8.3.3	Sammenligning af IFRS og US GAAP	48
8.3.4	Opsummering og vurdering	51
8.4	Opgørelse af kostprisen	51
8.4.1	IFRS 3	51
8.4.2	SFAS 141	54
8.4.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	56
8.4.4	Opsummering og vurdering	63
8.5	Negativ goodwill	63
8.5.1	IFRS 3	64
8.5.2	SFAS 141	65
8.5.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	67
8.5.4	Opsummering og vurdering	68
8.6	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	69
8.6.1	IFRS 3	69
8.6.2	SFAS 141	73
8.6.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	74
8.6.4	Opsummering og vurdering	75
8.7	Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber	76
8.7.1	IFRS	76
8.7.2	US GAAP	79
8.7.3	Sammenligning af IFRS og US GAAP	80

8.7.4	Opsummering og vurdering	81
8.8	Delkonklusion	81
9	Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).....	83
9.1	Identifikation af den overtagende virksomhed.....	83
9.2	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet.....	86
9.3	Indregning af minoritetsandele	87
9.4	Opgørelse af kostprisen	93
9.5	Negativ goodwill	100
9.6	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	102
9.7	Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber.....	105
9.8	Delkonklusion	110
10	Identifikation af immaterielle aktiver	112
10.1	IFRS	112
10.2	US GAAP	117
10.3	Sammenligning af IFRS og US GAAP.....	118
10.4	Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)	120
10.5	Delkonklusion	121
11	Oplysningskrav	123
11.1	IFRS 3	123
11.2	SFAS 141	125
11.3	Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141	126
11.4	Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)	129
11.5	Delkonklusion	131
12	Konklusion.....	132
13	Perspektivering	135
14	Litteraturliste.....	137
15	Bilag	142
16	Ansvarsliste	150

Figurfortegnelse

Figur 1 - Specialets opbygning	8
Figur 2 - Normal og omvendt virksomhedsovertagelse	23
Figur 3 - Illustration af forskellen på nemhedsdato og overtagelsesdato	40
Figur 4 - Transaktioner, hvor kontrol opnås gennem to transaktioner.....	69
Figur 5 - Faktorer til brug for identifikation af den overtagende virksomhed	85
Figur 6 - Opgørelse af vederlaget for en virksomhed efter IFRS 3 (R).....	93

Tabelfortegnelse

Tabel 1 - Beregning af gennemsnitskurs til brug for opgørelse af kostpris efter SFAS 141.....	57
Tabel 2 - Eksempler på immaterielle aktiver	115

Eksempelfortegnelse

Eksempel 1 - Identifikation af den overtagende virksomhed.....	36
Eksempel 2 - Betydning af identifikation af den overtagende virksomhed	37
Eksempel 3 - Aftaledato og overtagelsesdato i praksis	41
Eksempel 4 - Godtgørelse ved "nemhedsdato"	42
Eksempel 5 - Værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen efter IFRS ...	45
Eksempel 6 - Præsentation af minoritetsandele i resultatopgørelsen efter IFRS	46
Eksempel 7 - Værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen	47
Eksempel 8 - Præsentation af minoritetsandele i resultatopgørelsen efter US GAAP	48
Eksempel 9 - Indregning af overtagne aktiver efter IFRS OG US GAAP	49
Eksempel 10 - Opgørelse af kostpris efter IFRS 3 og SFAS 141	58
Eksempel 11 - Opgørelsesperiode for vederlag i form af egenkapitalinstrumenter	59
Eksempel 12 - Opgørelse af værdien af det udskudte vederlag	60
Eksempel 13 - Virkningen af afvigelse i kostprisen som følge af udskudt betaling	61
Eksempel 14 - Opgørelse af virksomhedskøb - omstruktureringsforpligtelser	63

Eksempel 15 - Regnskabsmæssig behandling af negativ goodwill efter IFRS 3.....	65
Eksempel 16 - Regnskabsmæssig behandling af negativ goodwill efter SFAS 141	67
Eksempel 17 - Fortløbende eksempel - virksomhed B's balance pr. 1. januar 2008	71
Eksempel 18 - Fortløbende eksempel - virksomhed B's balance pr. 31. december 2008.....	71
Eksempel 19 - Fortløbende eksempel - virksomhed A's balance pr. 31. december 2008.....	72
Eksempel 20 - Fortløbende eksempel - virksomhed A's koncernbalance pr. 1. januar 2009 ...	73
Eksempel 21 - Virksomhed A's koncernbalance pr. 1. januar 2009 efter US GAAP.....	74
Eksempel 22 - Opgørelse af B's materielle anlægsaktiver under US GAAP	75
Eksempel 23 - Metode for indregning af en købt minoritetsandel (goodwill)	77
Eksempel 24 - Salg af en minoritetsandel, der ikke medfører ophør af koncernforholdet.....	78
Eksempel 25 - Salg af aktier, der medfører ophør af koncernforbindelse efter IFRS.....	79
Eksempel 26 - Direkte omkostninger i forbindelse med virksomhedsovertagelser	98
Eksempel 27 - Direkte omkostningers betydning for koncernresultatet	99
Eksempel 28 - Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i fleres faser	103
Eksempel 29 - Reduceringer af moderselskabets egenkapital.....	107

1 Indledning

Over de sidste 10 år har den årlige værdi af virksomhedsovertagelser på verdensplan i gennemsnit udgjort 8-10 procent af den samlede værdi af børsnoterede selskaber, og fra 2003 til 2006 er antallet af internationale virksomhedsovertagelser femdoblet. På internationalt plan forekom der alene i 2006 mere end 13.000 virksomhedsovertagelser¹. Virksomhedsovertagelser indgår derfor utvivlsomt som et naturligt og vigtigt element i mange virksomheders vækststrategi.

De mange virksomhedssammenslutninger udgør en udfordring for såvel regnskabsbrugere som regnskabsudarbejdere. Regnskabsbrugere, herunder bl.a. investorer, er som følge af virksomhedsovertagelserne nødt til løbende at revurdere deres investeringer og risikoen forbundet med dem, mens regnskabsudarbejdere har en stor opgave i at gøre informationerne i regnskaberne så forståelige og brugbare, at investorer er villige til at investere i virksomheden.

Der findes på internationalt plan adskillige regnskabsstandarder, hvoraf de mest udbredte er International Financial Reporting Standards (fremover forkortet IFRS) og United States Generally Accepted Accounting Principles (fremover forkortet US GAAP). Der har tidligere været adskillige forskelle mellem disse to standarders behandling af virksomhedssammenslutninger, og den stigende internationalisering og konsolidering har derfor gjort det sværere for investorer at sammenligne regnskaber aflagt efter disse to regnskabsstandarder.

En del af de historiske forskelle mellem IFRS' og US GAAP's behandling af virksomhedssammenslutninger blev elimineret med International Accounting Standards Board's (fremover forkortet IASB) vedtagelse af IFRS 3 i 2004. Vedtagelsen af IFRS 3, der erstattede International Accounting Standard 22 (fremover forkortet IAS), skyldtes især, at man i USA i 2001 havde vedtaget Statement of Financial Accounting Standards 141 (fremover forkortet SFAS), der gav amerikanske virksomheder nogle væsentlige regnskabsmæssige fordele i forhold til virksomheder, der aflagde regnskab efter IFRS². Bl.a. fjernede Financial Accounting Standards Board (fremover forkortet FASB) kravet om afskrivning af goodwill, hvilket fortsat var et krav under IFRS.

Efter vedtagelsen af IFRS 3 i 2004 eksisterede der dog stadig visse væsentlige forskelle mellem IFRS 3 og SFAS 141. Disse forskelle har IASB og FASB i forbindelse med et større konvergensprojekt forsøgt at eliminere ved at revidere begge de pågældende standarder. Resultatet heraf har været, at FASB i december 2007 har udgivet SFAS 141 (R), mens IASB i januar 2008

¹ Business Combinations Phase II, side 4

² Business Combinations Phase II, side 4

har udgivet IFRS 3 (R). SFAS 141 (R) træder i kraft for regnskabsår, der starter efter 15. december 2008, mens IFRS 3 (R) træder i kraft 1. juli 2009 (tidligere anvendelse er tilladt).

2 Executive summary

This thesis deals with the accounting for business combinations under IFRS and US GAAP. A business combination occurs when an entity, the acquirer, obtains control of one or more other business, the acquiree.

In 2006 there occurred more than 13,000 acquisitions at the international market. The topic can therefore be said to be most relevant.

The IASB and the FASB have recently through a joint convergence project adopted new standards for the accounting for business combinations. The purpose of this thesis is to identify the benefits in which the revision of the standards results. In light of the purpose of the thesis the following issues have been identified:

- What information needs do the financial statement users have in connection with a business combination?
- What are the main differences between IFRS 3 (2004) and SFAS 141 (2001), and what problems do this lead to for the financial statement users?
- Do the IFRS 3 (R) and SFAS 141 (R) eliminate the former major differences between the standards?
- Do the revised standards, reduce or increase the costs for the preparers of financial statements?
- Do the revised standards improve information given to the financial statement users?

Answering the above questions forms the basis for answering the problem statement. Financial statement users need information that can be used to estimate the combined entity's future cash-flow and risk. The fair value of assets and liabilities reflects the future cash-flows which the individual assets and liabilities generate, taking into account the risk of the individual assets and liabilities. The fair value of assets and liabilities are therefore considered to be very useful information for the financial statement users. Financial statement users also need information that enables them to assess management's administration of the resources, which are under the control of the company.

The comparison of IFRS 3 and SFAS 141 indicate that there are a number of differences between the standards that affect the view of financial statement users on a financial report. The areas where there are differences can be summarized as follows:

- Determining the cost of a business combination.

- Measurement and presentation of minority interests.
- Negative goodwill
- Business combinations achieved in stages.
- Changes in ownership interests in subsidiaries.
- Identification of intangible assets.
- Disclosure requirements

Among the main differences between the standards is the determination of the cost of the business combination, which includes measurement of equity instruments and contingent considerations. Another major difference is the measurement of minority interests. Minority interest is under IFRS 3 measured at the fair value of the identifiable net assets, while under SFAS 141 net assets are measured at the carrying amount at the acquisition date. The standards also treat business combinations achieved in stages material different. Under IFRS 3 previously acquired shares are revalued at the fair value of identifiable net assets at the acquisition date, which is not the case under US GAAP. Finally, under IFRS 3 acquired research and development projects are recognized as separate assets, while acquired research and development projects under US GAAP are expensed at the acquisition date.

With the adoption of the revised standards IFRS 3 (R) and SFAS 141 (R), the IASB and the FASB have managed to eliminate almost all material differences between IFRS 3 and SFAS 141. The boards have however failed to achieve full consensus on measurement of minority interests. Henceforth, under SFAS 141 (R) minority interests are measured at fair value, while IFRS 3 (R) allows the companies to choose between fair value and proportionate share of the identifiable net assets at each acquisition. The boards have succeeded in eliminating the differences on identification of intangible assets, as research and development projects under both IFRS 3 (R) and SFAS 141 (R) must be recognized as separate assets.

As regard to the question if the revised standards have resulted in reduced or increased costs for preparers of the financial statements, the thesis concludes, that IFRS 3 (R) generally results in no extra costs for the preparers of the financial statements, and that there for SFAS 141 (R) is no clear answer to the question.

In the light of this thesis it may be concluded that the revision of IFRS 3 and SFAS 141 results in more comparable financial statements in the area business combinations. Therefore it can be concluded, that the revised standards gives a better basis for the economic decisions of the financial statement users.

With reference to the problem statement we conclude, that the revision of IFRS 3 and SFAS 141 leads to the following benefits:

- Financial statement users receive improved basis for economic decisions through better forecasting and control tasks.
- Comparability of financial statements is improved for the benefit of both the preparers of the financial statements and the financial statement users.
- It will in many areas be easier for the preparers of financial statements to prepare financial statements in which a business combination has occurred.
- Companies under IFRS will not generally experience greater costs.

3 Problemformulering

Med baggrund i en gennemgang af IFRS 3 (2004) og SFAS 141 (2001) ønsker vi at undersøge, hvilke fordele det medfører, at IASB og FASB har foretaget en revision af disse standarder.

3.1 Problemstillinger

Med udgangspunkt i ovennævnte problemformulering fremdrages en række problemstillinger, som løbende vil blive besvaret gennem opgaven. Besvarelserne på disse problemstillinger vil i sidste ende danne grundlag for vores konklusion på den overordnede problemformulering.

Opgaven vil vurdere og besvare følgende problemstillinger:

- Hvilke informationsbehov har regnskabsbrugere i forbindelse med en virksomhedssammenslutning?
- Hvilke væsentlige forskelle er der mellem IFRS 3 (2004) og SFAS 141 (2001), og hvilke problemer medfører dette for regnskabsbrugere?
- Fjerner IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) de tidligere væsentlige forskelle mellem standarderne?
- Medfører de reviderede standarder mindskede eller øgede omkostninger for regnskabsudarbejdere?
- Opfylder de reviderede standarder bedre regnskabsbrugernes informationsbehov?

3.2 Afgrænsning

Formålet med nærværende speciale er at identificere de fordele, revisionen af IFRS 3 og SFAS 141 medfører. Vi har i denne forbindelse fokus på de områder, der indgår i mange virksomhedssammenslutninger, og derfor vedrører mange regnskabsbrugere- og udarbejdere. Specialet vil derfor ikke behandle nedenfor nævnte områder, der vurderes kun at indgå i et begrænset antal af virksomhedssammenslutninger.

Virksomhedssammenslutninger uden betaling omhandler situationerne, hvor der sker en sammenslutning af to eller flere virksomheder, uden at nogen af virksomhederne overfører vederlag. Problemet med denne type af virksomhedssammenslutninger er, at det kan være vanskeligt at identificere en overtagende part. Vi mener, at denne type af virksomhedssammenslutning forekommer sjældent i praksis, hvorfor vi i dette speciale har valgt at afgrænse os herfra.

Omvendte overtagelser omhandler situationerne, hvor den juridisk overtagende virksomhed i regnskabsmæssig forstand identificeres som værende den overtagne virksomhed. I forbindelse med sådanne sammenslutninger findes der en særskilt vejledning for behandlingen i Appendix

B til IFRS 3. Vi vurderer, at området er forholdsvist komplekst, og en grundig behandling heraf vil således blive meget omfattende. Som følge af omfanget af dette speciale har vi derfor valgt at afgrænse os fra dette område.

Variable interest entities er et begreb under US GAAP, der beskriver virksomheder, hvori ingen virksomhed kan opnå bestemmende indflydelse. Efter SFAS 141 er hovedreglen den, at en virksomhed skal konsolideres i koncernregnskabet, når der opnås bestemmende indflydelse. De specielle regler om VIEs medfører, at en virksomhed kan risikere at skulle konsolidere en virksomhed, hvorover der ikke er opnået bestemmende indflydelse. Idet dette er en særregel under US GAAP, der ikke eksisterer under IFRS, har vi valgt at afgrænse os herfra.

Såvel IFRS som US GAAP foreskriver anvendelse af dagsværdi ved indregning af den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser mv. Standarderne har imidlertid forskellige definitioner af dagsværdi, hvorfor aktiver og forpligtelser mv. i visse situationer kan blive indregnet til forskellige værdier, på trods af at der er foreskrevet anvendelse af dagsværdi i begge standarder. Vi har i specialet valgt ikke at behandle de forskellige definitioner af dagsværdi, idet vi ikke mener, at den konkrete værdiansættelse af aktiver og forpligtelser har betydning for den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger.

I specialet angiver vi flere steder, at overtagne aktiver og forpligtelser mv. skal indregnes til dagsværdi. Der er imidlertid visse undtagelser hertil, idet bl.a. udskudte skatteaktiver og – forpligtelser og visse andre aktiver og forpligtelser som hovedregel ikke indregnes til dagsværdi. Vi har valgt ikke at behandle disse typer af aktiver og forpligtelser særskilt.

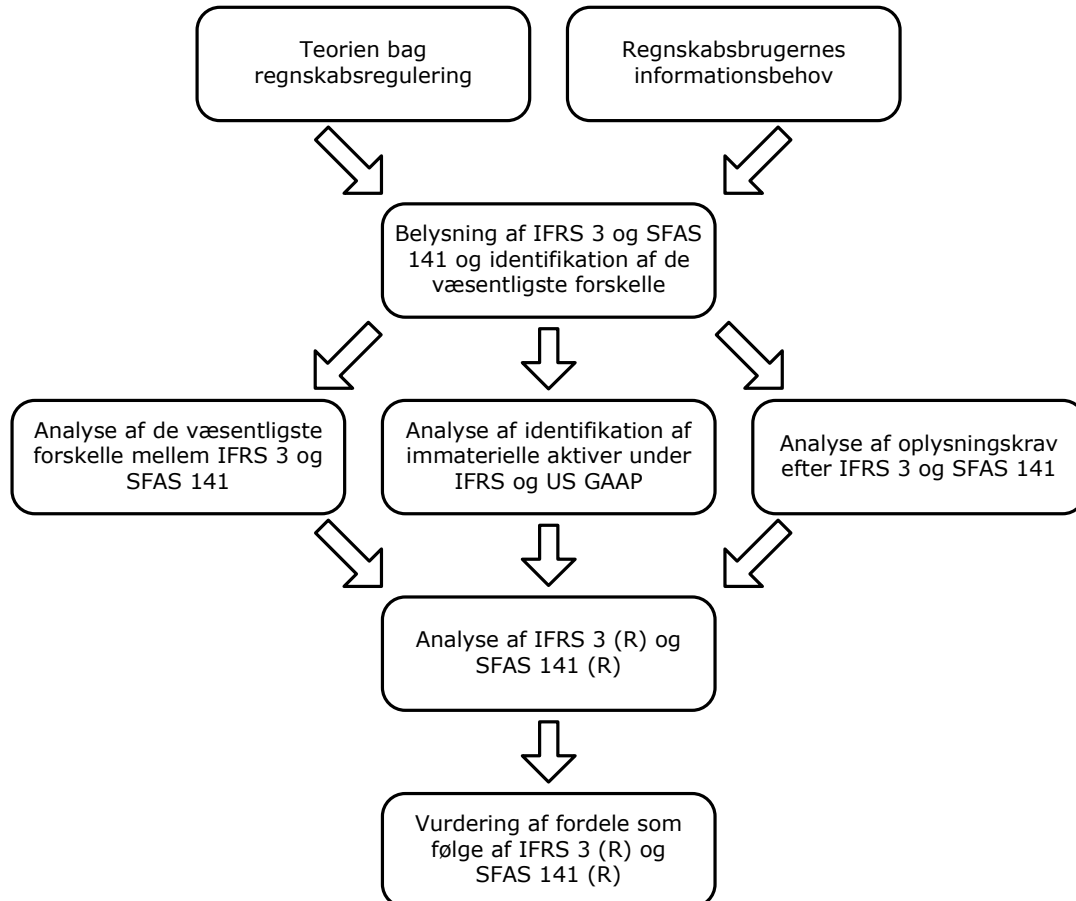
Den efterfølgende behandling af aktiver og forpligtelser, der indregnes i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, ligger ud over formålet med dette speciale. Specialet vil som følge heraf eksempelvis ikke behandle reglerne for afskrivninger på immaterielle aktiver og nedskrivningstests på goodwill.

3.3 Forudsætning for læseren

Opgaven omhandler overordnet set regnskabsstandarderne IFRS 3 (2004), SFAS 141 (2001), IFRS 3 (R) (2008) samt SFAS 141 (R) (2007). IFRS 3 (R) træder i kraft for regnskabsår, der starter pr. 1. juli 2009 eller derefter, men det er tilladt for virksomheder at anvende standarden inden da. SFAS 141 (R) trådte i kraft for regnskabsår, der startede den 15. december 2008 eller derefter. Eftersom begge de reviderede standarder således kan finde anvendelse på nuværende tidspunkt, skal det indledningsvist præciseres, at der, når der i specialet beskrives "nuværende praksis", er tale om praksis under de "gamle" standarder, IFRS 3 og SFAS 141. Praksis efter de reviderede standarder, IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R), vil i specialet blive omtalt som fremtidig praksis.

3.4 Opgavens opbygning

Med udgangspunkt i specialets problemformulering, herunder de opstillede problemstillinger, kan specialets opbygning illustreres som følgende:

Figur 1 - Specialets opbygning

Eftersom specialet til dels tager udgangspunkt i regnskabsbrugernes informationsbehov, er det nødvendigt indledningsvist at få klarlagt disse behov. For at kunne forstå specialet, er det herudover nødvendigt med et basalt kendskab til regnskabsregulering, og hvorledes IASB og FASB foretager deres regulering. Specialet vil herefter belyse henholdsvis IFRS 3 og SFAS 141 med henblik på at identificere de væsentligste forskelle imellem standarderne.

Efter identifikationen af de væsentligste forskelle analyseres hver af de væsentlige forskelle med henblik på at foretage en vurdering af, om forskellene har betydning for regnskabsbrugere. Områderne identifikation af immaterielle aktiver og oplysningskrav analyseres særskilt, hvilket skyldes, at områderne har stor betydning i forbindelse med virksomhedssammenslutninger.

Endeligt analyseres hvilken virkning IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) har på de identificerede forskelle, herunder identificeres de fordele, som implementeringen af de reviderede standarder medfører for såvel regnskabsbrugere og regnskabsudarbejdere.

4 International regnskabsregulering og teori

Den historiske udvikling på kapitalmarkederne, hvor der er sket en stor internationalisering, og hvor man nu ser virksomhedsovertagelser på tværs af lande, har betydet et stadig stigende behov for fælles praksis indenfor regnskabsaflæggelse. Behovet har betydet, at der i de sidste 20 år er sket en omfattende udvikling inden for international regnskabsregulering.

4.1 Teori omkring regnskabsregulering og regnskabsaflæggelse

For at kunne behandle og vurdere hvorledes de to organisationer implementerer og udfører regnskabsreguleringen, er det nødvendigt med en kort teoretisk viden. Derfor forklares den teoretiske indgangsvinkel til regnskabsregulering samt teorien bag aflæggelse af koncernregnskab i det følgende.

Regnskabsteorier kan opdeles i to primære grupper, normative og deskriptive regnskabsteorier. Normative regnskabsteorier kan forklares som værende vejledende teorier, hvilket betyder, at regnskaberne skal udarbejdes i forhold til en given målsætning. En målsætning kunne være at fokusere på regnskabsbrugerens informationsbehov, og derved give regnskabsbrugeren alle informationer, som han måtte have behov for. Normative regnskabsteorier danner grundlag for regnskabslovgivning og regnskabsstandarder såsom IFRS og US GAAP. Deskriptive regnskabsteorier har ikke samme betydning i nutidens regnskabsregulering, hvorfor denne ikke beskrives yderligere.

Den normative regnskabsteori baseres på regulering, enten af lovgiver eller privatsektoren. Et alternativ til regulering er en markedsløsning, der handler om at lade selve markedet styre behovet omkring regnskabsaflæggelse og regnskabsinformation. I Danmark findes der en markedsløsning i en meget mild version, da årsregnskabsloven indeholder mulighed for at små virksomheder, omfattet af klasse A, kan undlade at aflægge årsrapport. I såvel IASB's som FASB's regi er der dog tale om regnskabsregulering, hvorfor det ikke er fundet nødvendigt med en yderligere gennemgang af markedsløsning.

Regulering kan som nævnt ske af enten lovgiver eller af privatsektoren. Begge former for regulering er forbundet med en række fordele og ulemper. I begyndelsen var der en række ulemper ved privatsektorregulering. Blandt andet kan der nemt opstå bureaukratiske problemstillinger, når en række uafhængige interesser skal arbejde sammen for at nå et mål, idet der er for mange, som skal med ind over beslutningsprocessen. Ved lovgiverregulering bliver beslutningen foretaget fra ét sted, hvilken alt andet lige medfører en hurtigere proces. En fordel ved privatsektorregulering er, at der er større fleksibilitet i reguleringen end hos lovgiver, og derved kan standarderne hurtigt tilpasses markedet og erhvervslivet. Desuden kræver regn-

skabsregulering stor specialistviden, som bl.a. kommer af at have arbejdet med problemerne i praksis. Privatsektoren omfatter bl.a. revisionsbranchen og erhvervslivet, som i høj grad har erfaring fra praksis.

Regnskabsreguleringen kan blive gennemført på flere forskellige måder. I denne opgave fokuseres der dog kun på hvorledes IASB og FASB gennemfører deres regnskabsregulering. De to forskellige reguleringsmetoder kaldes for henholdsvis principbaseret og detailbaseret regulering. Principbaseret regulering handler om at fastsætte nogle overordnede principper, som markedet skal holde sig inden for. Principperne er suppleret med en række detaljerede regler, som skal hjælpe regnskabsaflægger med at overholde de fastsatte principper. Detailregulering kaldes også for kogebooksprincipper³, og handler om, at der fastsættes meget detaljerede regler for alle tænkelige situationer og forhold. I praksis har detailregulering betydet, at hvis der ikke findes regler for et givent forhold eller område, så anses der at være "frit spil" for hvorledes forholdet eller situationen håndteres.

4.1.1 Teori om regnskabsaflæggelse og koncernregnskab

Ovenstående teoretiske gennemgang omhandler primært, hvad der ligger bag regnskabsregulering, og hvorledes denne kan foretages. Et andet område indenfor regnskabsteorien, som er relevant i forbindelse med virksomhedssammenslutninger og tankegangen bag regnskabsaflæggelse, er teorien om konsolidering af koncernregnskaber.

Regnskabsaflæggelse baseres på to primære indgangsvinkler, den transaktionsbaserede, også kaldet den resultatorienterede, samt den værdibaserede, også kaldet den balanceorienterede. Den resultatorienterede metode handler om, at resultatet er i fokus, og årets resultat udspringer af årets transaktioner. Den balanceorienterede metode handler om formuen, der opgøres som aktiverne fratrukket forpligtelserne. Årets resultat udspringer af de værdireguleringer på aktiverne og forpligtelserne, som er foretaget i årets løb. Historisk set har det været den resultatorienterede metode, som er blevet anvendt, men med etableringen af FASB og IASB er fokus lagt på den balanceorienterede metode. Konsolideringsmetoden ved aflæggelse af koncernregnskab har ved den balanceorienterede metode stor betydning, da metoden har direkte betydning for hvorledes aktiverne og forpligtelserne indregnes og vises.

4.2 IASB og FASB i praksis

Efter en gennemgang af teorien bag regnskabsregulering og de forskellige metoder for konsolidering, vil opgaven i det følgende afsnit se nærmere på, hvordan de to organisationer, IASB og FASB, i praksis anvender teorierne i regnskabsreguleringen.

³ Citat fra Folketingets besvarelse af spørgsmål 15 (L144 - bilag 36) stillet af Folketingets Erhvervsudvalg den 11. juni 2003

4.2.1 IASB

EU besluttede i år 2000, at alle børsnoterede virksomheder i EU skal aflægge koncernregnskab efter IFRS, der udarbejdes af IASB. EU skal dog stadig godkende de enkelte standarder, før disse træder i kraft i EU. Selve vedtagelsen af de enkelte standarder kan derfor i EU blive en langsomme proces. Eksempelvis er IFRS 3 (R) under behandling, og seneste udmelding er, at standarden forventes endelig godkendt i 2. kvartal 2009⁴, dvs. mere end et år efter IASB's endelige vedtagelse af standarden.

IASB, der tidligere hed IASC, blev etableret i 1973, og blev i sin tid skabt med det formål at skabe en mere ensartet og informativ regnskabspraksis blandt de mere end 100 medlemslande. I 1989 indførte IASB en begrebsramme, som danner grundlaget for de standarder, organisationen efterfølgende har udstedt. Begrebsrammens struktur blev udarbejdet efter samme struktur som den tilsvarende i USA.

IASB er i dag repræsenteret på verdensplan, og er en frivillig organisation uden reelle magtbeføjelser, hvis opgave er udarbejdelse regnskabsstandarder. IASB er ikke under noget politisk styre, hvorfor der er tale om privatsektorregulering. Organisationen gennemfører reguleringen af IFRS ud fra en principbaseret regulering, hvor der udstedes standarder, som indeholder nogle overordnede principper og mål, og derunder en række specifikke regler for nogle bestemte områder i standardernes anvendelsesområde.

IASB har indtil nu haft den udvidede moderselskabsteori som tilgangsvinkel til konsolidering af et koncernregnskab, men med vedtagelsen af IFRS 3 (R) giver IASB mulighed for at anvende enhedsteorien. Under den udvidede moderselskabsteori indregnes datterselskabets aktiver og forpligtelser fuldt ud uafhængigt af ejerandelen, dog indregnes goodwill kun i forhold til den købte andel. Minoritetsandele medtages i balancen som en del af koncernens egenkapital. Under enhedsteorien medtages goodwill fuldt ud, og ikke kun i forhold til moderselskabets andel (fuld goodwill metode).

4.2.2 FASB

FASB blev etableret i 1973, og erstattede APB (Accounting Principles Board) som det standardudstedende organ i USA. I USA er det kun selskaber på forbundsstatslige plan, som er underlagt en konkret regnskabsregulering. Dette omfatter de børsnoterede og andre selskaber af en vis størrelse, som er underlagt kontrol af SEC (Securities and Exchange Commission).

⁴ EFRAG – The EU Endorsement Status Report

SEC's arbejde består bl.a. i kontrol af de børsnoterede selskabers regnskabsudarbejdelse, og SEC er på dette område den øverste myndighed efter regeringen⁵. SEC har ansvaret for regnskabsregulering i USA, men har uddelegeret opgaven med at udarbejde regnskabsstandards til FASB, som derfor forestår al udarbejdelse af væsentlige regnskabsstandards i USA. FASB er en selvejende organisation, som dog er sponseret af flere offentlige organisationer, og er desuden underlagt kontrol af SEC. Til trods for dette kaldes⁶ FASB en selvejende institution, hvorfor der overordnet kan siges at være privatsektorregulering i USA. I 1980'erne indførte FASB sin begrebsramme, som danner grundlaget for de standarder og fortolkninger mv., som organisationen senere har udstedt.

FASB udarbejder regnskabsstandards ud fra en meget detailbaseret regulering, hvilket har medført en utrolig stor mængde standarder og fortolkningsbidrag mv. Dette har i praksis betydet, at områder, hvorpå der har manglet regulering, har været anset for at være "frie". Denne reguleringsform stammer især fra børskrakket i 1930'erne, og senere tids skandaler har kun styrket holdningen i USA om, at det er denne reguleringsform, der bør anvendes⁷. FASB's formand har dog udtalt⁸, at en mere principbaseret regulering vil kunne være en hjælp i den fremtidige konvergens af internationale regnskabsstandards.

FASB går med vedtagelsen af SFAS 141 (R) og SFAS 160 mod enhedsteorien i forbindelse med udarbejdelse af koncernregnskaber. Tidligere har den anvendte metode været en blanding af forskellige teoretiske metoder, hvor der dog blev lagt vægt på, at koncernregnskabet skulle ses fra moderselskabets aktionærers side⁹.

4.2.3 Konvergensprojekt mellem IASB og FASB

I 2002 besluttede IASB og FASB at lave et fælles projekt, hvis formål var at reducere forskellene mellem IFRS og US GAAP, og dermed skabe ensartet regnskabsregulering af høj kvalitet. I forbindelse med aftalen, der kaldes for "Norwalk Agreement", blev der fastsat en række konkrete projekter, hvoraf det ene var en opdatering af standarderne på området for virksomhedssammenslutninger.

4.3 Delkonklusion

Såvel IFRS som US GAAP er underlagt privatsektorregulering, hvorfor regnskabsstandards udarbejdes af personer med stor faglig og praktisk viden. En væsentlig forskel mellem IFRS og US GAAP er dog, at IFRS udarbejdes på baggrund af en principbaseret regnskabsregulering,

⁵ Årsrapporten, side 80

⁶ Årsrapporten, side 81

⁷ Præsentation fra Niels Lolk Kofod

⁸ www.iasplus.com

⁹ What you need to know about the new accounting standards affecting M&A deals, side 12

mens US GAAP udarbejdes på baggrund af en detailbaseret regnskabsregulering. Dette har medført væsentligt flere standarder og fortolkningsbidrag under US GAAP end under IFRS.

IASB og FASB har valgt at udføre et fælles konvergensprojekt, hvis formål er at mindske forskellene mellem de to regnskabsstandarder. FASB har i denne forbindelse tilkendegivet, at en principbaseret regnskabsregulering kan medvirke til at opnå målet med det fælles projekt.

Vi mener ikke, at den detailbaserede regnskabsregulering er en videre fornuftig måde at udarbejde regnskabsstandarder på. Praksis under US GAAP har vist, at den detailbaserede regulering medfører et meget stort antal standarder og fortolkningsbidrag, der kun er med til at besværliggøre regnskabsudarbejdelsen.

5 Regnskabsbrugernes informationsbehov

For IASB, FASB og andre standardudstedende organer er det nødvendigt at have kendskab til regnskabsbrugere og deres informationsbehov for at kunne udarbejde regnskabsstandarde, der er til glæde for såvel regnskabsbrugerne som regnskabsudarbejderne. Til dette formål har IASB identificeret investorer, medarbejdere, leverandører, pengeinstitutter, kunder, staten og offentligheden som mulige brugere af et regnskab¹⁰. De forskellige grupper af regnskabsbrugere har, på grund af deres forskellige interesser i virksomhederne, forskellige informationsbehov, og det er næppe praktisk muligt at opstille et regnskab, der opfylder samtlige potentielle regnskabsbrugeres fulde informationsbehov. På samme måde er det ikke muligt at udarbejde en regnskabsstandard, der opfylder samtlige regnskabsbrugeres behov.

Investorer placerer frivilligt deres penge i virksomheder med det formål at få et afkast heraf. Sådanne investeringer er behæftet med risici, idet investorerne ikke er garanteret noget afkast af investeringen, og i værste fald kan miste hele investeringen. Investorerne har derfor i høj grad brug for informationer, der gør dem i stand til at vurdere risikoen på deres investeringer, samt om virksomheden er i stand til at generere et tilfredsstillende afkast i forhold til risikoen. Endvidere er informationer, der kan medvirke til at vurdere ledelsens forvaltning af virksomhedens ressourcer, også af høj interesse for investorerne.

IASB har vurderet¹¹, at investorer på grund af deres frivilligt påtagne risiko er interesserede i så omfattende oplysninger, at disse oplysninger også vil tilfredsstille størstedelen af øvrige regnskabsbrugeres informationsbehov. Derfor lægger IASB, når de udarbejder regnskabsstandarde, meget vægt på investorernes behov på de forskellige regnskabsmæssige områder.

Regnskabsbrugernes informationsbehov udspringer af de enkelte gruppers interesser i virksomheden, der er forskellige grupperne imellem. De opgaver, som regnskaber skal hjælpe regnskabsbrugerne med at udføre, kan dog ifølge regnskabsteorien¹² opsummeres til følgende:

- Prognoseopgaven
- Kontrolopgaven
- Fordelingsopgaven

Prognoseopgaven omhandler regnskabsbrugernes ønsker om at få informationer om virksomhedens fremtidige indtjening, likviditet og risiko mv. For investorer er dette helt fundamentalt for at kunne træffe økonomiske beslutninger om investeringer i virksomheden.

¹⁰ Framework, afsnit 9

¹¹ Framework, afsnit 10

¹² Årsrapporten, teori og regulering, side 42

Kontrolopgaven omhandler regnskabsbrugernes interesse i at vurdere, hvordan ledelsen har forvaltet de ressourcer, der er investeret i virksomheden. Investorer har en stor interesse i denne opgave, da det jo i bund og grund er deres penge, ledelsen forvalter. Kontrolopgaven omfatter også kontrol af ledelsen i forhold til bl.a. miljømæssig og social ansvarlighed, der i vore dage er blevet et vigtigt element i daglig ledelse.

Fordelingsopgaven omfatter kontrol af de beslutninger, der løbende træffes internt i virksomheden. Dette omfatter eksempelvis størrelsen af lønninger, som ledelsen tildeler sig selv og medarbejderne. Dette har selvsagt også investorernes interesse.

5.1 Informationsbehov i forbindelse med virksomhedssammenslutninger

Som ovenfor nævnt lægger investorer stor vægt på at kunne lave en prognose over virksomheders fremtidige indtjening, likviditet og risiko. En virksomhedsovertagelse er for de fleste virksomheder en væsentlig begivenhed, idet der ofte investeres meget væsentlige beløb heri, og ofte har investeringen meget stor betydning for hele organisationen. På grund af disse grundlæggende ændringer i organisationen er investorer, og andre regnskabsbrugere, nødt til at udarbejde nye prognoser, og evt. genoverveje risikoen og afkastkrav- og muligheder. Et af formålene med regnskabsstandarder omhandlende virksomhedssammenslutninger er således at give regnskabsbrugerne et indblik i hvad der reelt er anskaffet, sådan at regnskabsbrugeren har mulighed for at vurdere virksomhedens nye risikoprofil, indtjeningsmuligheder og likviditet mv.

En regnskabsstandard for virksomhedsovertagelser er også medvirkende til, at regnskabsbrugere kan føre kontrol med ledelsen, da det som regel er virksomhedens ledelse, der beslutter en virksomhedsovertagelse. Alternativet til at bruge en sum penge på at overtage en virksomhed kunne fx være at udlodde mere i udbytte til aktionærerne. Når ledelsen vælger at foretage et virksomhedskøb, frem for at udlodde til aktionærerne, er det fordi ledelsen vurderer, at virksomheden via investeringen kan generere et større afkast til investor. Investorer er derfor i høj grad interesseret i at kunne vurdere, om ledelsen har foretaget et fornuftigt køb, og dermed har forvaltet ressourcerne fornuftigt.

Regnskabsbrugernes informationsbehov i forbindelse med virksomhedsopkøb kan herefter opsummeres til at omfatte oplysninger, der gør dem i stand til at kontrollere om investeringen har været økonomisk fornuftig, samt hvilken fremtidig risiko og indtjening, der er forbundet med de sammenlagte virksomheder.

5.1.1 Dagsværdi i relation til regnskabsbrugernes informationsbehov

IASB og FASB har i forbindelse med konvergensprojektet for virksomhedssammenslutninger overvejet hvilken type information, der giver regnskabsbrugerne de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere den fremtidige risiko og indtjening forbundet med en sammenlagt virksomhed.

Dagsværdi er i teorien udtryk for et aktivs fremtidige indtjening og risiko, idet dagsværdien for et aktiv beregnes som nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme under hensyn til de risici, der måtte være forbundet med disse fremtidige indtjeninger. Dagsværdi er derfor til stor nytte i forbindelse med regnskabsbrugeres prognoseopgave.

Også i forbindelse med regnskabsbrugernes kontrolopgave er dagsværdi meget brugbar, idet dagsværdien på overtagelsestidspunktet er udtryk for kostprisen på det enkelte aktiv. Kendskab til kostprisen (dagsværdien) for de enkelte aktiver anvender regnskabsbrugere i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt ledelsen har handlet fornuftigt.

På trods af dagsværdiens nytteværdi for regnskabsbrugere medfører denne værdi imidlertid også visse ulemper. Opgørelsen af dagsværdien for visse typer af aktiver og forpligtelser kan være forbundet med væsentlig usikkerhed, idet der i værdiansættelsen indgår mange faktorer og forudsætninger, som kan være forkerte og medfører væsentlige afvigelser.

Alternativer til værdiansættelse af aktiver og forpligtelser til dagsværdi er eksempelvis at værdiansætte de overtagne nettoaktiver til regnskabsmæssig værdi eller historisk kostpris. Ingen af disse alternativer vurderes dog at give regnskabsbrugere nogen form for brugbar information, der kan bruges i forbindelse med vurderingen af fremtidig risiko og indtjening. Såvel IASB som FASB konkluderer¹³ derfor, at det eneste anvendelige alternativ er dagsværdi, hvorfor IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er meget dagsværdibaserede.

5.2 Delkonklusion

Regnskabsbrugernes informationsbehov i forbindelse med virksomhedssammenslutninger omfatter især informationer, der kan assistere investorer i forbindelse med udførelse af prognose- og kontrolopgaverne.

Informationer, der understøtter prognoseopgaven, omfatter oplysninger, der gør investor i stand til at vurdere den fremtidige indtjening og risiko. Vi mener at informationer om aktivers dagsværdi i denne forbindelse er et vigtigt element i investorernes prognoser.

¹³ IFRS 3 (R), afsnit BC 198

Informationer, der understøtter kontrolopgaven, omfatter oplysninger, der gør investor i stand til at vurdere ledelsens forvaltning af virksomheden ressourcer. Informationer om kostprisen for virksomheden kombineret med den forventede fremtidige indtjening giver i den forbindelse investor et fornuftigt beslutningsgrundlag.

6 Virksomhedssammenslutninger og overtagelsesmetoden

I de forrige afsnit er generelle forhold om regnskabsteori mv. gennemgået. Opgaven omhandler virksomhedssammenslutninger efter IFRS og US GAAP, hvorfor opgaven i det følgende kort vil beskrive de overordnede forhold herom.

Når en virksomhed overtager en gruppe af aktiver, er det vigtigt at virksomheden gør sig klart, om der er tale om en virksomhedssammenslutning, som defineret i de regnskabsstandarder, virksomheden aflægger regnskab efter. I så fald er det meget sandsynligt, at virksomheden ikke kan følge de almindelige regler om køb af aktiver, men i stedet skal anvende nogle langt mere komplicerede regler om virksomhedssammenslutninger.

IFRS 3 (R)¹⁴ definerer en virksomhedssammenslutning som værende (vores oversættelse):

"En transaktion eller anden begivenhed hvor en overtagende virksomhed opnår kontrol over en eller flere virksomheder. Fusionstransaktioner er også virksomhedssammenslutninger efter denne standard."

Som eksempel på en virksomhedssammenslutning kan nævnes den formentlig hyppigst forekommende form, hvor én virksomhed køber flertallet af aktierne/stemmerne i en anden virksomhed, og der opstår et såkaldt moder-datter forhold. Denne form for sammenslutning medfører teoretisk set ingen ændringer i de to selskabers særskilte regnskabsaflæggelse, der alt andet lige vil fortsætte som hidtil. I koncernregnskabet skal den overtagende virksomhed imidlertid anvende reglerne om virksomhedssammenslutninger i IFRS 3 (R).

En virksomhed defineres videre som værende (vores oversættelse):

"Et integreret set af aktiviteter og aktiver, der kan anvendes til at generere et afkast i form af udbytte, lavere omkostninger eller andre økonomiske fordele til investorer eller andre ejere, medlemmer eller deltagere."

Hvis enten definitionen på en virksomhedssammenslutning eller definitionen på en virksomhed ikke er opfyldt i forbindelse med et køb af en gruppe aktiver, skal virksomheden anvende de almindelige regler om anskaffelse af aktiver. Er begge definitioner opfyldt, skal virksomheden anvende reglerne i IFRS 3 (R), med mindre sammenslutningen i øvrigt falder ind under IFRS 3 (R), afsnit 2 om joint ventures, og virksomheder, der er underlagt samme bestemmende indflydelse.

¹⁴ IFRS 3 (R), Appendix A

De to mest brugte metoder for regnskabsmæssig behandling af virksomhedssammenslutninger kaldes "overtagelsesmetoden" og "sammenlægningsmetoden". Sammenlægningsmetoden er meget simpel at anvende i praksis, da den overtagne virksomheds regnskabsmæssige poster blot konsolideres linje for linje uden nogen omvurdering. Som regel skal visse meget strenge krav imidlertid være opfyldt, før metoden kan finde anvendelse. Metoden kan dog ikke længere anvendes efter de internationale regnskabsstandarde, IFRS og US GAAP, og opgaven vil derfor ikke behandle denne metode yderligere.

IFRS og US GAAP tillader kun virksomhedssammenslutninger behandlet efter overtagelsesmetoden, der er langt mere omfattende at anvende. Følgende fire overordnede opgaver skal udføres i forbindelse med en virksomhedssammenslutning efter overtagelsesmetoden¹⁵:

1. Identifikation af den overtagende part
2. Fastlæggelse af overtagelsestidspunktet
3. Indregning og måling af den overtagne virksomheds identificerbare aktiver, forpligtelser og minoritetsinteresser
4. Indregning og måling af goodwill eller negativ goodwill

I modsætning til sammenlægningsmetoden skal der ved brug af overtagelsesmetoden foretages en fuldstændig identifikation og måling af samtlige aktiver og forpligtelser i den overtagne virksomhed. Den overtagende virksomhed skal således også foretage indregning af eventuelle aktiver og forpligtelser, der ikke tidligere har været indregnet i den overtagne virksomheds eget regnskab. Forskellen mellem kostprisen og nettoværdien af de overtagne aktiver og forpligtelser skal herefter indregnes som goodwill i koncernbalancen.

Nogle virksomhedssammenslutninger foregår ikke, som de fleste, ved at én virksomhed køber majoriteten af den overtagne virksomheds aktier på én gang. I nogle tilfælde har den overtagende virksomhed ejet en minoritetsandel af den overtagne virksomhed inden den opnår den bestemmende indflydelse. I denne situation opstår der spørgsmål omkring behandlingen af de tidligere anskaffede andele.

Dette spørgsmål samt de ovennævnte fire punkter behandles forskelligt under nugældende IFRS og US GAAP, og områderne vil derfor være centrale opgaven igennem.

¹⁵ IFRS 3 (R), afsnit B 5

7 Belysning af IFRS 3 og SFAS 141

Opgaven vil i nærværende kapitel kort belyse den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger under de nuværende IFRS 3 og SFAS 141. Formålet hermed er at identificere de områder, hvor standarderne afviger fra hinanden. De områder, hvorpå standarderne afviger, og vi vurderer afvigelserne for at være væsentlige, vil herefter danne grundlag for den videre analyse i opgaven.

7.1 IFRS 3

Virksomhedssammenslutninger skal efter IFRS 3¹⁶ altid, på nær i visse særlige tilfælde, foregå efter overtagelsesmetoden, jf. kapitel 6.

7.1.1 Identifikation af en virksomhedssammenslutning

Ifølge IFRS 3¹⁷ defineres en virksomhedssammenslutning som situationen, hvor to eller flere separate virksomheder sammensluttet til én regnskabsaflæggende virksomhed. En virksomhed defineres ifølge IFRS 3¹⁸ som værende en integreret mængde aktiviteter og aktiver, som udføres og styres med henblik på at frembringe enten:

- et afkast til investorer, eller
- lavere omkostninger eller andre økonomiske fordele til virksomhedsdeltagerne.

Hvis den overtagne mængde af aktiviteter og aktiver ikke opfylder mindst én af ovennævnte betingelser, er der ikke tale om en virksomhedssammenslutning efter IFRS 3, selv om der reelt sker en overtagelse af en anden separat juridisk enhed. En juridisk enhed, hvori der kun befinder sig et enkelt aktiv, vil derfor som regel ikke anses for at opfylde definitionen på en virksomhed¹⁹. Det nævnes dog i standardens Appendix A, at der som regel vil være tale om en virksomhed i IFRS 3's forstand, hvis der i forbindelse med handlen opstår goodwill.

Følgende typer af transaktioner opfylder som regel definitionen på en virksomhedssammenslutning²⁰:

- Køb af samtlige aktiver, forpligtelser og rettigheder til aktiviteter fra en selvstændig enhed (enten via køb af aktiverne eller aktierne i selskabet)

¹⁶ IFRS 3, afsnit 1

¹⁷ IFRS 3, afsnit 4

¹⁸ IFRS 3, Appendix A

¹⁹ A guide to IFRS 3 business combinations, side 5

²⁰ A guide to IFRS 3 business combinations, side 5

- Køb af en andel af aktiverne, forpligtelserne og rettighederne til aktiviteter fra en selvstændig enhed, der tilsammen opfylder definitionen på en virksomhed (enten via køb af aktiverne eller aktierne i selskabet)
- Stiftelsen af en ny juridisk enhed i hvilken aktiverne, forpligtelser og rettighederne fra sammenlagte virksomheder indlægges.

Hvis en overtagelse af aktiver ikke opfylder definitionen på en virksomhedssammenslutning efter IFRS 3, skal den overtagende virksomhed i stedet anvende de almindelige regler om køb af aktiver, hvorefter den overtagende virksomhed ifølge IFRS 3²¹ fordeler kostprisen til de overtagne aktiver på baggrund af dagsværdien på overtagelsesdagen.

7.1.2 Identifikation af den overtagende virksomhed

Når det i overensstemmelse med foregående afsnit er konkluderet, at der er tale om en virksomhedssammenslutning i IFRS 3's forstand, skal der i overensstemmelse med IFRS 3²² identificeres en overtagende virksomhed for alle virksomhedssammenslutninger, idet overtagelsesmetoden anskuer virksomhedssammenslutninger fra den overtagende virksomheds synspunkt²³.

Den overtagende virksomhed skal identificeres ud fra hvilken virksomhed, der får bestemmen-
de indflydelse, og derved får ret til at tage de økonomiske og driftsmæssige beslutninger i den anden virksomhed. I de fleste situationer er det normalt let at finde den overtagende virksomhed, men i visse situationer kan dette være vanskeligt. IFRS 3²⁴ har derfor opstillet en række eksempler, som kan give indikationer på hvilken virksomhed, der er den overtagende.

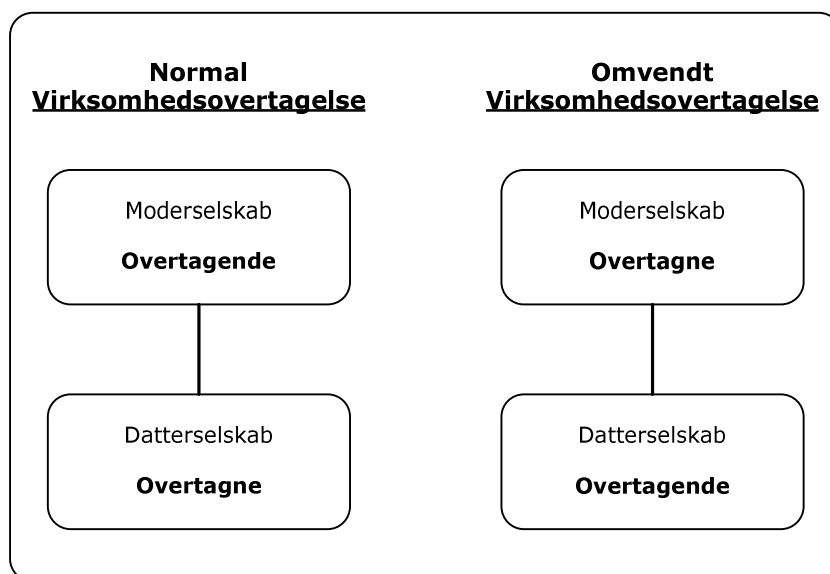
I omvendte virksomhedsovertagelser er der tale om et såkaldt "omvendt" billede, hvor den overtagende virksomhed, i regnskabsmæssig forstand, er den juridiske dattervirksomhed. En normal kontra omvendt virksomhedsovertagelse er illustreret i den nedenstående.

²¹ IFRS 3, afsnit 4

²² IFRS 3, afsnit 17

²³ IFRS 3, afsnit 18

²⁴ IFRS 3, afsnit 19 og 20

Figur 2 - Normal og omvendt virksomhedsovertagelse

IFRS 3 indeholder en vejledning²⁵, hvor den regnskabsmæssige behandling ved omvendte virksomhedsovertagelser forklares nærmere. Det ligger ud over formålet med denne opgave at behandle den regnskabsmæssige indregning af omvendte virksomhedsovertagelser, jf. afgrænsningen afsnit 3.2.

7.1.3 Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

Når den overtagende virksomhed er identificeret, er det nødvendigt at fastlægge et overtagelsestidspunkt. Overtagelsestidspunktet bruges bl.a. til at finde:

- Dagsværdien af den overtagne virksomheds identificerede aktiver og forpligtelser.
- Dagsværdien af de aktiver, den overtagende virksomhed har afgivet, forpligtelser den har påtaget sig, og egenkapitalinstrumenter den har udstedt.

Overtagelsestidspunktet kan kort forklares ved, at det er det tidspunkt, hvor den overtagende virksomhed opnår bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed.

7.1.4 Fastsættelse af kostprisen

Når overtagelsestidspunktet er fastlagt, er det muligt at opgøre dagsværdien af vederlaget for den overtagne virksomhed.

Ifølge IFRS 3²⁶ opgøres kostprisen som følgende:

²⁵ IFRS 3, Appendix B, afsnit B1-B15

²⁶ IFRS 3, afsnit 24

“dagsværdien på transaktionstidspunktet af de aktiver, den overtagende virksomhed har afgivet, forpligtelser, den har afholdt eller påtaget sig, samt egenkapitalinstrumenter eller andre instrumenter, den har udstedt, til gengæld for bestemmende indflydelse på den overtagne virksomhed med tillæg af eventuelle omkostninger, som er direkte knyttet til virksomhedssammenslutningen.”

En virksomhedsovertagelse kan ske via flere transaktioner. Hvis dette er tilfældet, er kostprisen for virksomhedsovertagelsen lig med summen af kostprisen i hver enkelt transaktion. Denne metode for opgørelse af kostprisen kaldes for den akkumulerende kostprismodel²⁷.

Elementerne, der kan indgå i kostprisen efter IFRS, er følgende²⁸:

- *Kontant betaling:* Direkte betaling for virksomhedsovertagelsen målt til dagsværdi på transaktionstidspunktet. IFRS 3 indeholder ikke konkrete retningslinjer for hvorledes dagsværdien fastsættes.
- *Overtagelse af forpligtelser:* Vederlaget eller en del af vederlaget betales i form af overtagelse af forpligtelser. Forpligtelserne skal måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet. IFRS 3 indeholder ikke konkrete retningslinjer for hvorledes dagsværdien fastsættes. Disse skal findes i bl.a. IAS 39.
- *Overdragelse af finansielle aktiver eller forpligtelser:* Vederlaget eller en del af vederlaget betales med finansielle aktiver eller forpligtelser. Eksempelvis aktier i et andet selskab end det overtagende, og andre finansielle instrumenter. De finansielle aktiver skal måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet. IFRS 3 indeholder ikke konkrete retningslinjer for hvorledes dagsværdien fastsættes. Disse skal findes i bl.a. IAS 39.
- *Udstedelse af egenkapitalinstrumenter:* Vederlaget eller en del af vederlaget betales i form af egenkapitalinstrumenter fra den overtagende virksomhed. Eksempler på dette kan være aktier, optioner og tegningsretter. Hovedreglen er, at disse måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet.
- *Direkte omkostninger:* Kostprisen inkluderer også eventuelle omkostninger, som er direkte knyttet til virksomhedssammenslutningen. Eksempler på sådanne kan være omkostninger til vurderingsmænd, revisorer og advokater.
- *Udskudt betaling:* En aftale om virksomhedsovertagelse kan indeholde betingelser om yderligere vederlag for virksomhedsovertagelsen som følge af fremtidige begivenheder.

²⁷ R&R, nr. 3, 2008

²⁸ International GAAP - Generally Accepted Accounting Practice, kapitel 7

Typisk er der tale om resultatorienterede begivenheder, eksempelvis at nå et givent resultat i en årrække efter virksomhedsovertagelsen. For at der kan ske indregning af vederlaget ifølge IFRS 3, kræves det, at vederlaget kan opgøres pålideligt, og at det er sandsynligt, at vederlaget skal betales. Viser det sig efterfølgende, at de enkelte begivenheder ikke indtræffer, så skal kostprisen for virksomhedssammenslutningen ændres således at kostprisen passer med det faktiske, eller nu sandsynlige, billede. Udskudte betalinger²⁹ omhandler den situation, hvor den overtagende virksomhed bliver nødt til at foretage efterbetaling for virksomhedssammenslutningen som følge af et fald i værdien af de egenkapitalinstrumenter, som blev givet som betaling for købet af den overtagne virksomhed. Vederlaget som følge af udskudte betalinger måles til dagsværdien på overtagelsestidspunktet.

- *Omstruktureringsforpligtelser i forbindelse med en virksomhedsovertagelse:* Efter IFRS 3³⁰ kan omstruktureringsomkostninger, som indgår under eventualforpligtelser, kun indregnes, hvis disse opfylder kriterierne efter IAS 37. Ifølge IAS 37³¹ kan der kun ske indregning, hvis der er tale om en forpligtelse skabt på baggrund af tidligere begivenheder.

7.1.5 Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele

Når det er fastslået, hvornår overtagelsestidspunktet er indtruffet og kostprisen er opgjort, skal den overtagende virksomhed ifølge IFRS 3³² foretage en identifikation og måling af samtlig de aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser, der findes i den overtagne virksomhed på dette tidspunkt. Det følger heraf, at også aktiver og forpligtelser, der ikke allerede er indregnet i den overtagne virksomheds balance, skal identificeres. De identificerede aktiver og forpligtelser mv. skal herefter måles og indregnes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet³³.

Et aktiv eller en forpligtelse skal indregnes, hvis visse kriterier angivet i IFRS 3³⁴ er opfyldt. Aktiver, der ikke er immaterielle, skal indregnes, hvis:

- det er sandsynligt, at eventuelle tilknyttede fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden, og
- dagsværdien kan opgøres pålideligt.

²⁹ IFRS 3, afsnit 35

³⁰ IFRS 3, afsnit 41 og 43

³¹ IAS 37, afsnit 18

³² IFRS 3, afsnit 41

³³ IFRS 3, afsnit 36

³⁴ IFRS 3, afsnit 37

Forpligtelser, der ikke er eventualforpligtelser, skal indregnes, hvis:

- det er sandsynligt, at der kræves et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer ved indfrielse af forpligtelsen, og
- dagsværdien kan opgøres pålideligt.

For immaterielle aktiver skal to kriterier ifølge IFRS 3³⁵ være opfyldt, for at der kan ske separat indregning heraf. For det første skal definitionen på immaterielle aktiver i IAS 38 være opfyldt, og for det andet skal det være muligt at opgøre dagsværdien pålideligt. Det er endvidere direkte nævnt, at den overtagende virksomhed skal indregne igangværende forsknings- og udviklingsprojekter separat fra goodwill, hvis definitionen på et immaterielt aktiv er opfyldt, og værdien kan opgøres pålideligt. Identifikation og indregning af immaterielle aktiver er et særdeles vigtigt element i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, og opgaven behandler derfor dette emne mere uddybende i kapitel 10.

Eventualforpligtelser skal ifølge IFRS 3³⁶ indregnes separat, hvis dagsværdien kan måles pålideligt.

I virksomhedssammenslutninger hvor den overtagende virksomhed ikke opnår en ejerandel på 100% over den overtagne virksomhed, opstår der minoritetsandele, der er udtryk for den andel af det overtagne selskabs nettoaktiver, der ikke ejes af moderselskabet. Efter IFRS 3³⁷ skal denne minoritetsandel optages til den forholdsmæssige andel af dagsværdien på overtagelsestidspunktet af de identificerede nettoaktiver.

7.1.6 Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill

Kostprisen opgjort i overensstemmelse med afsnit 7.1.4 er sjældent lig med værdien af de identificerede nettoaktiver opgjort efter afsnit 7.1.5. Netop forskellen på disse to beløb er ifølge IFRS 3³⁸ lig med den overtagne goodwill i forbindelse med sammenslutningen.

Det opgjorte goodwillbeløb skal ifølge IFRS 3³⁹ indregnes som et aktiv i balancen, hvorefter beløbet minimum én gang årligt skal testes for værdiforringelse. Dette er en væsentlig ændring i forhold til IFRS 3's forgænger, IAS 22, ifølge hvilken goodwill skulle afskrives over en årrække.

³⁵ IFRS 3, afsnit 45

³⁶ IFRS 3, afsnit 47

³⁷ A guide to IFRS 3 Business Combinations, side 17

³⁸ IFRS 3, afsnit 51

³⁹ IFRS 3, afsnit 51

Hvis kostprisen for en virksomhedssammenslutning er mindre end dagsværdien på de identificerede nettoaktiver, er der tale om negativ goodwill. Negativ goodwill skal ifølge IFRS 3⁴⁰ indregnes som en indtægt i resultatopgørelsen.

7.1.7 Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser

En virksomhedssammenslutning, der gennemføres i flere faser, er situationen, hvor en overtagende virksomhed på transaktionstidspunktet for den handel, der medfører opnåelse af bestemmende indflydelse, har tidligere anskaffede ejerandele i den overtagne virksomhed. Efter IFRS 3⁴¹ skal den overtagende virksomhed i den forbindelse behandle hver eneste af de forudgående handler efter reglerne i IFRS 3. Dette betyder, at der for hver tidligere transaktion skal udføres de i kapitel 6 nævnte handlinger, herunder bl.a.:

- opgørelse af en kostpris, og
- identifikation og værdiansættelse af den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser.

Der er naturligvis en væsentlighedsgrænse, således at den overtagende virksomhed ikke skal udføre dette arbejde på en transaktion, der størrelsesmæssigt er helt uvæsentlig⁴²

Målet med at behandle hver eneste tidligere transaktion efter reglerne i IFRS 3 er at opgøre et goodwillbeløb i forbindelse med hver handel, således at goodwillbeløbet i koncernregnskabet er lig med summen af goodwill betalt i hver enkelt transaktion (akkumulerende kostprismodel).

Når der er beregnet goodwill for en tidligere handel, skal de tidligere anskaffede nettoaktiver ifølge IFRS 3⁴³ indregnes til dagsværdien på tidspunktet for opnåelse af den bestemmende indflydelse.

7.2 SFAS 141

SFAS 141⁴⁴ foreskriver, på samme måde som IFRS 3, at virksomhedssammenslutninger skal behandles efter overtagelsesmetoden. Eftersom fokus i opgaven hovedsageligt rettes mod IFRS, vil opgaven ikke i nedenstående gennemgang beskrive de områder, hvor SFAS 141 og IFRS 3 er identiske. I stedet vil der blive henvist til de pågældende afsnit ovenfor under gennemgangen af IFRS 3. Nedenstående afsnit vil derfor hovedsageligt fremhæve de områder, hvor SFAS 141 afskiller sig fra IFRS 3.

⁴⁰ IFRS 3, afsnit 56

⁴¹ IFRS 3, afsnit 58

⁴² Similarities and Differences 2008, side 32

⁴³ IFRS 3, afsnit 59

⁴⁴ SFAS 141, afsnit 13

7.2.1 Identifikation af en virksomhedssammenslutning

Situationerne, der medfører en virksomhedssammenslutning efter SFAS 141, er overordnet set de samme som under IFRS 3, jf. afsnit 7.1.1, og omfatter derfor også de situationer, hvor én virksomhed opnår bestemmende indflydelse over en anden virksomhed. Definitionen på en virksomhed er også i store træk den samme som under IFRS 3, men der eksisterer under US GAAP visse yderligere krav, der skal være opfyldt, før der er tale om en virksomhed i SFAS 141's forstand.

Ifølge US GAAP⁴⁵ er det et krav, at den overtagne gruppe af aktiver kan fungere uafhængigt af andre aktiver, når den udskilles fra den sælgende virksomhed. Endvidere antages det ifølge definitionen, at en gruppe af aktiver, der endnu ikke har påbegyndt de planlagte opgaver, ikke er en virksomhed.

De nævnte forskelle på definitionen af en virksomhed i forhold til IFRS 3 kan medføre den meget uheldige konsekvens, at en gruppe af aktiver ikke under US GAAP anses for at udgøre en virksomhed, mens det modsatte vil være tilfældet under IFRS 3. Resultatet heraf vil være, at aktiverne under IFRS behandles efter reglerne om virksomhedssammenslutninger, mens aktiverne under US GAAP behandles efter de normale regler om køb af aktiver.

7.2.2 Identifikation af den overtagende virksomhed

I lighed med IFRS 3 kræver SFAS 141 at der ved overtagelsesmetoden identificeres en overtagende virksomhed. I virksomhedssammenslutninger, hvor der udelukkende vederlægges kontanter eller andre aktiver, er det normalt den virksomhed, som vederlægger kontanterne eller aktiverne, der er den overtagende. Hvor IFRS 3 først ser på, hvilken virksomhed der har opnået bestemmende indflydelse, ser SFAS således først på vederlagstypen.

I forbindelse med en virksomhedssammenslutning kan betalingen ligeledes ske med egenkapitalinstrumenter. Når dette er tilfældet, kan der ifølge SFAS 141⁴⁶, i lighed med IFRS 3, være tale om en omvendt virksomhedsovertagelse. Der oplystes i SFAS 141⁴⁷ fem forhold, som kan være med til at identificere den overtagende virksomhed. Der er mellem IFRS 3 og SFAS 141 forskelle i de forhold, der vurderes i forbindelse med identifikationen af den overtagende virksomhed.

Hvis der i forbindelse med en virksomhedssammenslutning efter US GAAP indgår en VIE (variable interest entity), så anses den overtagende virksomhed altid at være den, der er den primære begunstigede.

⁴⁵ EITF Issue No. 98-3

⁴⁶ SFAS 141, afsnit 17

⁴⁷ SFAS 141, afsnit 17

7.2.3 Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

Overtagelsestidspunktet beskrives i SFAS 141⁴⁸ som værende den dato, hvor aktiverne overdrages, gældsforpligtelserne overtages og eventuelle egenkapitalinstrumenter udstedes. Overtagelsestidspunktet efter SFAS 141 er således identisk med tidspunktet efter IFRS, jf. afsnit 7.1.3.

Ifølge SFAS 141⁴⁹ har parterne imellem dog mulighed for at fastsætte en såkaldt aftaledato (nemhedsdato), der er lig med starten eller afslutningen på en regnskabsperiode. Virksomhederne har dog kun denne mulighed, hvis en række krav er opfyldt. Dette uddybes i afsnit 8.2.2.

7.2.4 Fastsættelse af kostprisen

De elementer, der indgår i kostprisen efter SFAS 141, er identiske med de under IFRS 3 nævnte, jf. afsnit 7.1.4. De enkelte forhold og regler, som indgår i opgørelsen af kostprisen efter SFAS 141, er overordnet set de samme som under IFRS 3.

En del af vederlaget i forbindelse med virksomhedssammenslutninger betales ofte med egenkapitalinstrumenter. Værdiansættelsen af denne type vederlag skal efter SFAS 141⁵⁰ opgøres som et gennemsnit af dagsværdien nogle dage før og efter aftaletidspunktet⁵¹. Under IFRS 3 skete værdiansættelse til dagsværdien på overtagelsestidspunktet.

Kostprisen kan endvidere omfatte udskudte betalinger, jf. beskrivelsen under afsnit 7.1.4. Efter SFAS 141⁵² kan sådanne udskudte betalinger kun indregnes i kostprisen, såfremt betingelserne for de udskudte betalinger opfyldes udover enhver rimelig tvivl. Efter IFRS 3 skal udskudte betalinger derimod indregnes, såfremt værdien kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at begivenhederne indtræffer.

Under US GAAP kan omstruktureringsforpligtelser i forbindelse med en virksomhedsovertagelse indregnes i kostprisen, såfremt en række betingelser er opfyldt. Under IFRS 3 kan sådanne forpligtelser i praksis, på grund af kravene i IAS 37, ikke indregnes i kostprisen.

⁴⁸ SFAS 141, afsnit 48 og 49

⁴⁹ SFAS 141, afsnit 48

⁵⁰ SFAS 141, afsnit 21, 22 og 23

⁵¹ Ifølge EITF issue nr. 99-12 er aftaletidspunktet datoen, hvor der er indgået en bindende aftale, og hvor denne er annonceret i det rette forum

⁵² SFAS 141, afsnit 26

7.2.5 Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele

Identifikation og måling af overtagne aktiver og forpligtelser er under SFAS 141 i store træk identisk med reglerne under IFRS 3, jf. afsnit 7.1.5.

SFAS 141 adskiller sig dog fra IFRS 3 angående forsknings- og udviklingsprojekter. Efter SFAS 141⁵³ skal disse projekter værdiansættes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet, men herefter udgiftsføres dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Under IFRS 3 bliver projekterne aktiveret.

US GAAP adskiller sig også fra IFRS 3 hvad angår måling af minoritetsandele. Under US GAAP er det kun den overtagne andel af nettoaktiverne, der omvurderes til dagsværdi. Hvis der overtages 70% af en virksomhed, vil koncernregnskabet efter US GAAP således optage 70% af den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver til dagsværdien på overtagelsestidspunktet, mens de resterende 30% vil blive stående til den regnskabsmæssige værdi. Minoritetsandelene måles således under US GAAP til den forholdsmæssige andel af den bogførte værdi af nettoaktiverne inden sammenslutningen, mens minoritetsandelene under IFRS 3 optages til den forholdsmæssige andel af dagsværdien på overtagelsestidspunktet.

7.2.6 Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill

Goodwill opgøres under SFAS 141 på samme måde som under IFRS 3, jf. afsnit 7.1.6, og opgøres således som forskellen mellem kostprisen og dagsværdien på de overtagne nettoaktiver. Goodwill indregnes på lige fod med IFRS 3 i balancen, og testes minimum én gang årligt for værdiforringelse⁵⁴.

SFAS 141 afviger imidlertid fra IFRS 3 hvad angår den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill. Ifølge IFRS 3 skal negativ goodwill indregnes i resultatopgørelsen, hvorimod SFAS 141⁵⁵ angiver, at negativ goodwill fordeles forholdsmæssigt til visse af de overtagne aktiver, således at disse aktiver indregnes til en værdi, der er mindre end den reelle dagsværdi. Den negative goodwill må dog ikke fordeles til finansielle aktiver såsom aktier og obligationer, med mindre aktierne er aktier, der indregnes efter den indre værdis metode. Ligeledes må der ikke ske modregning i anlægsaktiver bestemt for videresalg, udskudte skatteaktiver, forudbetalte pensionsordninger og andre omsætningsaktiver.

⁵³ SFAS 141, afsnit 42

⁵⁴ SFAS 142, afsnit 18

⁵⁵ SFAS 141, afsnit 44

Hvis samtlige aktiver, hvori der må modregnes, bliver nedskrevet til kr. 0, og der stadig er negativ goodwill, skal denne resterende goodwill indregnes som en ekstraordinær indtægt i resultatopgørelsen⁵⁶.

7.2.7 Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser

Selve fremgangsmåden i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, er identisk⁵⁷ med IFRS 3, jf. afsnit 7.1.7, og der skal således også under US GAAP opgøres goodwill i forbindelse med hver tidligere transaktion.

Under IFRS 3 bliver de tidligere anskaffede andele efterfølgende omvurderet til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Dette er ikke tilfældet under US GAAP, hvor de tidligere anskaffede andele bliver stående til dagsværdien på de respektive transaktionstidspunkter.

7.3 Delkonklusion

I de foregående afsnit er den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger efter IFRS 3 og SFAS 141 overordnet belyst, og væsentlige forskelle angivet. De identificerede forskelle er:

- Minoritetsandele indregnes i IFRS 3 til den forholdsmæssige andel af nettoaktivernes dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Under US GAAP indregnes minoritetsandele til den bogførte værdi på overtagelsestidspunktet.
- Negativ goodwill indregnes efter IFRS 3 i resultatopgørelsen, mens negativ goodwill efter SFAS 141 modregnes i dagsværdien på visse aktiver.
- Ved virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, skal de tidligere anskaffede andele efter IFRS 3 omvurderes og indregnes til dagsværdien på tidspunktet for opnåelse af bestemmende indflydelse. Efter US GAAP bliver de tidligere anskaffede andele stående til dagsværdien på transaktionstidspunktet.
- Efter IFRS 3 skal overtage forsknings- og udviklingsprojekter som hovedregel aktiveres som immaterielle aktiver. Hovedreglen under US GAAP er i praksis, at afholdte overtage forsknings- og udviklingsprojekter udgiftsføres på overtagelsestidspunktet.
- De enkelte forhold, der vurderes i forbindelse med identifikationen af den overtagende virksomhed, indeholder en række forskelle standarderne imellem, som kan betyde, at

⁵⁶ SFAS 141, afsnit 45

⁵⁷ Similarities and Differences, 2007, side 29

der identificeres en anden overtagende virksomhed afhængig af hvilken standard, der benyttes.

- Der kan efter SFAS 141 fastsættes en "nemhedsdato", hvilket ikke er tilfældet efter IFRS 3.
- Under IFRS 3 kan udskudte betalinger indregnes i kostprisen, hvis det er sandsynligt, at betingelserne vil blive opfyldt, og beløbet kan opgøres pålideligt. Under US GAAP er det i praksis umuligt at indregne udskudte betalinger i kostprisen.
- Egenkapitalinstrumenter opgøres efter IFRS 3 som dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Efter US GAAP opgøres værdien som et gennemsnit af dagsværdien nogle dage før og efter aftaledatoen.
- Efter IFRS 3 kan omstrukturingsforpligtelser i praksis ikke indregnes i kostprisen. Under US GAAP kan omstrukturingsforpligtelser indregnes, såfremt en række betingelser er opfyldt.

8 Analyse af forskellene mellem IFRS 3 og SFAS 141

Ovenfor i afsnit 7.3 er de væsentligste forskelle mellem IFRS 3 og SFAS 141 angivet. At forskellene vurderes at være væsentlige, betyder dog ikke nødvendigvis, at forskellene også er væsentlige for regnskabsbrugerne. Opgaven vil derfor i nærværende kapitel analysere virkningerne af forskellene med henblik på at undersøge, om forskellene er væsentlige for regnskabsbrugerne.

Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber har ikke tidligere under IFRS og US GAAP været underlagt tilstrækkelig regulering. Dette har medført, at der i praksis anvendes adskillige metoder for behandlingen af disse transaktioner. Specialet vil derfor også analysere de forskelle, der opstår som følge heraf.

8.1 Identifikation af den overtagende part

8.1.1 IFRS 3

Efter IFRS 3 er det som tidligere nævnt bestemmende indflydelse, som er den primære indikator i forbindelse med identifikationen af den overtagende virksomhed. Selv om en virksomhed ikke opnår mere end 50% ejerandel over en anden virksomhed, kan virksomheden godt opnå den bestemmende indflydelse over denne virksomhed. Dette skal opnås ved, at virksomheden opnår⁵⁸:

- a) råderet over mere end halvdelen af stemmerettighederne i den anden virksomhed i kraft af en aftale med andre investorer, eller
- b) beføjelse til at styre de økonomiske og driftsmæssige beslutninger i den anden virksomhed i henhold til en vedtægt eller en aftale, eller
- c) beføjelse til at udpege eller afsætte flertallet af medlemmerne i bestyrelsen eller et tilsvarende ledelsesorgan i den anden virksomhed, eller
- d) beføjelse til at afgive flertallet af stemmer ved møder i bestyrelsen eller et tilsvarende ledelsesorgan i den anden virksomhed.

I de fleste virksomhedsovertagelser er der ingen tvivl om hvilken virksomhed, der er den overtagende. Der kan dog være situationer, hvor der opstår tvivl herom. IASB har på baggrund af tvivlssituationerne opstillet følgende punkter, som skal bruges i forbindelse med identifikationen af den overtagende virksomhed⁵⁹:

⁵⁸ IFRS 3, afsnit 19

⁵⁹ IFRS 3, afsnit 20

- Det er sandsynligt, at den virksomhed med den største dagsværdi, er den overtagende.
- I situationer hvor der udveksles stemmeberettigede egenkapitalinstrumenter mod likvider eller lignende, er det sandsynligt, at den virksomhed, som afgiver likviderne, er den overtagende.
- I situationer hvor ledelsen i den ene virksomhed får større indflydelse på udvælgelsen af ledelsen i den sammensluttede virksomhed, er det sandsynligt, at den virksomhed, som får denne indflydelse, er den overtagende.

8.1.2 SFAS 141

Efter SFAS 141 skal der identificeres en overtagende virksomhed i forbindelse med en virksomhedsovertagelse.

I virksomhedssammenslutninger, hvor der betales med kontanter, andre aktiver eller der overtages forpligtelser, er den virksomhed, der overfører kontanterne mv. eller overtager forpligtelserne som udgangspunkt den overtagende virksomhed. I virksomhedssammenslutninger, hvor vederlaget erlægges med egenkapitalinstrumenter, skal alle relevante oplysninger vurderes. SFAS 141⁶⁰ angiver følgende relevante forhold, der skal indgå i vurderingen:

- a) De relative stemmerettigheder i den sammensluttede virksomhed efter virksomhedssammenslutningen
- b) Hvis der er en stor stemmeberettiget minoritetsinteresse (ejerne), når ingen andre ejere eller samlet gruppe af ejere har betydelig stemmerettigheder
- c) Sammensætningen af bestyrelsen i virksomhedssammenslutningen
- d) Sammensætningen af den øverste ledelse i virksomhedssammenslutningen
- e) Betingelserne ved overdragelsen af egenkapitalinstrumenter.

Hvert af ovenstående punkter vurderes individuelt med henblik på at identificere den overtagende virksomhed. Det kan i denne forbindelse ske, at de enkelte forhold peger i hver sin retning. SFAS 141 fastsætter imidlertid ingen prioritering af ovenstående punkter, og der vil derfor være behov for en individuel vurdering af hele virksomhedsovertagelsen, hvor alle relevante forhold og omstændigheder vurderes⁶¹.

⁶⁰ SFAS 141, afsnit 17

⁶¹ Accounting for Business Combinations, Goodwill and Other Intangible Assets, kapitel 2.

8.1.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

Hver af de to standarder opstiller en række punkter, som benyttes til at identificere den overtagende virksomhed. SFAS 141 indeholder endvidere en stillingtagen til, hvorledes VIE's skal behandles og identificeres.

IFRS 3 tager udgangspunkt i, at den virksomhed, der opnår bestemmende indflydelse over en anden virksomhed, er den overtagende virksomhed. IFRS 3 opstiller en række eksempler på, hvordan den bestemmende indflydelse kan opnås. Hvis det ikke kan fastslås, hvilken virksomhed der har opnået bestemmende indflydelse, fastsætter IFRS 3 en række forhold, som skal benyttes i forbindelse med den videre identifikation af den overtagende virksomhed.

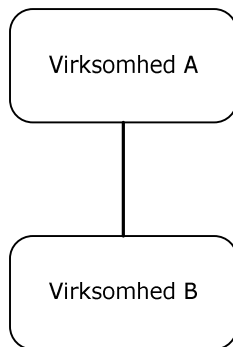
SFAS 141 tager udgangspunkt i typen af vederlag. Ved kontant vederlag er det normalt den betalende virksomhed, der er den overtagende. I situationer, hvor der ikke udelukkende er betalt kontant, og den overtagende virksomhed derfor ikke umiddelbart kan identificeres, opstiller SFAS 141 en række forhold, som benyttes til identifikationen af den overtagende virksomhed.

Gældende for begge standarder er, at begge nævner de såkaldte omvendte virksomhedsovertagelser, og at disse kan forekomme i situationer, hvor der vederlægges med udstedelse af egenkapitalinstrumenter. Begge standarder nævner i de respektive afsnit, at det normalt er den virksomhed, som udsteder egenkapitalinstrumenterne, som skal identificeres som den overtagende virksomhed, og at alle relevante oplysninger og forhold skal medtages i vurderingen af hvilken virksomhed, som er den overtagende. SFAS 141 indeholder ingen vejledning for omvendte virksomhedsovertagelser. IFRS 3 har i Appendix B en vejledning for, hvorledes behandlingen af en omvendt virksomhed skal foretages. Den manglende vejledning i SFAS 141 kan have betydning for regnskabsbrugeren, idet regnskabsudarbejder kan blive nødsaget til at foretage sine egne beslutninger for hvorledes virksomhedsovertagelsen skal indregnes og behandles. Det kan konstateres, at meget af den supplerende litteratur om SFAS 141 henviser til Appendix B i IFRS 3⁶². Til trods for at det "kun" er supplerende litteratur, kan det dog antages, at behandlingen i det store hele foretages ens, trods den manglende vejledning i SFAS 141.

Betydningen af forskellen ved de forhold som vurderes i forbindelse med identifikation af den overtagende virksomhed kan illustreres med følgende eksempel:

⁶² Accounting for Business Combinations, Goodwill and Other Intangible Assets, side 28

A overtager aktierne i B i to trin. Trin 1, kontanter og Trin 2, udstedelse af aktier i A. Værdien af A og B vurderes til henholdsvis 49 mio., og 74 mio, men som følge af forhandlinger i forbindelse overtagelsen, så udgør A's forholdsmæssige andel 45% af den sammensluttede virksomheds værdi, og B's andel udgør 55%.

Facts:

- Trin 1, A overtager 45% af aktierne i B
- Trin 2, A overtager de resterende 55% af aktierne i B
- Før overtagelsen ejer B 17,5% af A
- Efter overtagelsen ejer B 49,2% af den samlede virksomhed
- B var ejet af stifter og direktør(CEO) med en ejer andel på 76%, de resterende 24% var ejet af 40 minoritetsaktionærer.
- Efter overtagelsen var B's stifter den største aktionær af den samlede virksomhed med en ejerandel på 35,9%
- Bestyrelsen skal udgøres af 6 medlemmer, fem fra A og et medlem fra B
- Direktionen udgøres af 5 medlemmer, B's ejer skal ifølge aftale nomineres som Direktør(CEO) for den samlede virksomhed, og de øvrige medlemmer af direktionen udgøres af to fra A og to fra B.
- Direktionen vælges på det første bestyrelsesmøde efter overtagelsen

Eksempel 1 - Identifikation af den overtagende virksomhed⁶³

I eksemplet ovenfor blev EECS⁶⁴ forespurgt, hvilken virksomhed rådet fandt som den overtagende virksomhed. Virksomheden foreslog selv, at Virksomhed A var den overtagende virksomhed. Rådet var enige i denne afgørelse, men nævnte, at vurderingen var vanskelig. Rådet fokuserede på følgende forhold ved identifikation af, at det var Virksomhed A:

- A udstedte aktier i forbindelse med overtagelsen
- A var den virksomhed, som vederlagde kontanter ved overtagelsen.
- A havde den kontrollerende interesse med 50,2%

Rådet fastlagde dog, at der ved hver betingelse var forhold, som talte for at B skulle identificeres som den overtagende virksomhed. Bl.a. at den tidligere stifter af B var den største aktionær i den sammensluttede virksomhed med 35,9%. B havde endvidere repræsenteret størstedelen af aktionærerne ved seneste generalforsamling, og optrådte der som den bestemmende part.

Med udgangspunkt i ovenstående forhold vurderes eksemplet i forhold til SFAS 141 med henblik på at identificere den overtagende part, hvis regnskabet skulle være aflagt efter US GAAP. Den henvises indledningsvist til punkterne på side 34.

⁶³ Decision ref.EECS/0508-05

⁶⁴ EECS (European Enforcers Coordination Sessions), er en gruppe nedsat af CESR (Committee of European Securities Regulators), der repræsenterer myndigheder i medlemslandene i EU.

Henholdsvis punkt a) og c) taler for, at det er A, der er den overtagende virksomhed, mens punkt b) og d) taler for B som den overtagende virksomhed. Punkt e) taler ikke for hverken A eller B. Ud fra dette kan det ikke med sikkerhed siges, hvilken virksomhed der ville blive vurderet som den overtagende. Det kan dog imidlertid ikke afvises, at B ville blive identificeret som den overtagende, da den tidligere stifter og hovedaktionær i B fremover blev den største aktionær i den sammensluttede virksomhed med 35,9% af aktierne, og desuden tidligere har virket som den bestemmende part på generalforsamlingen, hvor bestyrelsen fastsattes.

Identifikationen af den overtagende virksomhed har som tidligere nævnt stor betydning for regnskabsbrugeren, hvilket bedst kan illustreres ved at videreføre det tidligere opstillede eksempel, og supplere det med en række forudsætninger:

A's markedsværdi	49 mio.			
B's markedsværdi	79 mio.			
Efter forhandlinger antages værdien for den samlede virksomhed at være 109 mio., og ud fra dette kan følgende værdier for de to virksomheder opstilles:				
A's markedsværdi	49 mio			
B's nye markedsværdi	60 mio			
De regnskabsmæssige værdier og de identificerede værdier, samt kostprisen fastsættes for eksemplets skyld til:				
	Regnskabs- mæssig værdi	Markeds- værdi/kost- pris	Identifi- cerede værdier	Goodwill
A	20 mio.	49 mio.	40 mio.	9 mio.
B	30 mio.	60 mio.	42 mio.	18 mio.

Eksempel 2 - Betydning af identifikation af den overtagende virksomhed

Eksemplet illustrerer, at identifikationen af den overtagende virksomhed har afgørende betydning for, hvilken virksomheds aktiver og forpligtelser, der skal omvurderes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. I situationer hvor der fx er meget stor forskel på den ene virksomheds regnskabsmæssige værdi og dagsværdi, mens der ikke er nogen væsentlig forskel på den anden virksomheds værdier, vil det få meget stor betydning for konsolideringen af koncernregnskabet. Hvis virksomheden med meget stor forskel mellem værdierne efter IFRS identificeres som værende den overtagende part, mens samme virksomhed under US GAAP vurderes at være den overtagne part, så vil resultatet være en væsentlig forskel mellem informationerne i IFRS og US GAAP regnskaberne. En sådan situation kan medføre, at regnskaberne er usammenlignelige.

8.1.4 Opsummering og vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at identifikationen af den overtagende virksomhed efter de to standarder kan resultere i, at forskellige virksomheder identificeres som værende den overtagende part. Dette kan i nogle tilfælde medføre væsentlige regnskabsmæssige forskelle.

Det er imidlertid vores opfattelse, at forskellen i praksis meget sjældent medfører, at forskellige virksomheder identificeres som værende den overtagende part.

I situationer hvor der, på trods af ovenstående, identificeres forskellige overtagende virksomheder kan de regnskabsmæssige konsekvenser imidlertid være meget væsentlige, hvorfor en ensretning mellem IFRS og US GAAP på dette område vil være positivt for regnskabsbruger. En ensretning vil dog ikke i praksis have betydning for størstedelen af virksomhedssammenslutninger.

8.2 Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

8.2.1 IFRS 3

Bestemmelserne for fastsættelse af overtagelsestidspunktet ved en virksomhedsovertagelse er reguleret af IFRS 3, afsnit 25, der definerer overtagelsestidspunktet som værende der, hvor den overtagende virksomhed opnår fuld kontrol over den overtagne virksomhed.

Der kan ikke opnås fuld kontrol over en virksomhed, hvis forhold, som er nødvendige for at beskytte de involverede interesser, ikke er opfyldt. Et sådant forhold kunne eksempelvis være de tidligere ejeres rettigheder til udbytte. Dette betyder imidlertid ikke, at det er nødvendigt, at selve betalingen er foretaget, eller at alle lovmæssige forhold er afklaret, for at den fulde kontrol effektivt og endeligt er overdraget til den overtagende virksomhed. I forbindelse med vurdering af om den effektive kontrol er overdraget, skal indholdet i den konkrete overdragelse vurderes.

8.2.2 SFAS 141

Bestemmelserne for fastsættelse af overtagelsestidspunktet ved en virksomhedsovertagelse er reguleret af SFAS 141, afsnit 48 og 49. Disse afsnit fastslår, at overtagelsestidspunktet er den dato, hvor værdierne overdrages, forpligtelserne overtages og eventuelle egenkapitalinstrumenter udstedes. Dette forstås som tidspunktet, hvor den overtagende virksomhed opnår kontrol over den overtagne virksomhed. Denne fortolkning fremgår ikke klart af SFAS 141, men at

dette har været FASB's hensigt, fremgår af SFAS 141 (R)⁶⁵. Det fremgår ligeledes, at dette også har været tolkningen i praksis.

Som tidligere omtalt giver SFAS 141 mulighed for at aftale en såkaldt aftaledato som overtagelsestidspunkt. Formålet hermed er at give parterne mulighed for at vælge en "nemhedsdato", der falder på samme dag som en periodeafslutning. Dette vil lette arbejdsbyrden for såvel den overtagne som overtagende virksomhed.

For at kunne lave en aftaledato, er der en række forudsætninger, som skal være opfyldt. Disse er, at der foreligger en:

- Skriftlig aftale, hvor den effektive kontrol af den overtagne virksomhed overgår til den overtagende virksomhed. Der er dog den undtagelse, at de nuværende ejere gerne må bevare deres normale rettigheder, eksempelvis udbytte, væsentlige ændringer i driften mv.
- Godtgørelse/kompensation for resultatet i perioden mellem aftaledatoen og den reelle overtagelsesdato.

Herudover har KPMG⁶⁶ anført, at perioden mellem aftaledatoen og overtagelsesdatoen ikke må overstige 30 dage. Desuden skal aftaledatoen og overtagelsesdatoen ligge i den samme regnskabsperiode.

8.2.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

Ved fastsættelse af overtagelsestidspunktet er der som tidligere nævnt kun en stor forskel imellem IFRS 3 og SFAS 141. Denne forskel er muligheden for under SFAS 141 at vælge en aftaledato.

Normalt vil aftaledatoen være lig med overtagelsesdatoen efter IFRS 3 og SFAS 141. Under IFRS 3 skal alle forhold, som er nødvendige for at beskytte de involverede interesser, være opfyldt, for at der kan være tale om overtagelsesdatoen. Det er ikke tilfældet med aftaledatoen efter SFAS 141. De tidligere ejeres rettigheder kan stadig være tilgodeset, og derved opstår den reelle forskel i praksis.

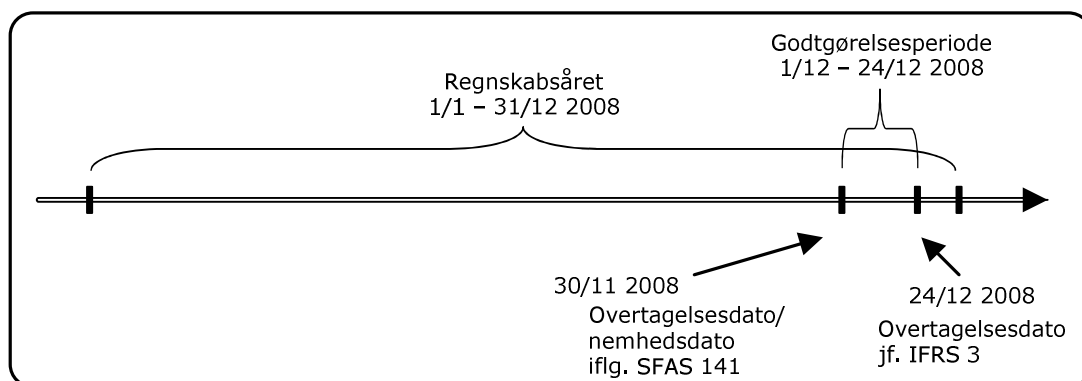
Muligheden for en aftaledato gør, at der kan opstå datomæssige forskelle mellem hvornår en virksomhedssammenslutning indregnes efter IFRS 3 og SFAS 141. Betydningen af denne forskel illustreres i nedenstående eksempel.

⁶⁵ SFAS 141 (R), afsnit B 106-110

⁶⁶ Accounting for Business Combination, Second Edition, side 37

I forbindelse med en virksomhedsovertagelse aftales det, at vederlaget for købet af den overtagne virksomhed skal betales den 24. december 2008, når nogle juridiske forhold endeligt er afklaret. Ifølge aftalen overtager den overtagende virksomhed styringen af den overtagne virksomhed allerede den 30. november 2008. Ifølge overtagelsesaftalen fremgår det endvidere, at der ingen restriktioner er i overtagelsen pr. 30. november 2008. Der foreligger dog stadig nogle formaliteter omkring de juridiske problemstillinger, som skal afklares, hvorfor de gamle ejeres rettigheder omkring udbytte mv. tilgodeses indtil den 24. december 2008. Begge virksomheder har perioden 1. januar til 31. december som regnskabsår.

Den bestemmende kontrol overgår efter IFRS 3 først pr. 24. december 2008, hvor alle forhold er opfyldt. SFAS 141 giver som tidligere nævnt mulighed for at indregne virksomhedsovertagelsen allerede pr. 30. november 2008 (aftaledatoen). Den 30. november 2008 vælges bl.a. på grund af, at begge virksomheder har månedsrapportering den 30. november. Situationen illustreres i det nedenstående:

Figur 3 - Illustration af forskellen på nemhedsdato og overtagelsesdato

Ud fra figuren vil der således være forskel i fastlæggelsen af overtagelsestidspunktet. Forskellen vil alt andet lige medføre, at dagsværdierne i de to situationer opgøres til forskellige værdier.

Med udgangspunkt i Novozymes årsrapport for 2007 og Novozymes køb af virksomheden Biocon Enzymforretning fastsættes følgende forudsætninger:

- Biocon købes for i alt 605 mio. kr.
- Beløbet er fast, og er ikke afhængig af fremtidige resultater eller lignende.
- I forbindelse med aftalen, der er indgået den 30. november 2008 er der stor tvivl omkring godkendelse af et af Biocons produkter i USA.

- Hvis der sker en endelig godkendelse af produktet, vil det betyde, at dagsværdien af produktet kan vurderes til 200 mio. kr., hvorfor der vil skulle ske en yderligere identificering af immaterielle aktiver udover de i øvrigt identificeret pr. 30. november.
- Den 22. december godkendes produktet af de amerikanske sundhedsmyndigheder.

Hvis Novozymes skulle aflægge regnskab efter SFAS 141, og vælger 30. november som aftaledato, så vil der på denne dato være stor usikkerhed omkring produktet. Denne usikkerhed skal indregnes i dagsværdien af produktet. I eksemplet er dagsværdien af produktet beregnet til 50 mio. kr. pr. 30. november.

Hvis Novozymes skulle aflægge regnskab efter IFRS 3, vil den 24. december blive fastlagt til overtagelsesdato. På denne dato er der ikke længere usikkerhed omkring produktet, og produktet indregnes som et immaterielt aktiv til 200 mio. kr.

De forskellige indregningstidspunkter medfører følgende forskelle i regnskaberne:

	SFAS 141 30/11 08	IFRS 3 24/12 08
	Mio.kr.	Mio.kr.
Immaterielle aktiver	318	468
Materielle aktiver	9	9
Varebeholdninger	29	29
Tilgodehavender og periodeafgrænsningsposter	40	40
Likvider	0	0
Forpligtelser	-9	-9
Erhvervede nettoaktiver	387	537
Goodwill	218	68
Købspris i alt	605	605
De erhvervede aktiver og goodwill udgør følgende:		
Kontant købspris	593	593
Købsomkostninger	12	12
Købspris i alt	605	605

Eksempel 3 - Aftaledato og overtagelsesdato i praksis

Som det fremgår af eksemplet, medfører de forskellige indregningstidspunkter, at goodwill under SFAS 141 opgøres til 218 mio. kr., mens goodwill under IFRS 3 blot udgør 68 mio. kr. Forskellen i eksemplet bevirker, at regnskabsbrugeren ikke umiddelbart er i stand til at sammenligne de to virksomhedssammenslutninger. Forskellen får endvidere stor betydning for den fremtidige regnskabsaflæggelse, idet regnskaberne påvirkes forskelligt af henholdsvis afskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Eksemplet fremstår at være ekstremt, idet der i virksomhedssammenslutninger efter både IFRS 3 og SFAS 141 er mulighed for at lave en foreløbig opgørelse, hvorved der i de første 12 måneder efter overtagelsesdatoen kan ske korrektioner af identifikationen af aktiver og forpligtelser. Eksemplet illustrerer dog, hvilke konsekvenser valg af aftaledato kan have.

For at der efter SFAS 141 kan benyttes en aftaledato kræver det, at der sker godtgørelse af det indregnede resultat i perioden fra den 30. november til den 24. december 2008. Det forudsættes, at vederlaget på 605 mio. kr., hvoraf direkte omkostninger udgør 12 mio. kr., er betalt kontant. Den kontante købspris, som vederlægges den 24. december, er derfor 593 mio. kr. Lånerenten er i perioden på ca. 10%. Derved kan følgende beregning laves:

Godtgørelse for vederlaget i perioden 30/11 - 24/12 2008:

	<u>Mio.kr.</u>
Kontant købspris	593
Årlig lånerente	10%
Årlig rente	59
Forrentning i perioden 30/11 -24/12 (24/360)	4

Det indregnede resultat fra Biocon er 17 mio kr., og hele beløbet ligger i perioden 30/11 - 24/12.

Eksempel 4 - Godtgørelse ved "nemhedsdato"⁶⁷

Af ovenstående eksempel ses det, at hvis aftaledatoen benyttes, så reduceres det indregnede resultat på 17 mio. kr. med en forrentning på 4 mio. kr. Kostprisen for virksomhedsovertagelsen reduceres ligeledes med 4 mio. kr., og udgør herefter 589 mio. kr. Hvad der er mere væsentligt er, at resultatet for koncernen påvirkes positivt med i alt 13 mio. kr. som følge af brugen af aftaledatoen.

8.2.4 Opsummering og vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at muligheden for under US GAAP at vælge en aftaledato kan medføre væsentlige forskelle i forhold til IFRS i forbindelse med identifikationen af den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser. Det er imidlertid vores opfattelse, at forskellen i identifikationen af nettoaktiverne i langt de fleste tilfælde vil blive elimineret af reglerne om, at den overtagende virksomhed har 12 måneder til at foretage endelig identifikation af nettoaktiverne.

Som det fremgår af ovenstående kan muligheden for en aftaledato under US GAAP endvidere medføre, at der i koncernregnskabet indregnes indtægter/omkostninger, som ikke vil blive

⁶⁷ Accounting for Business Combinations, Second Edition, side 39

indregnet under IFRS. Vi mener, at denne forskel kan reducere sammenligneligheden af regnskaber mellem de to standarder, men det er dog ikke vores opfattelse, at regnskabsbrugere afskæres fra muligheden for at udføre deres prognoseopgaver.

Vi vurderer overordnet set, at behovet for en ensretning af IFRS og US GAAP på området er begrænset.

8.3 Indregning af minoritetsandele

Som nævnt i afsnit 7.1.5 og 7.2.5 skal den overtagende virksomhed i en virksomhedssammenslutning, hvor overtagelsen omfatter 100% af den overtagne virksomhed, efter både IFRS 3 og SFAS 141 indregne den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Forskelsbeløbet på kostprisen og dagsværdien på de identificerede nettoaktiver indregnes i balancen som goodwill og testes efterfølgende årligt for værdiforringelse. I Bilag 1 er den regnskabsmæssige behandling af en overtagelse af 100% af aktierne i en anden virksomhed illustreret.

Regnskabspraksis for aflæggelse af koncernregnskaber er sådan, at en virksomhed i sit koncernregnskab skal foretage fuld konsolidering af en dattervirksomhed uafhængigt af ejerandelen, jf. IAS 27⁶⁸. I tilfældet hvor en virksomhed har overtaget 100% af en anden virksomhed giver dette ikke anledning til problemer, idet aktiverne blot indregnes til den værdi, hvortil de er værdiansat på overtagelsestidspunktet.

I virksomhedssammenslutninger hvor den overtagende virksomhed ikke overtager samtlige 100% af aktierne i den overtagne virksomhed, ejer minoritetsaktionærer imidlertid en andel af de overtagne nettoaktiver. Denne andel skal som følge af konsolideringspraksissen også indregnes i koncernregnskabet. Spørgsmålet er herefter, hvilken værdi denne andel af nettoaktiverne skal indregnes til.

Hvis minoritetsandelene optages til andre værdier end moderselskabets andele, kan det have stor betydning for koncernregnskabet. Hvis moderselskabet fx ejer 51% af en virksomhed, mens minoritetsaktionærer ejer de resterende 49%, vil næsten halvdelen af dattervirksomhedens nettoaktiver blive indregnet til én værdi, mens den anden halvdel vil blive indregnet til en anden værdi. Da investorer og andre regnskabsbrugere bruger informationer om virksomhedens aktiver til deres prognoser, er emnet meget relevant.

⁶⁸ IAS 27, afsnit 22

Ikke kun værdiansættelsen men også præsentationen af minoritetsandele er et vigtigt område, idet denne kan have betydning for adskillige af de nøgletal, der også indgår i regnskabsbrugeres prognoser og vurderinger af virksomheden.

8.3.1 IFRS

Efter IFRS 3⁶⁹ skal en virksomhed, der opnår bestemmende indflydelse over en anden virksomhed, indregne denne anden virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser i sit koncernregnskab til den fulde dagsværdi på overtagelsestidspunktet, og ikke eksempelvis forholdsmæssigt i forhold til ejerandelen.

IFRS 3⁷⁰ foreskriver, at goodwill måles som forskellen på kostprisen og dagsværdien af de overtagne nettoaktiver. Da goodwill således beregnes som en residualpost, kan det også konkluderes, at goodwill ikke anses for at udgøre et selvstændigt identificerbart aktiv, der er direkte måleligt. Da det kun er identificerbare nettoaktiver, der skal indregnes til den fulde dagsværdi, gælder dette krav således ikke for goodwill. Det er således kun moderselskabets andel af goodwillen der indregnes i koncernregnskabet (købt goodwill metoden).

Fremgangsmåden ved værdiansættelse og indregning af den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser under IFRS 3 medfører, at minoritetsandele måles og indregnes til den forholdsmæssige værdi af dagsværdien på de identificerbare nettoaktiver på overtagelsestidspunktet. Den andel af den overtagne virksomheds goodwill, der teoretisk set kan henføres til minoritetsaktionærerne, indregnes således ikke i koncernregnskabet.

Praksis for konsolidering og præsentation af koncernregnskaber er reguleret af IAS 27, der således også angiver, hvordan minoritetsandele skal præsenteres i koncernregnskabets balance og resultatopgørelse. Ifølge IAS 27⁷¹ skal minoritetsandelene i koncernens balance præsenteres som en del af koncernens egenkapital, dog således at minoritetsandelene er adskilt fra moderselskabets andel af egenkapitalen.

IAS 27⁷² angiver endvidere, at den del af koncernens resultat, der kan henføres til minoritetsaktionærerne, hverken udgør en indtægt eller omkostning i resultatopgørelsen. Minoritetsaktionærernes andel af resultatet skal derimod indgå i overskudsfordelingen.

Den ovenfor beskrevne fremgangsmåde for værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen under IFRS er illustreret i nedenstående eksempel. Eksemplet bygger på de samme forudsætninger, som er anvendt i eksemplet i Bilag 1.

⁶⁹ IFRS 3, afsnit 36

⁷⁰ IFRS 3, afsnit 51

⁷¹ IAS 27, afsnit 33

⁷² IAS 27, afsnit 27

Virksomhederne A og B har følgende balanceposter (B angivet til dagsværdi):

	<u>A</u>	<u>B</u>
Anlægsaktiver	1.000	800
Omsætningsaktiver	1.000	1.500
Egenkapital	500	300
Forpligtelser	1.500	2.000

Virksomhed A, der er den overtagende virksomhed, overtager 75% af aktiekapitalen i B for tkr. 375. Det antages, at der ikke er aktiver og forpligtelser ud over de allerede identificerede. Indregningen i koncernregnskabet sker herefter ved, at A's nettoaktiver indregnes til bogført værdi, mens B's nettoaktiver indregnes til 100% af disses dagsværdi. Der indregnes endvidere goodwill svarende til forskellen på kostprisen og 75% af B's nettoaktiver (tkr. 225).

A's koncernregnskab vil herefter udvise følgende balance:

Goodwill	150	Egenkapital for A's aktionærer	875
		Minoritetsinteresser	<u>75</u>
Anlægsaktiver	1.800	Egenkapital i alt	<u>950</u>
Omsætningsaktiver	<u>2.500</u>	Forpligtelser	<u>3.500</u>
Aktiver i alt	<u>4.450</u>	Passiver i alt	<u>4.450</u>

Eksempel 5 – Værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen efter IFRS

Sammenlignes Eksempel 5, hvor der er tale om en virksomhedsovertagelse på 75%, med eksemplet i Bilag 1, hvor der var tale om en 100% overtagelse, ses det, at der som det første er forskel på goodwillbeløbene. I Eksempel 5 er goodwillen tkr. 50 mindre end i Bilag 1, svarende til minoritetsaktionærernes andel (25%) af den samlede goodwill (tkr. 200). Egenkapitalen er derfor også i eksemplet ovenfor 50 tkr. mindre end i Bilag 1. Derudover er der under egenkapitalen tilføjet en linje, der viser værdien af minoritetsandelene på tkr. 75 (25% af tkr. 300).

Overordnet set er eneste forskel i forhold til eksemplet med den fuldstændige overtagelse, at der kun indregnes goodwill i forhold til den overtagne andel. Aktiverne og egenkapitalen er derfor blot reduceret med minoritetsaktionærernes andel af virksomhedens goodwill.

Fremgangsmåden for præsentation af minoritetsaktionærernes andel af resultatet er illustreret i nedenstående eksempel, der er et uddrag af British Airways årsregnskab for 2007.

	2007
	mio. GBP
Resultat før skat	611
Skatter	-173
Resultat før skat fra fortsættende aktiviteter	438
Tab fra ophørte aktiviteter	-134
ÅRETS RESULTAT	304
Som fordeles således:	
Moderselskabets aktionærer	290
Minoritetsinteresser	14
	304

Eksempel 6 - Præsentation af minoritetsandele i resultatopgørelsen efter IFRS

8.3.2 US GAAP

Efter US GAAP⁷³ skal en virksomhed, der opnår bestemmende indflydelse over en anden virksomhed, ligeledes indregne den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser i sit koncernregnskab til den fulde værdi af aktiverne og forpligtelserne. Heller ikke under US GAAP har det således nogen betydning, hvor stor en ejerandel moderselskabet besidder.

Værdiansættelsen af aktiverne og forpligtelserne er imidlertid væsentlig anderledes end under IFRS. US GAAP⁷⁴ foreskriver således, at kun den andel af den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver, der reelt er købt, skal indregnes i koncernregnskabet til dagsværdi. Den andel af de identificerbare nettoaktiver, der ikke reelt er overtaget, skal indregnes til den bogførte værdi. Da den bogførte værdi af ikke allerede indregnede aktiver er lig 0, betyder denne fremgangsmåde, at eventuelle aktiver, der ikke tidligere var indregnet i den overtagne virksomheds balance, ikke skal indregnes forholdsmæssigt i minoritetsandelene.

Fremgangsmåden ved værdiansættelse og indregning af den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser under US GAAP medfører, at minoritetsandele måles og indregnes til den forholdsmæssige andel af den bogførte værdi på overtagelsestidspunktet. Minoritetsandele indregnes således også under US GAAP uden goodwill, og minoritetsaktionærernes andele af ikke allerede indregnede aktiver og forpligtelser indregnes ikke i minoritetsandelene.

Praksis for konsolidering og præsentation af koncernregnskaber har ikke været direkte reguleret under US GAAP. De manglende retningslinjer fra FASB's side har derfor medført, at virksomhederne under US GAAP har præsenteret minoritetsandelene forskelligt. Nogle virksomhe-

⁷³ ARB No. 51, afsnit 3

⁷⁴ Accounting for Business Combinations, Goodwill, and Other Intangible Assets, side 11

der har fx vist værdien af minoritetsandelene som en forpligtelse, mens andre har vist værdien særskilt i området mellem egenkapitalen og forpligtelserne. Endelig har nogle virksomheder medtaget minoritetsandelene under egenkapitalen.

Fremgangsmåden for værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen under US GAAP er illustreret i nedenstående eksempel, der bygger på de samme forudsætninger som eksemplet i Bilag 1.

Virksomhederne A og B har følgende balanceposter:			
	Virksomhed A	Virksomhed B før omvurdering	Virksomhed B efter omvurdering
Anlægsaktiver	1.000	600	800
Omsætningsaktiver	1.000	1.400	1.500
Egenkapital	500	200	300
Forpligtelser	1.500	1.800	2.000
Virksomhed A, overtager 75% af aktiekapitalen i virksomhed B for tkr. 375. Indregningen i koncernregnskabet sker herefter ved, at A's nettoaktiver indregnes til bogført værdi, mens B's nettoaktiver indregnes med 75% til dagsværdi, og 25% til bogført værdi før omvurdering til dagsværdi. Der indregnes endvidere goodwill svarende til forskellen på kostprisen og 75% af nettoaktiverne efter omvurdering.			
A's koncernregnskab vil herefter få følgende balance:			
Goodwill	150	Forpligtelser	3.450
Anlægsaktiver	1.750	Minoritetsinteresser	50
Omsætningsaktiver	2.475	Forpligtelser i alt	3.500
Aktiver i alt	4.375	Egenkapital for A's aktionærer	875
		Passiver i alt	4.375

Eksempel 7 – Værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele i balancen efter US GAAP

Sammenlignes Eksempel 7 (75% overtagelse) med eksemplet i Bilag 1 (100% overtagelse) fremgår det, at ikke blot goodwillbeløbene adskiller sig fra hinanden, men derimod også samtlige øvrige poster. Afvigelserne kan i alle tilfælde henføres til det faktum, at minoritetsandelene ikke omvurderes til dagsværdi. Værdien af minoritetsinteresserne efter US GAAP er 25 tkr. mindre end under IFRS, hvilket svarer til 25% (minoritetsandelen) af forskellen på nettoaktiverne før og efter omvurderingen til dagsværdi (200 tkr. / 300 tkr.).

Fremgangsmåden for præsentation af minoritetsaktionærernes andel af resultatet har under US GAAP ikke været lige så "tilfældig" som indregningen i balancen. Under US GAAP har mino-

ritetsinteressernes andel af resultatet således været præsenteret som en omkostning i resultatopgørelsen. Denne praksis er illustreret i nedenstående eksempel, der er et uddrag af årsregnskabet for Walmart for 2008:

	2008 mio. USD
Resultat fra fortsættende aktiviteter før skat og minoritetsinteresser	20.198
Skatter	-6.908
Resultat fra fortsættende aktiviteter før minoritetsinteresser	13.290
Minoritetsinteresser	-406
Resultat fra fortsættende aktiviteter	12.884
Resultat fra ophørte aktiviteter efter skat	-153
ÅRETS RESULTAT	12.731

Eksempel 8 - Præsentation af minoritetsandele i resultatopgørelsen efter US GAAP

8.3.3 Sammenligning af IFRS og US GAAP

Som det fremgår af ovenstående er der under IFRS og US GAAP forskel på såvel værdiansættelsen som præsentationen af minoritetsandele i koncernregnskabet. Under IFRS bliver minoritetsandele værdiansat til den forholdsmæssige andel af nettoaktivernes dagsværdi på overtagelsestidspunktet, mens minoritetsandele under US GAAP bliver værdiansat til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige værdi på overtagelsestidspunktet.

Minoritetsandele bliver under IFRS præsenteret som en del af egenkapitalen, mens andelen under US GAAP primært bliver præsenteret som en del af gælden. Endvidere anses minoritetsandele under US GAAP for at være en omkostning i resultatopgørelsen, mens IFRS medtager minoritetsandelene i overskudsfordelingen.

8.3.3.1 Forskelle ved værdiansættelse af minoritetsandele

De forskellige metoder for værdiansættelse af minoritetsandele medfører under IFRS og US GAAP, at hvis det samme regnskab bliver aflagt efter begge standarder, så vil regnskaberne udvise to vidt forskellige balancer, forudsat at der er forskel på den overtagne virksomheds bogførte værdi og dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Sammenligneligheden mellem de to regnskaber vil endvidere blive forringet i takt med størrelsen på forskellen mellem bogført værdi og dagsværdi. Specielt det faktum, at ikke allerede indregnede aktiver ikke under US GAAP påvirker værdien af minoritetsandelene kan give anledning til meget store forskelle. Dette skyldes, at immaterielle aktiver udgør stadig større andele af virksomhedsovertagelser, og mange af disse immaterielle aktiver er ikke allerede indregnet i den overtagne virksomheds regnskab.

Problemet med sammenblandingen af historiske værdier og dagsværdier under US GAAP kan illustreres ved følgende eksempel:

Virksomhed B er en almindelig produktionsvirksomhed. Produktionsbygningerne er anskaffet for mange år siden, og er i regnskabet optaget til 50 mio. kr. Dagsværdien på bygningerne er reelt 200 mio. kr. Virksomhed A overtager nu 51% af aktierne i B. I A's koncernregnskab, der aflægges efter SFAS 141, vil bygningen blive indregnet til $(200 * 51\%) + (50 * 49\%)$ lig med 126,5 mio. kr. Et regnskab aflagt efter IFRS 3 ville indregne bygningen til 200 mio. kr., en forskel på 58%.

Eksempel 9 - Indregning af overtagne aktiver efter IFRS OG US GAAP

I ovenstående eksempel bliver der i de to koncernregnskaber en forskel på 73,5 mio. kr. på værdien af bygningen. Denne forskel forekommer umiddelbart at være væsentlig, og det synes ikke umiddelbart urealistisk, at en sådan situation kan forekomme i virkeligheden. Lignende forskelle vil forekomme på andre af virksomhed B's aktiver, hvorfor koncernregnskaberne kan tænkes at være væsentligt forskellige.

Til sin prognoseopgave har investor, som nævnt i kapitel 5, brug for informationer om dagsværdien på virksomhedens aktiver. Ved virksomhedssammenslutninger under US GAAP, hvor der forekommer minoritetsandele, får investor ingen brugbar information om de overtagne aktivers dagsværdi. Den præsenterede værdi er en sammenblanding af dagsværdier og regnskabsmæssige værdier, og det kan være meget svært at se, hvordan investor skulle kunne foretage økonomiske beregninger på baggrund heraf. Fremgangsmåden under US GAAP har modtaget megen kritik⁷⁵ fra diverse amerikanske organisationer, der alle har svært ved at se, hvilket formål der var med denne fremgangsmåde.

Under IFRS får investor derimod informationer om dagsværdien på samtlige aktiver pr. overtagelsestidspunktet, og dette synes at være meget brugbart i forbindelse med investors prognoser over virksomhedens fremtidige udvikling.

8.3.3.2 Forskelle ved præsentation af minoritetsandele

En konsekvens af at regnskabsstandarderne præsenterer minoritetsandele forskelligt er, at virksomhedernes nøgletal beregnes på forskellige grundlag. Nøgletal kan være af stor betydning for såvel investorer som kreditorer, når de træffer økonomiske beslutninger, og det er derfor et problem, at disse ikke er direkte sammenlignelige.

Når minoritetsandele under IFRS præsenteres som en del af egenkapitalen, mens disse under US GAAP præsenteres som en gældspost, medfører det pr. automatik, at samtlige de nøgletal,

⁷⁵ SFAS 141 (R), afsnit BC 199 og BC 201

der involverer virksomhedernes gældsandel, og dermed også soliditet, er bedre under IFRS end under US GAAP. Pengeinstitutter stiller til tider krav til virksomhedens likviditetsgrad⁷⁶, og i denne situation vil det være en fordel at præsentere minoritetsandele som under IFRS. En tænkt konsekvens heraf kunne være, at en virksomhed under US GAAP ikke får et lån i pengeinstituttet, da den anden virksomhed, under IFRS, har "pænere" nøgletal. I realiteten er der dog ingen forskel på de to virksomheder, og det kan derfor have meget uheldige konsekvenser, at nøgletallene ikke beregnes på de samme grundlag.

Investorer har også en vis interesse i at virksomheden kan vise en fornuftig soliditetsgrad, idet denne har en meget afgørende indflydelse på investeringens risiko. Også i denne situation kan de forskellige nøgletal i teorien medføre, at investor vælger at placere sine penge i virksomheden under IFRS, idet denne ser mere solid ud, og derfor medfører en mindre risiko.

En ting er teori – en anden ting er hvordan nøgletal, resultatopgørelser og balanceposter i praksis er forskellige mellem IFRS og US GAAP. Georgia Tech Financial Analysis Lab har udarbejdet en rapport⁷⁷, der udelukkende omhandler hvor store ændringer de nye retningslinjer i SFAS 160 vedrørende præsentationen af minoritetsandele vil medføre. Der tages ikke i rapporten hensyn til de ændringer, der er en følge af SFAS 141 (R), og som medfører omvurdering af minoritetsaktionærernes nettoaktiver til dagsværdi. Rapporten omhandler således udelukkende præsentationen af minoritetsandelene i balancen og i resultatopgørelsen. Retningslinjerne for præsentation af minoritetsandele i SFAS 160 svarer til retningslinjerne i IAS 27. Rapporten kan derfor også danne grundlag for en sammenligning af de forskelle, der er mellem de to standarder IAS 27 og ARB No. 51 på nuværende tidspunkt.

Rapporten, der omhandler 876 amerikanske børsnoterede selskaber, konkluderer, at virksomhedernes egenkapital i gennemsnit vil stige 2% som direkte konsekvens af, at minoritetsandele flyttes fra gæld til egenkapital. Hele 10% af virksomhederne vil imidlertid opleve, at egenkapitalen stiger med mere end 25%. Iblandt disse 10% er der eksempler på virksomheder, hvor egenkapitalen vil stige med helt op mod 58%. Disse situationer vil eksempelvis kunne forekomme, hvis et moderselskab har mange underskudsgivende, 100% ejede datterselskaber, evt. med negativ egenkapital, og samtidig er majoritetsaktionær i et datterselskab, der genererer store overskud og har en stor egenkapital. Moderselskabets eget regnskab vil være hårdt belastet af de underskudsgivende datterselskaber, men i koncernregnskabet vil minoritetsaktionærernes andel af den overskudsgivende virksomhed blive indregnet, og dermed væsentlig forbedre koncernens egenkapital.

⁷⁶ Årsrapporten, side 42

⁷⁷ The Effects on Measures of Profitability and Leverage of Recently Enacted Changes in Accounting for Minority Interests

Rapporten konkluderer også, at virksomhedernes gældsandel i gennemsnit vil falde med 2%, når minoritetsinteressernes bogførte værdi medtages under egenkapitalen. 10% af virksomhederne vil dog opleve et fald på hele 20% eller mere.

Vedrørende ændringer i resultatet konkluderer rapporten, at de undersøgte amerikanske virksomheder i gennemsnit ville opnå en stigning i resultatet på 3%, hvis de anvendte den konso- lideringspraksis, der er gældende i nuværende IAS 27, mens 12% af virksomhederne ville op- nå en stigning på mere end 25%. Også her kan nævnes ekstreme tilfælde, hvor en virksomhed ville forbedre sit resultat med hele 188%.

8.3.4 Opsummering og vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at det ikke i den gennemsnitlige virksomhed har voldsom betydning for nøgletal og balanceposter, om et regnskab præsenterer minoritets- andelene som under IFRS eller US GAAP. Det er imidlertid vores opfattelse, at der i for mange tilfælde vil være så stor forskel på virksomhedernes nøgletal og balanceposter, at dette udgør et problem for regnskabsbrugeres sammenligning af regnskaberne.

Vi kan endvidere konkludere, at minoritetsandelene værdiansættes på så forskellige måder, at der i visse situationer kan opstå væsentlige forskelle mellem de indregnede værdier, således at regnskaberne ikke er direkte sammenlignelige. Det er også i denne forbindelse vores opfattel- se, at metoden for værdiansættelse af minoritetsandele under US GAAP ikke giver regnskabs- brugerne brugbare informationer, der kan anvendes i forbindelse med regnskabsbrugernes prognoseopgaver.

Vi vurderer overordnet set, at det er vigtigt, at IFRS og US GAAP ensrettes med hensyn til præsentation og værdiansættelse af minoritetsandele.

8.4 Opgørelse af kostprisen

Af afsnit 7.3 fremgår det, at der i forbindelse med opgørelse af kostprisen for en virksomheds- overtagelse er tre væsentlige forskelle mellem IFRS 3 og SFAS 141. Nærværende afsnit har til hensigt at analysere virkningerne af samtlige tre forskelle.

8.4.1 IFRS 3

Kostprisen for en virksomhedssammenslutning omfatter aktiver, som den overtagende virk- somhed afgiver, forpligtelser, som den overtagende virksomhed påtager, og egenkapitalin- strumenter, som den overtagende virksomhed udsteder. Herudover omfatter kostprisen de direkte omkostninger ved virksomhedsovertagelsen⁷⁸. Kostprisen kan endvidere omfatte frem-

⁷⁸ IFRS 3, afsnit 24

tidige betingede vederlag (udskudte betalinger), hvor en del af vederlaget for den overtagne virksomhed skal betales som følge af fremtidige begivenheder. De i afsnit 7.3 udvalgte punkter beskrives uddybende i det følgende.

Udstedelse af egenkapitalinstrumenter

Det ses ofte i forbindelse med virksomhedsovertagelser, at en del af vederlaget betales i form af egenkapitalinstrumenter fra den overtagende virksomhed. Eksempler på dette kan være aktier, optioner og tegningsretter osv. Når der sker betaling af vederlaget i form af de nævnte instrumenter, opstår der et behov for, at disse værdiansættes på overtagelsesdatoen. Ifølge IFRS 3⁷⁹ skal værdiansættelse ske til den officielle kurs på et reguleret marked, såfremt egenkapitalinstrumentet er noteret på et reguleret marked. Der kan kun ske afvigelse fra det regulerede marked, såfremt det kan påvises, at den officielle kurs er en upålidelig indikator for dagsværdien. Den officielle kurs kan eksempelvis anses for at være upålidelig, hvis markedet er inaktivt⁸⁰. Dette vil altså sige, at standarden ikke tager højde for situationer, hvor der sker store kursudsving som følge af spekulationer omkring virksomhedsovertagelsen⁸¹.

Hvis egenkapitalinstrumenterne er unoterede, eller hvis det findes, at kursen fra det regulerede marked ikke er brugbar, så kan dagsværdien af egenkapitalinstrumenterne ifølge IFRS 3⁸² findes efter andre metoder. Dagsværdien kan eksempelvis findes ved at tage egenkapitalinstrumenternes forholdsmæssige andel af dagsværdien af den overtagende virksomhed, eller af den overtagne virksomhed, afhængig af hvilken der er mest oplagt⁸³. Alternativt kan et eventuelt kontant vederlag, som er betalt i forbindelse med virksomhedsovertagelsen, anvendes til at fastsættes værdien af egenkapitalinstrumenterne. Øvrig uddybning af værdiansættelsen af egenkapitalinstrumenter udstedt af den overtagende virksomhed kan findes i IAS 39, som ikke er forklaret yderligere i denne opgave.

IASB's fokus ligger altså i overvejende grad på at benytte en officiel kurs, og der skal foreligge gode grunde for at afvige fra denne praksis. Derfor kan der stort set kun argumenteres for at bruge andre metoder, hvis den overtagende virksomhed ikke er noteret. Denne klare praksis kommer umiddelbart af, at der skabes større gennemsigtighed når den officielle kurs benyttes.

Udskudt betaling/Vederlag

Som forklaret i afsnit 7.1.4 kan en aftale om virksomhedsovertagelse indeholde betingelser om yderligere vederlag for købet af den overtagne virksomhed som følge af fremtidige begivenhe-

⁷⁹ IFRS 3, afsnit 27

⁸⁰ IFRS 3, afsnit BC 69

⁸¹ IFRS 3 (R), afsnit 340

⁸² IFRS 3, afsnit 27

⁸³ International GAAP - Generally Accepted Accounting Practice, kapitel 7

der. De fremtidige begivenheder er typisk resultatorienterede begivenheder (earn-out aftaler), eller begivenheder baseret på værdien af udstedte egenkapitalinstrumenter. Udsudte betalinger opdeles efter IFRS i to grupper, forpligtelsesrelateret eller egenkapitalrelateret. Typen af udsudt betaling har betydning for, hvorledes en efterfølgende regulering skal foretages, hvilket forklares senere i afsnittet.

Resultatorienterede begivenheder kan eksempelvis være at nå et givent resultat i en årrække efter virksomhedsovertagelsen. Det givne resultat kan være i form af fremtidige overskud, nøgletal eller andre form for mål. For at der efter IFRS 3 kan ske indregning af den udsudte betaling, kræves det, at den udsudte betaling kan opgøres pålideligt, og at det er sandsynligt, at vederlaget skal betales.

Viser det sig efterfølgende, at de enkelte begivenheder ikke indtræffer, eller kunne der på overtagelsestidspunktet ikke opgøres nogen pålidelig værdi, så skal kostprisen for virksomhedssammenslutningen ændres, således at kostprisen passer med det faktiske, eller nu sandsynlige billede. Et eksempel på dette kunne være, at der efter aftale skal betales et yderligere vederlag for virksomhedsovertagelsen, hvis virksomheden opnår et givent resultat det første år. Intet i budgetter eller historiske resultater gør det sandsynligt, at dette resultat det første år vil blive nået, hvorfor den udsudte betaling ikke indregnes i kostprisen pr. overtagelsesdagen. Et år efter overtagelsen viser det sig, at resultat er nået, og derfor skal den yderligere betaling reguleres i kostprisen.

Regulering og allokeringen af kostprisen kan foretages i en periode på 12 måneder⁸⁴. Hvis det først efter de 12 måneder viser sig, at værdien af den udsudte betaling skal ændres, så skal denne regulering foretages på goodwill, som derefter skal nedskrivningstestes efter gældende standarder.

Udsudte betalinger kan endvidere være betinget af den fremtidige værdi af udstedte egenkapitalinstrumenter. Dette kan eksempelvis være i tilfældet, hvor den overtagende virksomhed bliver nødt til at foretage efterbetaling for virksomhedssammenslutningen, som følge af et fald i værdien af de egenkapitalinstrumenter, som blev givet som betaling for købet af den overtagne virksomhed. Sker der yderligere betaling for faldet i instrumenterne, skal denne betaling ikke reguleres i kostprisen for virksomhedssammenslutningen. Betalingen kan kompenseres via både udstedelse af yderligere egenkapitalinstrumenter, eller via en kontant betaling. En yderligere betaling henføres til de oprindelige udstedte egenkapitalinstrumenter, hvilket vil sige, at reguleringen foretages på egenkapitalen.

⁸⁴ IFRS 3, afsnit 62

Ifølge IAS 8 skal reguleringerne foretages med tilbagevirkende kraft, hvorved årsrapporterne præsenteres, som om fejlen aldrig havde eksisteret. Dette gøres ved at tilpasse det eller de tidligere års regnskabstal.

Omstruktureringsforpligtelser i forbindelse med en virksomhedsovertagelse

Omstruktureringsforpligtelser omfatter omkostninger til omstrukturering af den overtagne virksomhed. Dette kan eksempelvis være ændringer af produktlinjer, ændringer i aktiviteten, nedskæringer mv. Efter IFRS 3⁸⁵ kan omstruktureringsomkostninger kun indregnes som eventualforpligtelser, hvis disse opfylder kriterierne IAS 37. Standarden angiver, at der kun kan ske indregning, hvis der er tale om en forpligtelse skabt på baggrund af tidligere begivenheder. I praksis er det meget sjældent, at betingelserne for indregning af omstruktureringsforpligtelser er opfyldt.

8.4.2 SFAS 141

Kostprisen omfatter under US GAAP de samme punkter som under IFRS, jævnfør afsnit 7.1.4. Nærværende afsnit vil dog kun beskrive de områder, hvorpå der er væsentlige forskelle mellem IFRS's og US GAAP's måder at opgøre kostprisen på.

Udstedelse af egenkapitalinstrumenter

Hvis en del af vederlaget betales med egenkapitalinstrumenter, skal værdiansættelsen efter SFAS 141 ske ved at tage dagsværdien (den officielle kurs på et reguleret marked) nogle dage før og efter aftaletidspunktet⁸⁶. FASB definerer nogle dage som tre dage før og tre dage efter aftaletidspunktet. Hvis det ikke er muligt at fastsætte eller finde en kurs på et aktivt marked, skal dagsværdien findes ved sammenligning med lignende instrumenter med samme rettigheder eller muligheder, hvorefter dagsværdien fastsættes ud fra de sammenlignelige instruments værdi. Hvis det heller ikke er muligt at benytte denne metode, så fastsættes dagsværdien ud fra værdien af nettoaktiverne af enten den overtagende virksomhed, eller den overtagne virksomhed.

Udskudt betaling/vederlag

Kostprisen kan efter SFAS 141 indeholde betingelser om yderligere betaling som følge af fremtidige begivenheder. Modsat IFRS nævner og forklarer US GAAP en række forskellige udskudte betalinger:

- Udskudt betaling baseret på indtjening (Contingency based on earnings)
- Udskudt betaling baseret på aktiepriser (Contingency based on security prices)

⁸⁵ IFRS 3, afsnit 41

⁸⁶ Ifølge EITF issue nr. 99-12, så er denne dato den dag, hvor der er indgået bindende aftale, og hvor denne er annonceret i det rette forum

- Renter eller udbytter/afkast i den aftalte opgørelsesperiode, bl.a. ved benyttelse af depot (Interest or dividends during contingency period)
- Skatteværdi af tillæg til afkast af egenkapitalinstrumenter (Tax effect of imputed interest)
- Kompensation i overdragelsesaftalen (Compensation in contingent agreement)

I det følgende behandles udelukkende "contingency based on earnings" og "contingency based on security prices", idet disse er pendant til IFRS 3's overordnede situationer.

"Contingency based on earnings" er situationer, hvor der skal ske yderligere betaling som følge af fremtidige resultater. For at der kan ske indregning af den udskudte betaling, kræver SFAS 141⁸⁷, at det er sikkert, ud over enhver rimelig tvivl, at betingelserne, der udløser den udskudte betaling, indtræffer. Derfor sker der typisk først indregning af den udskudte betaling på realisationstidspunktet, hvilket i praksis medfører, at vederlaget indregnes i goodwillen. Appendix B i SFAS 141 klarlægger, at der ikke er nogen tidsbegrænsning for indregning. Perioden bør dog ikke forlænges unødvendigt⁸⁸.

"Contingency based on security prices" er situationer hvor den udskudte betaling er baseret på aktiekursen af udstedte egenkapitalinstrumenter. Der henvises til forklaringen under IFRS 3. Yderligere vederlag som betaling for fald i kurserne kan ikke medtages i kostprisen, men skal medtages i egenkapitalen, hvorved de tidligere udstedte egenkapitalinstrumenter reguleres til dagsværdi.

Omstruktureringsforpligtelser i forbindelse med en virksomhedsovertagelse

Omstruktureringsomkostninger kan efter US GAAP indregnes i kostprisen, hvis en række forhold i SFAS 141⁸⁹ er opfyldt:

- Der skal foreligge en konkret plan for afvikling af en aktivitet i den overtagne virksomhed.
- Der skal foreligge en konkret plan om afskedigelse af medarbejdere i den overtagne virksomhed.
- Der skal foreligge en konkret plan om flytning af medarbejdere i den overtagne virksomhed.

Følgende to punkter skal være opfyldt for hvert af ovenstående tre punkter, for at der kan se indregning:

⁸⁷ SFAS 141, afsnit 28

⁸⁸ SFAS 141, Appendix B, afsnit 183.

⁸⁹ EITF Issue No. 95-3

- Der skal være tale om en individuel tilpasning i den overtagne virksomhed, og ikke en tilpasning på grundlag af resten af koncernen.
- Ledelsen i den overtagende virksomhed skal have beføjelserne til at foretage ændringerne på overtagelsesdatoen.

8.4.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

De i afsnit 8.4.1 og afsnit 8.4.2 gennemgåede områder i forbindelse med opgørelsen af kostprisen bliver i det følgende sammenlignet med henblik på at vurdere, hvorvidt forskellene var væsentlige for regnskabsbrugere. Gennemgangen opdeles i følgende afsnit:

- 8.4.3.1 - Værdiansættelse af vederlag i form af udstedte egenkapitalinstrumenter
- 8.4.3.2 - Udskudt og betinget betaling
- 8.4.3.3 - Omstruktureringsforpligtelser

8.4.3.1 Forskelle ved værdiansættelse af vederlag i form af udstedte egenkapitalinstrumenter

Efter IFRS 3, jf. afsnit 8.4.1, skal værdiansættelsen af egenkapitalinstrumenter foretages på overtagelsestidspunktet, og alt andet lige værdiansættes til den officielle kurs på et reguleret marked. Efter SFAS 141, jf. afsnit 8.4.2, skal værdiansættelsen i lighed med IFRS ske til den officielle kurs på et reguleret marked, men værdiansættelsen skal foretages nogle dage før og efter den dato, hvor der foreligger en faktisk aftale, men ikke efter tidspunktet hvor overtagelsen er offentliggjort i rette forum.

Der opstår derfor to forskelle ved værdiansættelse af vederlag i form af udstedte egenkapitalinstrumenter. Som det første er aftaledatoen kontra overtagelsesdatoen ikke den samme. For det andet skal værdiansættelsen efter US GAAP foretages over en periode, hvilket betyder, at værdien, der benyttes, er en gennemsnitsværdi mod en reel dagsværdi efter IFRS 3. I forbindelse med overvejelserne til de reviderede standarder blev en af årsagerne til SFAS 141's anskuelse af værdiansættelsen nævnt som følgende⁹⁰:

"Hvis de forhandlende parter er bundet af aftalen på indgåelsesdatoen (annonceringsdatoen), så må kursen på denne dato anses for værende den kurs, som er brugt i forbindelse med forhandlingerne."

Anskuelserne kan virke meget fornuftig, men for en regnskabsbruger betyder det, at der kan være forskel i hvorledes værdien fastsættes, og på hvilke dage. Denne manglende konsekvens

⁹⁰ IFRS 3, afsnit BC 338-340

vil kunne skabe usikkerhed omkring kostprisen for den overtagne virksomhed, og derved skabe usikkerhed omkring vurderingsgrundlaget for den fremtidige indtjening og risiko.

Nedenstående eksempel illustrerer hvilken effekt forskellen mellem IFRS og US GAAP kan have i praksis. Eksemplet tager udgangspunkt i problemstillingen omkring gennemsnitskurs kontra kurs på overtagelsesdatoen.

Det antages, at:

- aftaledatoen og overtagelsesdatoen er identiske (1. september 2008).
- Selskab A betaler i alt vederlag for 25.000 tkr. for Selskab B.
- Vederlaget erlægges med henholdsvis en kontantbetaling på 15.000 tkr., og aktier i Selskab A for 10.000 tkr.
- Mængden af aktier skal beregnes i forhold til kursen på aftaletidspunktet (kurs 250). Der skal af denne grund vederlægges i alt 40.000 aktier til Selskab B's aktionærer. Antallet af aktier skal ifølge aftalen ikke reguleres efterfølgende.
- Kursudviklingen var som følger tre dage før og efter aftaletidspunktet:

	<u>Kurs DKK</u>
27. august	239,12
28. august	237,95
29. august	243,69
1. september	250
2. september	247,32
3. september	239,29
4. september	234,35
<i>Gennemsnits kurs</i>	<u>241,68</u>

Tabel 1 - Beregning af gennemsnitskurs til brug for opgørelse af kostpris efter SFAS 141⁹¹

Aktievederlaget realiseres ved, at der foretages en kapitalforhøjelse i Selskab A, hvorved Selskab A's aktionærers forholdsmæssige ejerandel reduceres.

På baggrund af ovenstående kurser og information kan der efter IFRS 3 og SFAS 141 opgøres følgende kostpriser for Selskab B.

⁹¹ Aktiekurserne er fiktive, men er baseret på et index af både Carlsbergs aktier samt D/S Nordens aktier for samme periode i 2008.

Kostprisen for selskab B opgøres som følgende:			
	IFRS 3	SFAS 141	Afvigelse
	Tkr.	Tkr.	Tkr.
Kontant vederlag	15.000	15.000	0
40.000 stk. aktier i selskab A	10.000	9.667	333
	25.000	24.667	333

Eksempel 10 - Opgørelse af kostpris efter IFRS 3 og SFAS 141

Af ovenstående eksempel fremgår det, at der som følge af forskellen ved værdiansættelsen af de udstedte aktier opstår en difference på 333 tkr., svarende til en afvigelse på 1,3% i forhold til den samlede kostpris. I vurderingen af om denne forskel har væsentlig betydning, bør der ses på, hvorledes afvigelsen påvirker regnskabet. Det er tidligere klargjort, at det er goodwill, der enten forøges eller formindskes som følge af afvigelsen. Modposten er egenkapitalen, da der gennemføres en kapitalforhøjelse i Selskab A, hvor Selskab B købes mod, at de tidligere aktionærer af Selskab B modtager ejerskab i Selskab A. I eksemplet vil goodwill efter IFRS være forøget med 333 tkr. i forhold til hvis US GAAP var benyttet. Goodwill afskrives ikke, hvorfor forøgelsen ikke vil påvirke resultatet, og den eneste umiddelbare betydning vil være en højere værdiansættelse af goodwill. Der skal dog foretages efterfølgende nedskrivningstests på goodwill, som kan bevirke, at koncernresultatet påvirkes negativt med nedskrivninger på 333 tkr.

Hvorvidt afvigelsen i eksemplet er væsentlig afhænger af, om den får betydning for regnskabsbrugerens vurdering af overtagelsen, herunder vurdering af det fremtidige afkastkrav. I det nævnte eksempel kan det få betydning, hvis en efterfølgende nedskrivningstest resulterer i, at resultatet påvirkes. Dette vil betyde en reduktion af sammenligneligheden med andre regnskaber aflagt efter US GAAP. Da det kun er i kostprisen, der er forskel, vurderes afvigelsen ikke som værende væsentlig, idet forskellen kun udgør 1,3% af den samlede kostpris.

Det bør nævnes, at ovenstående eksempel forudsætter, at aftaledatoen og overtagelsesdatoen er ens. Dette vil ofte ikke være tilfældet, og der kan derfor opstå endnu større differencer. Efter IFRS 3 er der dog en undtagelse, som fastslår, at såfremt der ikke er nogen aktivitet på det regulerede marked, så kan en anden type værdiansættelse bruges. Hvorvidt der er tale om "ingen aktivitet" på det nuværende kapitalmarked kan diskuteres, men man bør dog som regnskabsudarbejder være opmærksom på dette.

Forskellen mellem aftaledatoen og overtagelsesdatoen illustreres i følgende eksempel⁹²:

Forskel på aftaledato kontra overtagelsesdato vises som følgende:

Selskab A køber Selskab B. Vederlaget erlægges i aktier i Selskab A

	Kurs TDKK for Selskab A's aktier	Handling
5. februar 2008	7	Forhandlinger indledes
8. marts 2008	7	A's bestyrelse vedtager, at ledelsen i A skal fortsætte forhandlinger
20. marts 2008	9	A's ledelse tilbyder B's ledelse 10.000 aktier i A for 100% af B
25. marts 2008	11	B's bestyrelse accepterer A's tilbud.
26. marts 2008	12	
27. marts 2008	17	A og B offentliggør den foreslåede aftales indhold
28. marts 2008	19	
29. marts 2008	16	
5. maj 2008	13	Aktionærer i B accepterer A's tilbud
5. juni 2008	17	Endelig køb og overtagelse af B finder sted

Opgørelsesperiode efter SFAS 141

Eksempel 11 - Opgørelsesperiode for vederlag i form af egenkapitalinstrumenter ⁹²

Efter US GAAP opgøres gennemsnitskursen i perioden 25. marts til 29. marts, hvorved der findes en kurs på 15 tkr. og en samlet kostpris på 150.000 tkr. Efter IFRS er det kursen den 5. juni, der skal bruges, hvilket giver en samlet kostpris for B på 170.000 tkr. Samlet set giver dette en forskel på 20.000 tkr., svarende til en forskel på 13%, hvilket for regnskabsbrugeren bliver en betydelig forskel. Under US GAAP er der større sandsynlighed for, at købet af B kan betegnes som et godt køb. Dette skyldes, at den samlede kostpris er lavere, og der skal derfor et mindre overskud til at afkastet når investorernes forventning, og kan betegnes som en succes. Alternativt skal regnskabsbrugeren tage højde for udligningen af egenkapitalen i form af kapitalforhøjelsen. Dette er ikke muligt uden at have fuld indsigt i regnskabsoplysninger.

⁹² Eksemplet er baseret på eksempel 4.1. fra KMPG – Accounting for Business Combinations, second edition

8.4.3.2 Forskelle ved indregning af udskudt betaling

Under afsnit 8.4.1 og 8.4.2 er det klarlagt, at der overordnet findes to typer af udskudte betalinger - resultatorienterede begivenheder og begivenheder baseret på værdien af udstedte egenkapitalinstrumenter.

Den primære forskel mellem IFRS 3 og SFAS 141 består i, at efter IFRS 3 skal værdien af den betingede aftale indregnes på overtagelsestidspunktet, hvis den udskudte betaling kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at betalingen foretages. Efter SFAS 141 skal der kun indregnes en værdi, såfremt det på overtagelsestidspunktet kan opgøres og sandsynliggøres udover enhver rimelig tvivl, at betingelsen opfyldes. I praksis betyder det, at der kun meget sjældent efter SFAS 141 vil være situationer, hvor udskudte betalinger indregnes før der er sket endelig afklaring af betingelserne.

Effekten af ovenstående forskel illustreres i følgende eksempel:

- Selskab A overtager det fulde ejerskab i Selskab B den 30. september 2008.
- Prisen er i alt 25.000 tkr., hvoraf 15.000 tkr. erlægges i kontanter, mens 10.000 tkr. vederlægges efter 3 år (2011), såfremt resultatet i de tre år lever op til de i aftalen fastsatte mål.
- På baggrund af budgetter for de 3 år, samt de historiske resultater, vurderes det pr. 30. september 2008 sandsynligt, at målet nås.
- Diskonteringsrenten fastsættes til 10%⁹³.

For at finde værdien, som skal indregnes pr. 30. september 2008, kræves det, at der sker tilbagediskontering af beløbet over de tre år.

	<u>tkr.</u>
Værdi pr. 30/9 2008	7.513
Diskontering	<u>751</u>
Værdi pr. 30/9 2009	8.264
Diskontering	<u>826</u>
Værdi pr. 30/9 2010	9.090
Diskontering	<u>910</u>
Værdi pr. 30/9 2011	<u>10.000</u>

Eksempel 12 - Opgørelse af værdien af det udskudte vederlag⁹⁴

⁹³ Planché fra IFRS Conference meeting Juni 2008: Diskonteringsrenten er den overtagne virksomheds diskonteringsrente, som normalt er WACC (Weighted Average Cost of Capital).

⁹⁴ International GAAP – Generally Accepted Accounting Practice, side 483

Efter IFRS 3 skal det fremtidige vederlag kunne opgøres pålideligt, og det skal være sandsynligt, at vederlaget skal betales. Ud fra eksemplet vurderes betingelserne som opfyldt. Kostprisen for Selskab B kan således opgøres til 22.513 tkr. (15.000+7.513) ved indregningen på overtagelsesdatoen den 30. september 2008.

Efter SFAS 141 kræves det, at betingelserne er opfyldt udover enhver rimelig tvivl, hvilket antages ikke at være tilfældet i eksemplet. Vederlaget skal først betales efter 3 år, og er betinget af fremtidige resultater, hvilket vil sige, at det ikke kan fastslås med sikkerhed, at betingelserne er opfyldt. Derfor kan kostprisen pr. 30. september 2008 efter SFAS 141 opgøres til 15.000 tkr. Afvigelsen mellem IFRS og US GAAP er som resultat heraf på 7.513 tkr.

Afvigelsen kan i praksis resultere i en række situationer, hvor der vil være væsentlig forskel på regnskaber, afhængig af hvilken standard der benyttes. Nedenstående eksempel illustrerer, hvilke virkninger ovennævnte afvigelse ville have i et regnskab.

Pr. 30/9 2008 (tkr.)	EKSEMPEL 1		EKSEMPEL 2	
	Dagsværdi på overtagelsestidspunktet		Dagsværdi på overtagelsestidspunktet	
	<u>IFRS 3</u>	<u>SFAS 141</u>	<u>IFRS 3</u>	<u>SFAS 141</u>
Identificerede nettoaktiver	3.000	3.000	16.100	16.100
Goodwill/Badwill	19.513	12.000	6.413	-1.100
Kontantanskaffelsessum (Kostpris)	22.513	15.000	22.513	15.000

Eksempel 13 - Virkningen af afvigelse i kostprisen som følge af udskudt betaling

Med udgangspunkt i ovenstående eksempler forklares de enkelte scenarier ud fra en alt andet lige betragtning.

Eksempel 1 – Efter IFRS 3 medfører indregning af den udskudte betaling, at goodwill er 7.513 tkr., svarende til ca. 50%, større end efter US GAAP. Efter såvel IFRS (IAS 36) og US GAAP (SFAS 142)⁹⁵ skal der efterfølgende testes for behov for nedskrivning på goodwill. Behovet for nedskrivning må antages at opstå først, hvis der aflægges efter IFRS, idet goodwill er størst under IFRS. Efter IFRS kan resultatet derved blive påvirket af årlige nedskrivninger i år to og år tre. Set over de tre år, 2008-2011, kan det antages, at den samlede værdi af goodwill ender på samme værdi under såvel IFRS som US GAAP, idet der som nævnt er krav om ned-

⁹⁵ Både IAS 36 og SFAS 142 stiller krav om årlig nedskrivningstest af goodwillen, samt krav om nedskrivningstest hvis der er indikatorer på at der sket en værdiforringelse.

skrivningstest efter begge standarder. Der kan dog i de enkelte år være markedsmæssige forhold, som bevirker, at værdien på goodwillen i år 2011 ikke vil være den samme. Fx kan det nuværende kapitalmarked betyde, at hvis der aflægges efter IFRS 3, så skal hele goodwillen nedskrives. Markedsbilledet kan være et helt andet i år 2011, hvor der sker indregning efter SFAS 141, og derfor vil der ikke være behov for nedskrivning af den efter SFAS 141 indregnede goodwill. Der sker altså en stor forskydning af værdier, således at værdierne ikke repræsenterer de reelle dagsværdier, og forskydningen giver derfor regnskabsbrugerne fejlinformationer om koncernens værdier.

Eksempel 2 – Efter US GAAP opstår der pr. 30. september 2008 en negativ goodwill, hvis der aflægges efter US GAAP, mens der efter IFRS 3 konstateres goodwill. Negativ goodwill skal efter SFAS 141 modregnes i aktiverne, og under IFRS skal goodwill nedskrivningstestes. Der kan i år 2011 opstå en problemstilling omkring den tidligere i aktiverne modregnede negative goodwill, og om at der i år 2011 skal betales det yderligere vederlag. Kan der så ikke siges at have været en goodwill på overtagelsestidspunktet? Under henvisning til den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill efter US GAAP, jf. afsnit 7.1.6, medfører det, at der efter US GAAP indregnes aktiver, hvori der er modregnet negativ goodwill. Sammenlignet med IFRS vil der derfor være en afvigelse på de enkelte aktiver samt på goodwill. Dette kan betyde, at sammenligneligheden mellem regnskaber aflagt efter henholdsvis IFRS og US GAAP er begrænset.

Det blev indledningsvist i nærværende afsnit nævnt, at udskudte betalinger ligeledes kan være baseret på fremtidige værdibevægelser på udstedte egenkapitalinstrumenter. Ideen med udskudte betalinger baseret på fremtidige værdibevægelser på udstedte egenkapitalinstrumenter er den samme som ved udskudte betalinger baseret på resultatorienterede begivenheder. Derfor forklares dette ikke yderligere. De fremtidige reguleringer afviger dog i forhold til ovenfor opstillede eksempler. Praksis for indregning af fremtidige reguleringer er ens efter begge standarder. Korrektionerne vil derfor udelukkende få betydning for nøgletallet "indtjening pr. aktie". Derved kan forskellen få betydning for regnskabsbrugeren, idet nøgletallet benyttes til sammenligning af selskaber.

8.4.3.3 Omstruktureringsforpligtelser

Efter SFAS 141 kan der ske indregning af omstruktureringsforpligtelser, hvis en række kriterier er opfyldt. IFRS 3 tillader i praksis ikke indregning af sådanne forpligtelser. Omstruktureringsforpligtelser hænger sammen med fremtidige begivenheder, og er derfor ikke et produkt af gamle begivenheder.

Når der sker indregning af omstruktureringsforpligtelser, skal disse medtages i den overtagne virksomhed, hvorved de overtagne nettoaktiver reduceres.

Det tidligere opstillede Eksempel 13 udvides, og det antages, at det samlede vederlag er 15.000 tkr., og vederlaget erlægges kontant. Det antages endvidere, at der er beregnet omstrukturingsomkostninger for i alt 1.200 tkr. Indregningen illustreres i følgende eksempel:

	Dagsværdi på overtagelsestidspunktet	
	<u>IFRS 3</u>	<u>SFAS 141</u>
Immaterielle aktiver	3.300	3.300
Materielle aktiver	8.800	8.800
Omstrukturingsforpligtelser	0	-1.200
Langfristede forpligtelser	-5.800	-5.800
Kortfristede forpligtelser	<u>-2.900</u>	<u>-2.900</u>
Nettoaktiver	3.400	2.200
Goodwill	<u>11.600</u>	<u>12.800</u>
Kontantanskaffelses- sum (Kostpris)	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>

Eksempel 14 - Opgørelse af virksomhedskøb - omstrukturingsforpligtelser

Eksemplet illustrerer, at indregning af omstrukturingsforpligtelser ikke bevirker, at kostprisen ændres, men at det er nettoaktiverne, der ændres, hvorved goodwill ændres. Betydningen af en forskel på det indregnede goodwillbeløb er forklaret i afsnit 8.4.3.2, hvortil der henvises.

8.4.4 Opsummering og vurdering

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at forskellen mellem IFRS og US GAAP på metoden for opgørelse af vederlaget i form af henholdsvis egenkapitalinstrumenter og udskudte betalinger kan have væsentlig betydning for opgørelsen af kostprisen. Det er vores opfattelse, at kostprisen er et vigtigt element i forbindelse med regnskabsbrugers kontrolopgave, idet denne er nødvendig for at kunne vurdere rentabiliteten af købet.

Vi mener overordnet, at det er vigtigt, at IFRS og US GAAP opnår ensretning med hensyn til opgørelse af kostprisen.

8.5 Negativ goodwill

I langt de fleste virksomhedssammenslutninger forekommer der goodwill, hvilket som bekendt er et udtryk for, at kostprisen for virksomheden overstiger dagsværdien af de overtagne identificerbare nettoaktiver.

Hvis kostprisen er mindre end den opgjorte dagsværdi på de identificerbare nettoaktiver, er der tale om negativ goodwill. Negativ goodwill kan i teorien være udtryk for to ting. Enten har

den overtagende virksomhed gjort en god handel, eller også er de overtagne nettoaktiver værdiansat for højt, eller forpligtelserne værdiansat for lavt.

Mens den regnskabsmæssige behandling af goodwill efter IFRS 3 og SFAS 141 er ens, er der væsentlig forskel på behandlingen af negativ goodwill.

8.5.1 IFRS 3

Hvis der i forbindelse med en virksomhedssammenslutning under IFRS 3 opstår negativ goodwill, skal den overtagende virksomhed ifølge IFRS 3⁹⁶ som første handling foretage en revurdering af identifikationen og målingen af den overtagne virksomheds aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser og af målingen af kostprisen.

Mange typer af aktiver såsom eksempelvis værdipapirer, tilgodehavender og likvide beholdninger er ikke behæftet med væsentlig usikkerhed i forbindelse med målingen af dagsværdien. Derimod er værdiansættelsen af aktiver såsom immaterielle aktiver, bygninger og driftsmidler mv. i høj grad udsat for subjektive skøn, der kan variere meget, afhængigt af hvem der foretager vurderingen. Er en ejendom eksempelvis vurderet 5 mio. kr. for højt, og der i forbindelse med sammenslutningen opgøres en negativ goodwill på 4 mio. kr., har vi en situation, hvor der reelt er betalt 1 mio. kr. i goodwill, men hvor regnskabet på grund af en forkert værdiansat ejendom vil udvise en negativ goodwill på 4 mio. kr. Hvis ikke kravet om revurdering fandtes, ville de 4 mio. kr. blive indregnet som indtægt i resultatopgørelsen. Kravet er således indsat for at fjerne denne type fejl.

Kravet om revurdering er ikke blot en opfordring til virksomheden om at foretage endnu en selvstændig vurdering sine værdiansættelser, men indebærer også eksempelvis inddragelsen af eksterne vurderingsmænd, der har en speciel kompetence på den type aktiv, der er tale om.

Foruden at foretage en revurdering af aktivernes værdiansættelse er det også nødvendigt at undersøge, om man har foretaget korrekt identifikation af de aktiver og forpligtelser, der reelt er en del af overtagelsen. Hvis den overtagende virksomhed identificerer og indregner aktiver, der efter særlig aftale ikke er en del af overtagelsen, vil dette medføre fejl i forbindelse med opgørelsen af goodwill/negativ goodwill. En situation som denne kan især opstå i forbindelse med identifikation af ikke fysiske aktiver såsom immaterielle aktiver, igangværende arbejder og tilgodehavender mv.

Da en forkert opgjort kostpris ligeledes kan medføre negativ goodwill, er det også et krav, at der foretages yderligere kontrol af denne. Kostprisen kan i situationer, hvor der betales med andet end kontanter, være problematisk at opgøre korrekt, og specielt i situationer hvor købs-

⁹⁶ IFRS 3, afsnit 56

summen betales med aktier og andre finansielle instrumenter kan der forekomme fejl, jf. i denne forbindelse afsnit 8.4 om opgørelse af kostprisen.

Hvis der, når den overtagende virksomhed har foretaget de ovennævnte revurderinger, stadig eksisterer negativ goodwill, skal det resterende beløb ifølge IFRS 3⁹⁷ indregnes som en indtægt i resultatopgørelsen.

Fremgangsmåden for den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill i virksomhedssammenslutninger under IFRS 3 er illustreret i eksemplet nedenfor.

Virksomhed B overtager virksomhed A for kr. 1.000. Virksomhederne har følgende balancer på overtagelsestidspunktet (for virksomhed A til dagsværdi):

	<u>A</u>	<u>B</u>
Immaterielle aktiver	300	500
Materielle aktiver	400	600
Værdipapirer	550	450
Likvide beholdninger	300	1.700
Forpligtelser	-300	-800
Egenkapital	<u>1.250</u>	<u>2.450</u>

Da dagsværdien på de overtagne aktiver og forpligtelser er kr. 1.250, mens kostprisen kun er kr. 1.000, opstår der negativ goodwill på kr. 250. Det antages, at revurderingen ikke giver anledning til ændringer.

Balancen for B bliver som følger (resultatopgørelsen er ikke særskilt illustreret):

<u>Aktiver</u>		<u>Passiver</u>	
Immaterielle aktiver	800	Egenkapital	2.450
Materielle aktiver	1.000	Årets resultat	250
Værdipapirer	1.000	Forpligtelser	1.100
Likvide beholdninger	1.000		
	<u>3.800</u>		<u>3.800</u>

Eksempel 15 - Regnskabsmæssig behandling af negativ goodwill efter IFRS 3

8.5.2 SFAS 141

FASB har hidtil haft den holdning⁹⁸, at der ikke i handler mellem uafhængige parter kan forekomme en "god handel", hvilket betyder, at aktiver bliver solgt for beløb, der er under deres

⁹⁷ IFRS 3, afsnit 56

dagsværdi. FASB havde derfor det synspunkt⁹⁹, at negativ goodwill er udtryk for, at man har værdiansat de overtagne aktiver forkert. Af denne årsag foreskriver SFAS 141, at den negative goodwill skal reducere værdien af de aktiver, der kan være årsag til den negative goodwill - altså aktiver, der kan være svære at værdiansætte.

SFAS 141¹⁰⁰ foreskriver derfor, at negativ goodwill skal fordeles forholdsmæssigt til visse typer af aktiver, således at den vurderede dagsværdi på disse aktiver reduceres. Det er dog ikke tilladt at foretage modregning i følgende typer af aktiver:

- Finansielle aktiver, på nær finansielle aktiver, der regnskabsmæssigt behandles efter den indre værdis metode
- Anlægsaktiver, man ønsker at sælge
- Udskudte skatteaktiver
- Forudbetalte pensionsordninger
- Andre omsætningsaktiver.

Ens for de ovennævnte grupper af aktiver er ifølge SFAS 141¹⁰¹, at værdiansættelsen af disse kan ske mere præcist, end for andre typer af aktiver. Derfor vil modregning heri være direkte misvisende.

De aktiver, der herefter står tilbage som værende svære at værdiansætte, er aktiver såsom immaterielle aktiver, ejendomme og driftsmidler mv. Den vurderede dagsværdi på disse typer af aktiver vil således under SFAS 141 blive reduceret, idet man anser¹⁰² det for værende sandsynligt, at aktiverne er værdiansat til en for høj dagsværdi.

Fordelingen af den negative goodwill skal ske forholdsmæssigt, således at de aktiver, hvori der kan modregnes, reduceres i forhold til deres værdi af den samlede sum af reducérbare aktiver. Hvis de aktiver, hvori der må modregnes, eksempelvis udgør 1.000 tkr., og driftsmidlerne heraf udgør 300 tkr., så skal driftsmidlerne reduceres med 30% af den samlede negative goodwill.

Da aktiver naturligvis ikke kan indregnes til et negativt beløb, foreskriver SFAS 141¹⁰³, at i det tilfælde, hvor samtlige aktiver, hvori der skal modregnes, er nedskrevet til kr. 0, og der stadig

⁹⁸ The Negative side of Goodwill

⁹⁹ The Negative side of Goodwill

¹⁰⁰ SFAS 141, afsnit 44

¹⁰¹ SFAS 141, afsnit B 188

¹⁰² SFAS 141, afsnit B 188

¹⁰³ SFAS 141, afsnit 45

eksisterer negativ goodwill, skal dette resterende beløb indregnes som en ekstraordinær indtægt i resultatopgørelsen.

Fremgangsmåden for den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill i virksomhedssammenslutninger under US GAAP er illustreret i eksemplet nedenfor.

Virksomhed B overtager virksomhed A for kr. 1.000. Virksomhederne har følgende balancer på overtagelsestidspunktet (for virksomhed A til dagsværdi):

	A	Fordelings- procent	B
Immaterielle aktiver	300	43%	500
Materielle aktiver	400	57%	600
Værdipapirer	550	0%	450
Likvide beholdninger	300	0%	1.700
Forpligtelser	-300	0%	-800
	1.250		2.450

Da dagsværdien på de overtagne aktiver og forpligtelser er kr. 1.250, mens kostprisen kun er kr. 1.000 opstår der negativ goodwill på kr. 250. Det antages, at revurderingen ikke giver anledning til ændringer.

De immaterielle og materielle aktiver bliver genstand for reducere som følge af den negative goodwill. Immaterielle og materielle aktiver reduceres med henholdsvis 43% og 57% af den negative goodwill.

Balancen for B bliver som følger (resultatopgørelsen er ikke særskilt illustreret):

Aktiver		Passiver	
Immaterielle aktiver	692	Egenkapital	2.450
Materielle aktiver	858	Årets resultat	0
Værdipapirer	1.000	Forpligtelser	1.100
Likvide beholdninger	1.000		
	3.550		3.550

Eksempel 16 - Regnskabsmæssig behandling af negativ goodwill efter SFAS 141

8.5.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

Som det ses af Eksempel 15 og Eksempel 16 medfører de forskellige metoder for behandlingen af negativ goodwill, at virksomheder under IFRS og US GAAP får forskellige aktivsummer, egenkapitaler og resultatopgørelser. Væsentligheden af forskellene afhænger udelukkende af størrelsen på den opgjorte negative goodwill i hver enkelt virksomhedssammenslutning.

Georgia Institute of Technology foretog i 2007 en analyse¹⁰⁴, hvor man undersøgte regnskaber aflagt efter SFAS 141, hvori der var rapporteret om negativ goodwill. Analysen undersøgte, hvordan disse regnskaber havde set ud, hvis de var aflagt efter de nye retningslinjer under SFAS 141 (R). Retningslinjerne i SFAS 141 (R) svarer til de nuværende under IFRS 3, og rapporten kan derfor også bruges til at give et billede af de forskelle, der opstår som følge af de nuværende regnskabsstandarder.

Da negativ goodwill er forholdsvist sjældent forekommende, skal det nævnes, at analysen blot omfattede 11 virksomheder.

Undersøgelsen viste, at der i flertallet af de undersøgte US GAAP regnskaber ville forekomme væsentlige ændringer, hvis regnskaberne var aflagt efter de nugældende retningslinjer i IFRS 3. En af de undersøgte virksomheder ville opleve en stigning i aktiverne på hele 58%, mens virksomhedens resultat ville være steget med 252%. Den samme virksomheds egenkapital havde endvidere under IFRS 3's retningslinjer udvist 73 mio. USD frem for 30 mio. USD efter de nuværende US GAAP retningslinjer. En anden af de mest påvirkede virksomheder ville opleve en stigning i aktiverne på 23%, mens resultatopgørelsen og egenkapitalen ville være steget med henholdsvis 850% og 1.119 %.

Blandt de virksomheder, der var mindst påvirkede, kan nævnes et tilfælde, hvor aktiverne var steget med 6% mens resultatopgørelse og egenkapital var steget med henholdsvis 71% og 7%.

8.5.4 Opsummering og vurdering

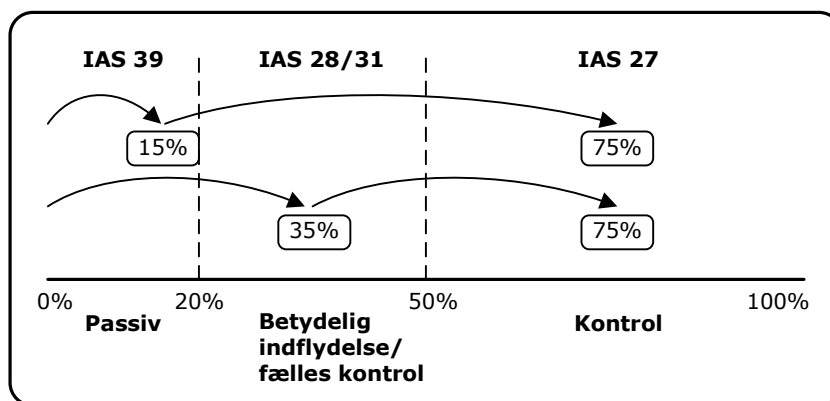
På baggrund af ovenstående afsnit om behandlingen af negativ goodwill kan vi konkludere, at uoverensstemmelserne på dette område kan medføre indregning af væsentlig forskellige værdier i regnskaberne. Disse forskelle kan efter vores mening være så væsentlige, at de i værste fald umuliggør sammenligning af regnskaberne.

Det kan dog også på baggrund af ovenstående konkluderes, at negativ goodwill i praksis forekommer meget sjældent. Vi er derfor af den opfattelse, at en ensretning mellem IFRS og US GAAP vil øge sammenligneligheden, men at den kun i praksis har betydning i meget få tilfælde.

¹⁰⁴ Negative Goodwill: Issues of Financial Reporting and Analysis under Current and Proposed Guidelines

8.6 Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser

I regnskabsmæssig forstand er ordet "sammenslutning" først relevant, når en virksomhed opnår den bestemmende indflydelse over en anden virksomhed. Hvis en virksomhed overtager 35% af en anden virksomhed, er der således ikke i regnskabsmæssig forstand tale om en virksomhedssammenslutning. Hvis virksomheden efterfølgende køber yderligere 20%, og dermed opnår en stemme- og ejerandel på 55%, opnår virksomheden bestemmende indflydelse, og får derfor et datterselskab. En sådan handel, der medfører, at virksomheden opnår bestemmende indflydelse, medfører også, at selve handlen skal behandles efter de særlige regler i IFRS 3. Figuren nedenfor skitserer de forskellige situationer, hvor bestemmende indflydelse opnås gennem to transaktioner. Bestemmende indflydelse kan dog i praksis opnås gennem flere end to transaktioner.

Figur 4 - Transaktioner, hvor kontrol opnås gennem to transaktioner¹⁰⁵

Den regnskabsmæssige problemstilling i forbindelse med disse trinvis virksomhedsovertagelser er, hvordan de tidligere anskaffede andele skal behandles i forbindelse med overtagelsen. Der er på dette område forskel på fremgangsmåden efter IFRS og US GAAP.

8.6.1 IFRS 3

Den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, er under IFRS 3 reguleret af afsnit 58-60. Ifølge afsnit 58 skal hver eneste transaktion behandles separat efter reglerne i IFRS 3 med det formål at opgøre goodwill på hvert transaktionstidspunkt. Dette betyder, at man regnskabsmæssigt skal behandle hver eneste historiske transaktion, som var der tale om en virksomhedssammenslutning ved hver transaktion.

De andele, den overtagende virksomhed har anskaffet inden selve overtagelsestidspunktet, har været behandlet efter enten IAS 28 (associerede virksomheder), IAS 31 (joint ventures)

¹⁰⁵ Business Combinations and changes in ownership interests, side 96

eller IAS 39 (finansielle instrumenter). Da sådanne investeringer ikke behandles efter overtagelsesmetoden, har der ikke på de tidligere anskaffelsestidspunkter været behov for at opgøre samtlige den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdi, sådan som dette er tilfældet under IFRS 3. Reglerne i afsnit 58 medfører derfor, at den overtagende virksomhed skal foretage en fuldstændig identifikation af samtlige den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser på tidspunktet for hver transaktion. I praksis betyder dette, at den overtagende virksomhed skal undersøge hvilke aktiver og forpligtelser, såvel indregnede som ikke-indregnede, der fandtes i den overtagne virksomhed på ét eller flere historiske tidspunkter. Endvidere skal den overtagende virksomhed i den forbindelse opgøre dagsværdien på de identificerede nettoaktiver på hvert af disse tidspunkter.

Når dagsværdien på de identificerbare nettoaktiver på hvert tidspunkt kendes, er det muligt at opgøre goodwill i forbindelse med hver handel ved at sammenligne nettoværdien af aktiverne med kostprisen.

Når der er beregnet goodwill for hver eneste transaktion, skal de tidligere anskaffede andele omvurderes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet, hvorefter de indregnes i koncernregnskabet til denne dagsværdi.

Den ovenfor beskrevne fremgangsmåde medfører, at den overtagende virksomhed skal foretage følgende reguleringer:

1. Først skal de tidligere anskaffede ejerandele omvurderes til dagsværdien på de overtagne identificerbare nettoaktiver pr. hvert transaktionstidspunkt med det formål at kunne opgøre goodwill på hvert transaktionstidspunkt.
2. Herefter skal de tidligere anskaffede nettoaktiver endnu en gang omvurderes, denne gang til dagsværdien på overtagelsestidspunktet.

Det følger af afsnit 59, at de reguleringer, som ovenstående omvurderinger mv. giver anledning til, regnskabsmæssigt skal behandles som omvurderinger, hvilket indebærer direkte indregning på egenkapitalen¹⁰⁶.

Fremgangsmåden for den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, illustreres i nedenstående fortløbende eksempel, der er udarbejdet med inspiration fra IFRS 3, Illustrative Examples:

¹⁰⁶ First Impressions: IFRS 3 and FAS 141R Business Combinations, afsnit 12

Virksomhed A køber 25% af aktierne i virksomhed B den 1. januar 2008 for 7 mio. kr.

På anskaffelsestidspunktet havde virksomhed B følgende balance, og aktiverne følgende dagsværdier:

	<u>Aktiver</u>	<u>Dagsværdi</u>
Immaterielle aktiver	4.000.000	5.000.000
Materielle anlægsaktiver	10.000.000	15.000.000
Værdipapirer	2.000.000	2.000.000
Kontanter	8.000.000	8.000.000
	<u>24.000.000</u>	<u>30.000.000</u>
	<u>Passiver</u>	
Aktiekapital	8.000.000	
Overført overskud	10.000.000	
Forpligtelser	6.000.000	
	<u>24.000.000</u>	

Eksempel 17 - Fortløbende eksempel - virksomhed B's balance pr. 1. januar 2008

I regnskabsåret 2008 opnår virksomhed B et resultat på 4 mio. kr. Samtidig har dagsværdierne på aktiverne ændret sig. Årets resultat er gået i banken, og virksomhed B har derfor pr. 31. december 2008 følgende balance:

	<u>Aktiver</u>	<u>Dagsværdi</u>
Immaterielle aktiver	4.000.000	6.000.000
Materielle anlægsaktiver	10.000.000	12.000.000
Værdipapirer	2.000.000	2.000.000
Kontanter	12.000.000	12.000.000
	<u>28.000.000</u>	<u>32.000.000</u>
	<u>Passiver</u>	
Aktiekapital	8.000.000	
Overført overskud	14.000.000	
Forpligtelser	6.000.000	
	<u>28.000.000</u>	

Eksempel 18 - Fortløbende eksempel - virksomhed B's balance pr. 31. december 2008

Pr. 31. december 2008 har virksomhed A en ejerandel i virksomhed B på 25%, og må således formodes at udøve betydelig indflydelse i overensstemmelse med IAS 28. Virksomhed A skal derfor ifølge IAS 28, afsnit 13 behandle investeringen i virksomhed B som en associeret virksomhed, hvilket medfører anvendelse af den indre værdis metode. Der kan på denne baggrund opstilles følgende balance for virksomhed A pr. 31. december 2008:

Aktiver	
Immaterielle aktiver	2.000.000
Materielle anlægsaktiver	15.000.000
Kapitalandel i B	8.000.000 (kostpris + 25% af årets resultat)
Konter	22.000.000
	47.000.000
Passiver	
Aktiekapital	12.000.000
Opskrivning indre værdi	1.000.000
Overført overskud	24.000.000
Forpligtelser	10.000.000
	47.000.000

Eksempel 19 - Fortløbende eksempel - virksomhed A's balance pr. 31. december 2008

Den 1. januar 2009 køber virksomhed A yderligere 45% af aktierne i virksomhed B. Anskaffelsessummen udgør 14 mio. kr. Herefter besidder A 70% af aktierne, og har således bestemmende indflydelse. A skal derfor i henhold til reglerne for identifikation af virksomhedssammenslutninger, jf. afsnit 7.1.1, anvende reglerne om virksomhedssammenslutninger i IFRS 3.

Nedenfor er vist hvordan virksomhedsovertagelsen pr. 1. januar 2009 skal behandles regnskabsmæssigt.

	Balancer pr. 1/1-2009 inden sammenslutningen		Korrektioner		Note	Konsolidering efter sammen- slutningen
	A	B	Debit	Kredit		
Goodwill	0	0	3.300.000		1	3.300.000
Øvrige immaterielle aktiver	2.000.000	4.000.000	2.000.000		2	8.000.000
Materielle anlægsaktiver	15.000.000	10.000.000	2.000.000		3	27.000.000
Værdipapirer	0	2.000.000				2.000.000
Kapitalandel i B	8.000.000	0		8.000.000		
Kontanter	22.000.000	12.000.000		14.000.000		20.000.000
	47.000.000	28.000.000	7.300.000	22.000.000		60.300.000
Aktiekapital	12.000.000	8.000.000	8.000.000			12.000.000
Opskrivning indre værdi	1.000.000	0	1.000.000			
Overført overskud	24.000.000	14.000.000	13.000.000		4	25.000.000
Minoritetsinteresser				7.800.000	5	7.800.000
Omvurdering af aktiver			4.500.000	4.000.000	6	-500.000
Forpligtelser	10.000.000	6.000.000				16.000.000
	47.000.000	28.000.000	26.500.000	11.800.000		60.300.000

Eksempel 20 - Fortløbende eksempel - virksomhed A's koncernbalance pr. 1. januar 2009

Noterne med forklaringer til konsolideringen fremgår af Bilag 2.

8.6.2 SFAS 141

Den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, er under US GAAP overordnet set identisk med fremgangsmåden under IFRS 3, jf. afsnittet ovenfor.

Når der er foretaget beregning af goodwill på hvert transaktionstidspunkt, omvurderes de tidligere anskaffede andele under IFRS 3 til dagsværdien på tidspunktet for virksomhedssammenslutningen. Dette er dog ikke tilfældet under US GAAP, hvor de tidligere anskaffede nettoaktiver indregnes til den dagsværdi, de havde på transaktionstidspunktet¹⁰⁷. Dette medfører, at nettoaktiverne i koncernbalancen fremtræder som en blanding af dagsværdier på forskellige historiske tidspunkter. Hvis der endvidere eksisterer minoritetsandele, vil en andel af nettoaktiverne desuden være angivet til den regnskabsmæssige værdi på overtagelsestidspunktet.

Fremgangsmåden for den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, illustreres i nedenstående eksempel. Eksemplet bygger på de

¹⁰⁷ Accounting for Business Combinations, second edition, side 166

samme forudsætninger som eksemplet i afsnit 8.6.1., hvorfor kun den endelige koncernbalance er illustreret.

	Balancer pr. 1/1-2009 inden sammenslutningen		Korrekktioner		Note	Konsolidering efter sammen- slutningen
	A	B	Debit	Kredit		
Goodwill	0	0	3.300.000		1	3.300.000
Øvrige immaterielle aktiver	2.000.000	4.000.000	1.150.000		2	7.150.000
Materielle anlægsaktiver	15.000.000	10.000.000	2.150.000		3	27.150.000
Værdipapirer	0	2.000.000				2.000.000
Kapitalandel i B	8.000.000	0		8.000.000		0
Kontanter	22.000.000	12.000.000		14.000.000		20.000.000
	47.000.000	28.000.000	6.600.000	22.000.000		59.600.000
Aktiekapital	12.000.000	8.000.000	8.000.000			12.000.000
Opskrivning indre værdi	1.000.000	0	1.000.000			0
Overført overskud	24.000.000	14.000.000	13.000.000		4	25.000.000
Minoritetsinteresser				6.600.000	5	6.600.000
Omvurdering af aktiver			3.300.000	3.300.000	6	0
Forpligtelser	10.000.000	6.000.000				16.000.000
	47.000.000	28.000.000	25.300.000	9.900.000		59.600.000

Eksempel 21 - Virksomhed A's koncernbalance pr. 1. januar 2009 efter US GAAP

Noterne med forklaringer til konsolideringen fremgår af Bilag 3.

8.6.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

Forskellene på koncernbalancerne i Eksempel 20 og Eksempel 21 kan i alle tilfælde henføres til to faktorer:

- Der foretages ikke under US GAAP omvurdering af tidligere anskaffede andele til dagsværdien på overtagelsestidspunktet.
- Minoritetsandele optages under US GAAP til bogført værdi, og ikke dagsværdi som under IFRS 3.

Fremgangsmåden under US GAAP (Eksempel 21) medfører, at den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser i koncernregnskabet præsenteres som en summering af følgende tre værdier:

- 25% af nettoaktiverne optages til dagsværdien den 1/1-2008.

- 45% af nettoaktiverne optages til dagsværdien den 1/1-2009.
- 30% (minoritetsandelen) af nettoaktiverne optages til den bogførte værdi pr. 1/1-2009.

Under IFRS (se Eksempel 20) præsenteres værdien af den overtagne virksomheds nettoaktiver til dagsværdien pr. 1/1-2009.

Som eksempel på forskellene kan fremhæves de materielle anlægsaktiver, der under IFRS indregnes til kr. 27 mio., mens disse under US GAAP indregnes til kr. 27,15 mio. Beløbet under IFRS fremkommer som den regnskabsmæssige værdi af A's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2009, kr. 15 mio., med tillæg af dagsværdien af B's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2009, kr. 12 mio., i alt kr. 27 mio.

Beløbet under US GAAP, kr. 27.150.000, fremkommer derimod på følgende vis:

Regnskabsmæssig værdi af A's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2009	15.000.000
25% af dagsværdien på B's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2008 (15 mio)	3.750.000
45 % af dagsværdien på B's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2009 (12 mio.)	5.400.000
30% af den regnskabsmæssige værdi af B's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2009 (10 mio.)	<u>3.000.000</u>
	<u>27.150.000</u>

Eksempel 22 - Opgørelse af B's materielle anlægsaktiver under US GAAP

I eksemplet er forskellen på værdierne af de materielle anlægsaktiver i de to koncernregnskaber forholdsvis beskeden, hvilket dog må tilskrives tilfældigheder. Havde den regnskabsmæssige værdi af ejendommen pr. 1/1-2009 været 2 mio. frem for 10 mio., havde værdien af materielle anlægsaktiver under US GAAP været 2,4 mio. mindre end i tilfældet (30% af 10 mio. - 2 mio.). På samme måde kunne en anden dagsværdi af B's materielle anlægsaktiver pr. 1/1-2008 have medført en væsentlig anderledes koncernbalance pr. 1/1-2009.

Under IFRS ville andre regnskabsmæssige værdier pr. 1/1-2009 eller andre dagsværdier pr. 1/1-2008 ikke påvirke de regnskabsmæssige værdier efter overtagelsen den 1/1-2009.

8.6.4 Opsummering og vurdering

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at der ved virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, mellem IFRS og US GAAP vil kunne forekomme tilfælde, hvor de forskellige regnskabsmæssige behandlinger medfører væsentlige forskelle i regnskaberne. Vi

mener, at disse forskelle vil kunne være væsentlige for en regnskabsbrugers sammenligning af regnskaberne.

Det er vores opfattelse, at den nævnte form for virksomhedssammenslutning i praksis forekommer forholdsvist ofte, hvorfor vi mener, at en ensretning af reglerne under IFRS og US GAAP i høj vil medvirke til at højne sammenligneligheden af regnskaberne.

8.7 Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber

IAS 27 indeholder vejledning til de situationer, hvor et moderselskab mister den bestemmende indflydelse over et datterselskab, og hvor koncernforholdet som følge heraf ophører. Derimod indeholder standarden ikke vejledning til de situationer, hvor moderselskabet forøger eller reducerer sine ejerandele, uden at moderselskabet mister den bestemmende indflydelse.

En undersøgelse¹⁰⁸ foretaget af IASB blandt virksomheder og revisionsfirmaer har vist, at der som følge af de manglende vejledninger på området har udviklet sig adskillige metoder for den regnskabsmæssige behandling af ændringer i minoritetsandelene.

Under US GAAP er der ikke lignende uklarhed på området, men fremgangsmåden i forbindelse med øgninger i minoritetsandelene er ikke identisk med nogen af de under IFRS anvendte metoder.

8.7.1 IFRS

Som nævnt er der ikke under nugældende IFRS konkrete vejledninger for den regnskabsmæssige behandling af køb og salg af minoritetsandele, hvor der ikke sker ændringer i koncernforholdet. Dette har medført, at der i praksis anvendes adskillige forskellige metoder. Konklusionen¹⁰⁹ på den tidligere nævnte undersøgelse udført af IASB var, at der i praksis anvendes hele seks forskellige metoder for den regnskabsmæssige behandling af reduktioner af minoritetsandele (øgninger af ejerandele), mens der eksisterer tre metoder i forbindelse med øgninger af minoritetsandele (reduktioner af ejerandele).

8.7.1.1 Regnskabsmæssig behandling af reduktioner af minoritetsandele (øgninger af ejerandele)

En af de i praksis mest anvendte metoder¹¹⁰ for den regnskabsmæssige behandling, når moderselskabet køber flere aktier i datterselskabet, har været at indregne forskellen mellem købspri-

¹⁰⁸ Accounting for changes in the relative proportion of the controlling and non-controlling interests

¹⁰⁹ Accounting for changes in the relative proportion of the controlling and non-controlling interests

¹¹⁰ IFRS i praksis 2008, side 26

sen på aktierne og den regnskabsmæssige værdi af minoritetsandelen som goodwill. Nedenstående eksempel illustrerer metoden.

Virksomhed A ejer 75% af B, der har nettoaktiver for tkr. 1.000. Den regnskabsmæssige værdi af minoritetsinteressen på 25% udgør derfor tkr. 250.

Moderselskabet køber nu yderligere 15% af aktierne i datterselskabet for tkr. 200. Den regnskabsmæssige værdi af disse 15% er lig med 15% af tkr. 1.000 (tkr. 150).

Koncernregnskabet påvirkes som følger (kun udvalgte balanceposter):

(tkr.)	<u>Før købet</u>	<u>Købet</u>	<u>Efter købet</u>
Goodwill	0	50	50
Likvider	8.000	-200	7.800
Moders egenkapital	-4.000	0	-4.000
Minoritetsegenkapital	-250	150	-100
Koncernegenkapital	-4.250	150	-4.100

Eksempel 23 - Metode for indregning af en købt minoritetsandel (goodwill)¹¹¹

Som det fremgår af eksemplet, bliver resultatet af, at moderselskabet køber flere aktier i datterselskabet, at koncernens egenkapital falder med et beløb svarende til den regnskabsmæssige værdi af minoritetsandelen. Den resterende minoritetsandel på tkr. 100 svarer til 10% (den resterende minoritetsandel) af nettoaktiverne på tkr. 1.000.

En alternativ fremgangsmåde er at indregne forskelsbeløbet mellem købsprisen og den regnskabsmæssige værdi af minoritetsandelen direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen. Dermed opstår der ingen goodwill, og koncernegenkapitalen vil i stedet blive reduceret med hele købssummen på tkr. 200, fordelt mellem moderselskabets andel (50) og minoritetsandelen (150).

En tredje udbredt metode er en kombination af de ovenfor nævnte metoder. Efter denne tredje metode foretages der på transaktionstidspunktet omvurdering til dagsværdi af alle identificerbare aktiver og forpligtelser i datterselskabet. Der indregnes herefter goodwill i koncernregnskabet svarende til forskellen på købsprisen for aktierne og den forholdsmæssige andel af dagsværdien på de identificerbare nettoaktiver på transaktionstidspunktet. Under den forudsætning, at dagsværdien af den overtagne virksomheds nettoaktiver er større end den regnskabsmæssige værdi, bliver goodwill efter denne fremgangsmåde mindre end i de to ovenfor nævnte eksempler. Da den regnskabsmæssige værdi af minoritetsandelen ikke har ændret sig,

¹¹¹ Eksemplet er opstillet med inspiration fra "IFRS i praksis 2008"

vil der som følge af det mindre goodwillbeløb stadig restere et forskelsbeløb mellem købsprisen og summen af goodwill med tillæg af regnskabsmæssig værdi af minoritetsandelen. Dette forskelsbeløb indregnes efter metoden direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen. Hvis vi forudsætter, at dagsværdien på identificerbare nettoaktiver i B på købstidspunktet er tkr. 1.250, vil der efter denne metode blive indregnet goodwill svarende til tkr. 200 (købesummen) fratrasket 15% af tkr. 1.250 (dagsværdien af de overtagne identificerbare nettoaktiver på transaktionstidspunktet) lig med tkr. 12,5. Desuden vil tkr. 37,5 ($200 - 12,5 - 15\% \text{ af } 1.000$) blive indregnet direkte som reduktion af moderselskabets egenkapital.

Ifølge IASB's undersøgelse anvendes der i praksis yderligere tre metoder, men opgaven vil ikke foretage yderligere illustrationer af disse øvrige metoder, idet de tre ovenfor beskrevne er de i praksis mest anvendte¹¹².

8.7.1.2 Regnskabsmæssig behandling af øgninger af minoritetsandele (reduceringer af ejerandele), der ikke medfører, at koncernforbindelsen ophører

Som tidligere nævnt indeholder IAS 27 ikke vejledning for den regnskabsmæssige behandling af reduceringer i ejerandele, hvor koncernforbindelsen mellem moderselskabet og datterselskabet bevares, og derfor har der også på dette område været anvendt flere forskellige metoder.

IASB's undersøgelser¹¹³ på området har vist, at én af de i praksis anvendte metoder har været at indregne hele salgssummen for aktierne i datterselskabet direkte på egenkapitalen, fordelt mellem minoritetsandelens andel af egenkapitalen og moderselskabets andel af egenkapitalen. Den andel af salgssummen, der skal henføres til minoritetsandelene, kan opgøres som den forholdsmæssige andel af den bogførte værdi af datterselskabet. Det resterende beløb indregnes direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen. Denne fremgangsmåde illustreres i eksemplet nedenfor.

Virksomhed A ejer 100% af B, der har bogførte nettoaktiver for tkr. 1.000.

Virksomhed A sælger nu 30% af aktierne i B for tkr. 350.

Salget medfører følgende i koncernregnskabet for A:

- De likvide beholdninger debiteres med tkr. 350.
- 30% af tkr. 1.000 (300) krediteres under egenkapitalen som minoritetsandel
- Fortjenesten på tkr. 50 krediteres under moderselskabets andel af egenkapitalen.

Eksempel 24 - Salg af en minoritetsandel, der ikke medfører ophør af koncernforholdet

¹¹² IFRS i praksis 2008, side 26

¹¹³ Accounting for changes in the relative proportion of the controlling and non-controlling interests, side 7

Et alternativ til ovennævnte metode er at indregne det beløb, der ovenfor blev indregnet direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen, i koncernens resultatopgørelse.

Endelig eksisterer der en metode, efter hvilken de nye minoritetsandele optages til dagsværdien. Da salgssummen på aktierne må antages at være lig med dagsværdien på aktierne, medfører metoden, at et beløb svarende til salgssummen bogføres som minoritetsandel. Hvis der i forvejen eksisterer minoritetsandele, vil disse stadig stå opført til den regnskabsmæssige værdi, og resultatet er i dette tilfælde en blanding af regnskabsmæssig værdi og dagsværdi.

8.7.1.3 Regnskabsmæssig behandling af øgninger af minoritetsandele (reduceringer af ejerandele), der medfører, at koncernforbindelsen ophører

IAS 27¹¹⁴ angiver, at gevinsten/tabet i forbindelse med afhændelse af en så stor andel af en dattervirksomhed, at den bestemmende indflydelse mistes, skal indregnes i resultatopgørelsen. Hvis virksomheden efter salget af aktier stadig har en kapitalandel i den solgte virksomhed, skal denne tilbageværende kapitalandel ifølge IAS 27¹¹⁵ måles til den regnskabsmæssige værdi på transaktionstidspunktet.

Måden hvorpå fortjenesten opgøres er illustreret i nedenstående eksempel:

Virksomhed A ejer 75% af virksomhed B. Den 1/1-2009 sælger virksomhed A 60% af sin kapitalandel i virksomhed B for 80 mio. kr.

Den bogførte værdi af B udgør på salgstidspunktet 120 mio. kr.

Fortjenesten ved salget af aktierne kan herefter opgøres således (i mio. kr.):

Salgssum	80
Regnskabsmæssig værdi af de tilbageværende 15% (15% af 120 mio.)	18
	98
Regnskabsmæssig værdi af de solgte 75% (75% af 120 mio.)	90
Regnskabsmæssig fortjeneste, der indregnes i resultatopgørelsen	8

De resterende 15% skal herefter behandles efter reglerne i IAS 39. Den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet, i eksemplet 18 mio. kr., skal betragtes som kostprisen ved den første måling. Herefter skal andelen ifølge IAS 39 årligt reguleres til dagsværdi.

Eksempel 25 - Salg af aktier, der medfører ophør af koncernforbindelse efter IFRS

8.7.2 US GAAP

Nugældende US GAAP indeholder vejledning for den regnskabsmæssige behandling af køb af aktier i datterselskaber, mens metoderne, der bruges ved salg af aktier i datterselskaber, har udviklet sig gennem praksis.

¹¹⁴ IAS 27, afsnit 30

¹¹⁵ IAS 27, afsnit 32

8.7.2.1 Regnskabsmæssig behandling af reduceringer af minoritetsandele (øgninger af ejerandele)

Ifølge SFAS 141¹¹⁶ skal køb af yderligere aktier i datterselskaber behandles efter reglerne om overtagelsesmetoden i SFAS 141. Dette medfører, at alle de i denne opgave beskrevne handlinger i forbindelse med virksomhedssammenslutninger skal udføres hver gang, et moderselskab opkøber aktier i et datterselskab. Idet virksomhedssammenslutninger allerede er beskrevet i opgaven, vil vi ikke foretage yderligere illustrationer af fremgangsmåden i forbindelse med opkøb af minoritetsandele.

8.7.2.2 Regnskabsmæssig behandling af øgninger af minoritetsandele (reduceringer af ejerandele), der ikke medfører, at koncernforbindelsen ophører

Under nugældende US GAAP anvendes der i praksis to forskellige metoder¹¹⁷ for den regnskabsmæssige behandling af situationer, hvor et moderselskab sælger aktier i et datterselskab, uden at dette medfører tab af den bestemmende indflydelse.

Den ene af disse metoder er at behandle transaktionen som en egenkapitaltransaktion, hvilket medfører, at hele fortjenesten/tab ved salget indregnes direkte på moderselskabets egenkapital. Fortjenesten/tabet opgøres som forskellen på salgssummen og den regnskabsmæssige værdi af den solgte kapitalandel.

Den anden metode, der anvendes under US GAAP, er at fortjenesten/tab indregnes i resultatopgørelsen frem for direkte på egenkapitalen. Begge de under US GAAP anvendte metoder anvendes også under IFRS.

8.7.2.3 Regnskabsmæssig behandling af øgninger af minoritetsandele (reduceringer af ejerandele), der medfører, at koncernforbindelsen ophører

Den regnskabsmæssige behandling af et salg af kapitalandele, der medfører, at moderselskabet mister den bestemmende indflydelse over datterselskabet, er under US GAAP identisk med den under IFRS anvendte metode, jf. afsnit 8.7.1.3. En evt. tilbageværende minoritetsandel optages herefter til den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet.

8.7.3 Sammenligning af IFRS og US GAAP

Formålet¹¹⁸ med et koncernregnskab er at præsentere resultatet af aktiviteter og den finansielle position for et moderselskab og alle dets datterselskaber som om koncernen udgjorde en enkelt økonomisk enhed.

¹¹⁶ SFAS 141, afsnit 14

¹¹⁷ SFAS 160, indledning

¹¹⁸ SFAS 160, afsnit 1

Når et moderselskab under nuværende IFRS øger sin ejerandel i et datterselskab, medfører en af metoderne, at der bliver indregnet goodwill i forbindelse med handlen. Da formålet med koncernregnskabet som nævnt er at vise koncernen som én økonomisk enhed, bør ejerforholdene i moder- og datterselskaberne ikke påvirke indregningen af aktiver. Denne praksis, hvorefter en handel mellem aktionærer medfører indregning af goodwill, synes derfor ikke at være i overensstemmelse med formålet med koncernregnskabet.

En anden under IFRS anvendt metode medfører, at kun koncernens egenkapital berøres af moderselskabets køb af aktier i datterselskabet. Da realiteterne i forbindelse med et køb af aktier i et datterselskab er, at koncernen har afgivet en sum penge uden at have overtaget nye aktiver, synes denne metode i større grad at være i overensstemmelse med formålet med koncernregnskabet. På samme måde synes det at være mest retvisende, hvis et salg af aktier i et datterselskab udelukkende indregnes på egenkapitalen.

Metoden under US GAAP, hvorefter ethvert køb af aktier i et datterselskab skal behandles efter overtagelsesmetoden, synes, med udgangspunkt i samme begrundelse som ovenfor, heller ikke at være i overensstemmelse med formålet med koncernregnskabet.

8.7.4 Opsummering og vurdering

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at der under IFRS og US GAAP anvendes så mange forskellige metoder for den regnskabsmæssige behandling af et moderselskabs køb og salg af aktier i et datterselskab, at det er meget svært for regnskabsbruger at sammenligne regnskaberne på området.

Det er vores opfattelse, at sammenlignelighed mellem regnskaber generelt er et vigtigt led i regnskabsbrugers beslutningsproces. Som følge af den meget ringe sammenlignelighed på nærværende område er vi derfor af den opfattelse, at en ensretning i høj grad vil medvirke til at forbedre sammenligneligheden.

8.8 Delkonklusion

Nærværende afsnit har haft til hensigt at analysere forskellene mellem IFRS og US GAAP på området virksomhedssammenslutninger med henblik på at identificere de forskelle, som ikke bare er væsentlige for regnskabsudarbejdere, men også for regnskabsbrugere.

Vi har på baggrund af analysen fundet, at:

- Forskellene på identifikation af den overtagende virksomhed kan medføre væsentlige forskelle i regnskaberne, men at en ensretning ikke i praksis vil medføre væsentlige fordele for regnskabsbrugere.

- Forskellene på fastsættelse af overtagelsesdato medfører ikke i praksis forskelle i regnskaberne, der er væsentlige for regnskabsbrugere.
- Forskellene på værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele kan medføre forskelle i regnskaberne, der er væsentlige for regnskabsbrugere.
- Forskellene på opgørelsen af kostprisen kan medføre forskelle, der er væsentlige for regnskabsbrugers vurdering af en virksomhedsovertagelse.
- Forskellene på behandlingen af negativ goodwill er væsentlige for regnskabsbrugere, men en ensretning medfører ikke i praksis væsentlige fordele for regnskabsbruger.
- Forskellene i standardernes behandling er virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, kan medføre forskelle i regnskaberne, der er væsentlige for regnskabsbrugere.
- Forskellene i standardernes behandling af moderselskabers køb og salg af aktier i datterselskaber bevirker, at sammenligneligheden af regnskaber er meget begrænset.

9 Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)

Opgaven har ovenfor i afsnit 8 analyseret væsentlige forskelle, der på nuværende tidspunkt forekommer i forbindelse med virksomhedssammenslutninger under henholdsvis IFRS 3 og SFAS 141. Konklusionen på analysen af disse forskelle var, at forskellene mellem standarderne generelt er så væsentlige, at det anses for værende vigtigt for regnskabsbrugere, at IASB og FASB opnår konvergens på områderne.

Opgaven vil i nærværende afsnit undersøge, om IASB og FASB med revisionen af de relevante standarder opnår konvergens på de i afsnit 8.8 nævnte områder. Undersøgelsen vil inkludere en belysning af de diskussioner og argumenter, som IASB og FASB i denne forbindelse har haft.

Det skal også indledningsvist nævnes, at når IASB og FASB udgiver nye eller reviderer gamle standarder, er det ikke udelukkende ud fra et synspunkt om, at regnskabsbrugerne skal have alle de informationer, de kan bruge til noget. Der foretages således også i forbindelse med udarbejdelse af nye standarder en analyse af hvilke omkostninger og fordele, de planlagte ændringer vil medføre for regnskabsudarbejderne¹¹⁹. Hvis en ændring af en regnskabsstandard medfører en lille fordel for regnskabsbrugeren, men en stor omkostning for regnskabsudarbejderen, taler det umiddelbart for ikke at gennemføre ændringen, selv om ændringen ville give investor et bedre beslutningsgrundlag. Dette skyldes, at man i et sådant tilfælde vurderer, at omkostningen for investor ved selv at finde informationen ikke kan opveje den omkostning, som ændringen ville påføre regnskabsudarbejder. Ligeledes taler det ikke for at ændre en standard, hvis fordelen for regnskabsudarbejder er marginal, mens ændringen påfører regnskabsbruger store omkostninger i forbindelse med fremskaffelse af informationen.

Vi vil på baggrund heraf også for hvert af de i afsnit 8.8 nævnte områder undersøge, om eventuelle ændringer er sket af omkostningsmæssige hensyn eller af hensyn til regnskabsbrugernes informationsbehov.

9.1 Identifikation af den overtagende virksomhed

Som anført i afsnit 8.1.3 er der under IFRS 3 og SFAS 141 forskel på de forhold, som standarderne lægger vægt på i forbindelse med identifikationen af den overtagende virksomhed.

Begge standarder angriber fremover identifikation af den overtagende virksomhed ens. Hver standard henviser dog til individuelle bestemmelser i henholdsvis IAS 27, IAS 28 og IAS 31, og

¹¹⁹ Business Combinations Phase II, side 12

SFAS 160. I forbindelse med konvergensprojektet tog FASB IASB's definition af den overtagende part til sig. Fremover er den overtagende virksomhed den virksomhed, som opnår bestemmende indflydelse over den anden virksomhed.

Herudover har både IASB og FASB indført en vejledning til de enkelte paragraffer i de reviderede afsnit for identifikation af den overtagende virksomhed. Vejledningerne findes i henholdsvis "Application Guide" i IFRS 3 (R) og "Implementation guidance" i SFAS 141 (R). Begge vejledninger viderefører den tidligere primære betragtning i SFAS 141 om, at:

"Ved en virksomhedssammenslutning foretaget primært ved at overføre kontanter eller andre aktiver eller ved at påtage sig forpligtelser, er den overtagende virksomhed normalt den virksomhed, der overfører kontanter eller andre aktiver eller påtager sig de forpligtelser."¹²⁰

Vejledningerne i de to standarder klarlægger begge, at hvis vederlaget ved en virksomhedsovertagelse primært betales med udstedelse af egenkapitalinstrumenter, er den udstedende virksomhed normalt også den overtagende virksomhed.

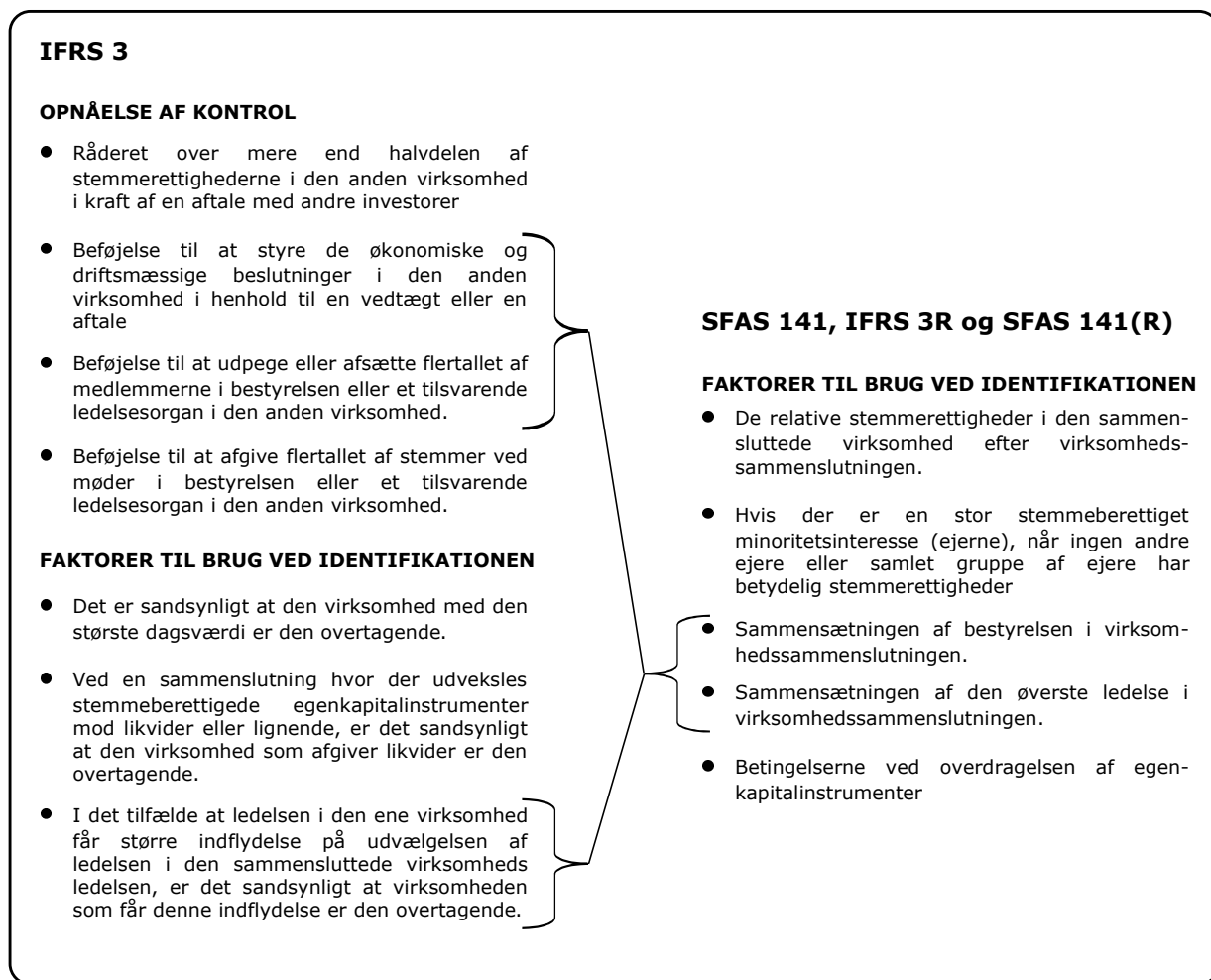
I lighed med de gamle standarder kan der dog også opstå situationer, hvor den juridiske datervirksomhed er den overtagende virksomhed. I begge de nye standarder opstilles en række ens punkter og faktorer, som bruges til identifikation af den overtagende virksomhed i forbindelse med situationer, hvor vederlaget primært erlægges ved udstedelse af egenkapitalinstrumenter. Punkterne er som følger¹²¹:

- a) De relative stemmerettigheder i den sammensluttede virksomhed efter virksomhedssammenslutningen
- b) En stor stemmeberettiget minoritetsinteresse (ejerne), når ingen andre ejere eller samlet gruppe af ejere har betydelig stemmerettigheder
- c) Sammensætningen af bestyrelsen i virksomhedssammenslutningen
- d) Sammensætningen af den øverste ledelse i virksomhedssammenslutningen
- e) Betingelserne ved overdragelsen af egenkapitalinstrumenter

Punkterne er videreført direkte fra den gamle SFAS 141, hvilket også fremgår af nedenstående figur:

¹²⁰ IFRS 3 (R), afsnit B 14

¹²¹ IFRS 3 (R), afsnit B 15

Figur 5 - Faktorer til brug for identifikation af den overtagende virksomhed

Figur 5 viser, at det er IFRS 3's punkter, som er væsentligt ændret eller helt fjernet. Nogle af punkterne kan siges at være indirekte videreført, herunder bl.a. punkterne omkring økonomiske og driftsmæssige beslutninger samt mulighed for udvælgelse af ledelsen.

Årsagen til ændringen i de enkelte punkter og faktorer skal findes i, som det også er fremhævet i afsnit 8.1.3, at der var risiko for forskellig identifikation afhængig af hvilken standard der blev anvendt. Både FASB og IASB tilkendegav bekymring for, at der kunne ske forskellig identifikation¹²², hvilket er årsagen til at ændringen er foretaget. Det kan imidlertid konkluderes, at ændringen ikke har haft til hensigt at ændre anvendelsen eller tolkningen af nogle af de to gamle standarder.

Den nuværende IFRS 3 havde en vejledning, som klarlagde, hvorledes omvendte virksomhedsovertagelser skulle behandles. SFAS 141 (R) har nu i lighed med IFRS 3 (R) en vejledning for hvorledes virksomhedsovertagelserne skal behandles. Dette betyder, at der ikke længere

¹²² IFRS 3 (R), afsnit BC 102

efter US GAAP er behov for at søge supplerende litteratur eller kilder til hvorledes en omvendt virksomhedsovertagelse skal behandles.

Ændringerne i de to reviderede standarder medfører en klar forbedring for både regnskabsaflægger og regnskabsbruger. For regnskabsaflægger findes der nu i SFAS 141 (R) en vejledning for omvendte virksomhedsovertagelser, og i IFRS 3 (R) virker anvendelsesvejledningen for identifikation af den overtagende virksomhed mere klar og konkret. For regnskabsbruger medfører dette en eliminering af risikoen for forskel på identifikationen af den overtagende virksomhed og de deraf følgende konsekvenser, jf. afsnit 8.1.4.

Vi mener ikke, at retningslinjerne efter IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) for identifikation af den overtagende virksomhed medfører, at identifikationsprocessen bliver væsentligt forandret i forhold til den nuværende. De ændringer og tilføjelser der er sket, kan derfor afvises at være sket af omkostningsmæssige hensyn.

Opsummering og vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at samtlige forskelle, der forekommer i forbindelse med identifikationen af den overtagende part under nuværende IFRS 3 og SFAS 141, elimineres med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

Det kan ligeledes konkluderes, at ændringerne har været omkostningsneutrale, og udelukkende er foretaget ud fra et ønske om at ensrette standarderne.

9.2 Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

Som anført i afsnit 8.2.3 er der under SFAS 141 mulighed for at vælge en "nemhedsdato" som overtagelsesdato. Denne mulighed findes ikke under IFRS 3.

I både IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er der sket en tydelig klargørelse af at overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagende virksomhed opnår bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed¹²³.

Muligheden for valg af en "nemhedsdato" under SFAS 141 fjernes med indførelsen af SFAS 141 (R). Ifølge SFAS¹²⁴ er årsagen til fjernelsen, at den finansielle stilling ved en virksomhedsovertagelse skal reflektere de aktiver og forpligtelser, der overtages på tidspunktet, hvor de reelt overtages. Hverken før eller efter. Herudover skal regnskabet kun indeholde indtægter, udgifter samt pengestrømme, som opstår efter virksomhedsovertagelsen. Tidligere var dette ikke altid tilfældet, jf. afsnit 8.2.2.

¹²³ IFRS 3, afsnit BC 107

¹²⁴ SFAS 141 (R), afsnit B 109

Ifølge SFAS 141 (R)¹²⁵ har "nemhedsdatoen" ikke særlig stor praktisk brug eller relevans. Det kan dog i denne forbindelse nævnes, at muligheden rent faktisk blev anvendt i praksis. Se eksempelvis "The Annual report 2006" for "Celanese Corporation". Virksomheden er børsnoteret på New York Stock Exchange.

Det er vores umiddelbare opfattelse, at fastsættelse af et overtagelsestidspunkt ikke i sig selv er tidskrævende. Muligheden under SFAS 141 for at fastsætte en såkaldt nemhedsdato har dog eksisteret for at give virksomhederne mulighed for at behandle virksomhedsovertagelser på en skæringsdato, hvilket kan reducere omkostningerne forbundet med den regnskabsmæssige behandling af overtagelsen. De nye retningslinjer under SFAS 141 (R), hvorefter der ikke kan vælges en "nemhedsdato", vil derfor i nogle tilfælde medføre øgede omkostninger for virksomheder under US GAAP.

Opsummering og vurdering

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at overtagelsestidspunktet, med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R), fremover vil være identisk.

Det kan endvidere konkluderes, at ændringerne er sket ud fra et ønske om ensretning af standarderne, og ikke ud fra omkostningsmæssige hensyn.

9.3 Indregning af minoritetsandele

Som anført i afsnit 8.3.4 er der under IFRS og US GAAP forskel på såvel værdiansættelse som præsentation af minoritetsandele. Under IFRS foregår værdiansættelsen til den forholdsmæssige andel af dagsværdien på de identificerbare nettoaktiver på overtagelsestidspunktet, mens værdiansættelsen under US GAAP foregår til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige værdi på overtagelsestidspunktet.

I resultatopgørelsen indregnes minoritetsandele under US GAAP som en omkostning, mens minoritetsandele ikke under IFRS indgår i resultatopgørelsen. I balancen medtages minoritetsandele under US GAAP som en forpligtelse, mens IFRS medtager minoritetsandele under egenkapitalen.

Præsentation af minoritetsandele

Med indførelsen af SFAS 160 løses de nuværende problemer, som følger af de forskellige metoder for præsentation af minoritetsandelene i koncernens resultat og balance. SFAS 160¹²⁶ foreskriver således, at minoritetsandelene fremover skal præsenteres som en del af koncernens samlede egenkapital, dog adskilt fra moderselskabets andel af egenkapitalen. Endvidere

¹²⁵ SFAS 141 (R), afsnit B 110

¹²⁶ SFAS 160, afsnit 25

foreskriver SFAS 160¹²⁷, at det konsoliderede koncernregnskab fremover på bundlinjen skal udvise koncernens samlede resultat inklusive minoritetsaktionærernes andele af resultatet. Indførelsen af SFAS 160 medfører således, at US GAAP fremover foreskriver samme præsentation af minoritetsandele som IFRS. Illustrationer af de fremtidige fremgangsmåder under IFRS og US GAAP er tidligere illustreret i afsnit 8.2.1.

Da FASB overvejede problematikken omkring præsentationen i balancen, diskuterede man alle de på nuværende tidspunkt anvendte metoder, ifølge hvilke andelene enten præsenteres som gæld, en del af egenkapitalen eller som en helt tredje komponent mellem gæld og egenkapital. Respondenterne på udkastet til ændringerne var meget enige¹²⁸ om, at minoritetsandelene enten skulle vises som en komponent mellem egenkapitalen og forpligtelser eller som en egentlig forpligtelse. Respondenterne var således i overvejende grad modstandere af den metode, som anvendes under IFRS.

Med hensyn til præsentation som en komponent mellem egenkapitalen og gælden henviste FASB¹²⁹ til, at en balance ifølge SFAC 6 består af aktiver, forpligtelser og egenkapital. Der findes således ikke nogen komponent mellem forpligtelser og egenkapital, og man kunne ikke se nogen grund til, at en sådan komponent skulle oprettes blot for koncernregnskabernes skyld.

FASB mente endvidere ikke, at minoritetsinteresser opfylder definitionen på en forpligtelse, som ifølge årsregnskabsloven, bilag 1, C, nr. 5 defineres som værende "nuværende forpligtelser, opstået som et resultat af tidligere begivenheder, og hvis indfrielse forventes at medføre afståelse af fremtidige økonomiske fordele". Definitionen ifølge US GAAP¹³⁰ er ikke væsentlig anderledes. At der i et datterselskab forekommer andre aktionærer end koncernens moderselskab medfører ikke, at nogen virksomhed i koncernen har en forpligtelse til at afstå økonomiske fordele. Definitionen på en forpligtelse er altså ikke opfyldt, og præsentation af minoritetsandele under forpligtelser vil derfor være misvisende.

Under US GAAP¹³¹ defineres egenkapital som værende residualbeløbet af en virksomheds aktiver efter at have fratrullet virksomhedens forpligtelser. En minoritetsandel er tilsvarende udtryk for forskellen mellem minoritetsaktionærernes andele af aktiverne og forpligtelserne. For så vidt angår minoritetsandele mener FASB derfor, at definitionen på egenkapital er opfyldt, og at minoritetsandele som følge heraf skal indregnes som en del af egenkapitalen.

¹²⁷ SFAS 160, afsnit 29

¹²⁸ SFAS 160, afsnit B 31

¹²⁹ SFAS 160, afsnit B 32

¹³⁰ SFAC 6, afsnit 35

¹³¹ SFAC 6, afsnit 49

Ændringen i US GAAP vedrørende præsentation af minoritetsandelene i resultatopgørelsen er en afledt konsekvens¹³² af det ændrede princip vedrørende præsentationen af minoritetsandelene i balancen. Balancen fremstår fremover som værende én samlet virksomhed, og det samme skal være gældende for resultatopgørelsen. Det er derfor ikke længere tilladt at fratrække minoritetsandelene som en omkostning i årets resultat. Fremover indgår minoritetsandelene, præcis som under IFRS, blot i resultatfordelingen.

Eftersom det må antages at være helt omkostningsneutralt for regnskabsudarbejder, om minoritetsandele præsenteres på den ene eller den anden måde, har overvejelserne i forbindelse med ændringerne udelukkende gået på hvilken form for præsentation, der giver det mest retvisende billede af de reelle forhold. Bestyrelserne har i denne forbindelse den holdning, at det giver det mest retvisende billede, hvis man anser koncernen for at udgøre én samlet virksomhed, uafhængigt af hvilke aktionærer der ejer de forskellige selskaber i koncernen.

Værdiansættelse af minoritetsandele

Med hensyn til værdiansættelse af minoritetsandele er det ikke lykkedes IASB og FASB at blive enige om én fælles fremtidig standard. US GAAP¹³³ foreskriver, at identificerbare aktiver, forpligtelser og minoritetsinteresser fremover skal måles til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Under IFRS¹³⁴ har virksomhederne fremover to valgmuligheder.

Når identificerbare aktiver og forpligtelser fremover under US GAAP indregnes til den fulde dagsværdi, uafhængigt af ejerandelen, medfører det, at andelen af identificerbare aktiver og forpligtelser, der ejes af minoritetsaktionærer, fremover også indregnes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Dette er en ændring i forhold til den nugældende US GAAP, ifølge hvilken denne andel skal indregnes til den bogførte værdi på overtagelsestidspunktet. Den nuværende IFRS 3, der ikke ændres på området, angiver den samme behandling af de identificerbare aktiver og forpligtelser. US GAAP og IFRS er således fremover identiske hvad angår indregning af den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser.

I sine overvejelser omkring ændringerne lagde FASB vægt på, hvad der reelt er formålet med finansielle rapporter. Et af disse formål¹³⁵ er at give regnskabsbrugerne relevant og pålidelig information om virksomhedens/koncernens præstationer, og ressourcerne under dennes kontrol. Information om værdien af en virksomheds aktiver og forpligtelser som en blanding af historisk bogført værdi og dagsværdi er meget lidt brugbar for en regnskabsbruger, idet regnskabsbruger ikke får et korrekt billede af de aktiver, der er under koncernens kontrol.

¹³² SFAS 160, afsnit B 63

¹³³ SFAS 141 (R), afsnit 20

¹³⁴ IFRS 3 (R), afsnit 19

¹³⁵ SFAS 141, afsnit B 203

Som nævnt øverst i afsnittet har FASB vedtaget, at også minoritetsandele skal indregnes til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Dagsværdien af minoritetsandele omfatter, foruden andelen af identificerbare nettoaktiver, også den goodwill, der kan henføres til minoritetsaktionærernes andel af den overtagne virksomhed. Resultatet heraf er, at det under US GAAP fremover ikke kun er de identificerbare aktiver og forpligtelser, der skal indregnes til den fulde dagsværdi på overtagelsestidspunktet, men derimod samtlige den overtagne virksomheds aktiver inkl. goodwill.

Hverken IFRS eller US GAAP foreskriver på nuværende tidspunkt, at også goodwill skal indregnes til den fulde dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Begge standarder foreskriver således anvendelse af købt goodwill metoden, efter hvilken det kun er den andel af goodwill, der kan henføres til moderselskabet, der indregnes i koncernbalancen.

Hos IASB har man ikke kunnet blive enige om værdiansættelsen af minoritetsandele. Resultatet heraf er, at IFRS 3 (R)¹³⁶ tillader, at man fra virksomhedssammenslutning til virksomhedssammenslutning vælger, om man vil værdiansætte minoritetsandele til dagsværdi (som fremtidig praksis efter US GAAP), eller til den forholdsmæssige andel af de overtagne identificerbare nettoaktiver (som nuværende praksis efter IFRS 3).

Værdiansættelse af minoritetsandele til dagsværdi (fuld goodwill metoden) tager udgangspunkt i en fuldstændig værdiansættelse af den overtagne virksomhed. En sådan værdiansættelse kan fx foretages på baggrund af aktiekursen, hvis der er tale om en børsnoteret virksomhed. I tilfælde hvor der ikke er tale om en børsnoteret virksomhed, findes der i praksis diverse værdiansættelsesmetoder, der kan anvendes. Det ligger ikke inden for formålet med dette speciale at beskrive disse metoder. Når den fulde dagsværdi af den overtagne virksomhed er beregnet, fratrækkes dagsværdien af de identificerbare nettoaktiver, og forskelsbeløbet er lig med goodwill.

Den ovenfor beskrevne fremgangsmåde medfører visse væsentlige problemstillinger. Da kun en andel af den overtagne virksomhed er handlet mellem uafhængige parter, kendes den eksakte dagsværdi af hele virksomheden ikke. Det er muligt, at man kan regne sig frem til forskellige værdier, der alle afhænger af forskellige forudsatte faktorer. Så længe der ikke findes en reel handelspris på hele virksomheden, vil man dog i bedste fald ramme et beløb, der ikke er væsentligt forskelligt fra den reelle handelspris. Usikkerheden omkring værdiansættelsen udgør således den første problemstilling, idet værdiansættelsen får betydning for såvel den i koncernbalancen indregnede goodwill og størrelsen på koncernens egenkapital.

¹³⁶ IFRS 3 (R), afsnit 19

Hvis det forudsættes, at den overtagende virksomhed har foretaget en "korrekt" værdiansættelse af den overtagne virksomhed, er næste problemstilling, hvordan den beregnede goodwill skal fordeles mellem moderselskabet og minoritetsaktionærerne. Majoritetsandelen i en virksomhed vil ofte forholdsmæssigt være dyrere end minoritetsandelen¹³⁷. Dette skyldes, at majoritetsandelen ofte inkluderer en præmie for at opnå kontrollen over virksomheden, mens minoritetsandelen tilsvarende skal reduceres med præmien pga. den manglende kontrol. Dagsværdien på majoritetsandelen vil derfor forholdsmæssigt være større end minoritetsandelen. Da de identificerede aktiver og forpligtelser, foruden goodwill, fordeles forholdsmæssigt i forhold til ejerandelen, er det ikke muligt også at fordele goodwill forholdsmæssigt, da dagsværdierne i så fald ville blive forholdsmæssigt ens.

Som nævnt kunne man ikke hos IASB blive enige om én bestemt fremgangsmåde for værdiansættelse af minoritetsandele. En del af medlemmerne af bestyrelsen var således direkte modstandere af at indregne minoritetsandele til dagsværdi¹³⁸. Dette skyldtes ikke mindst de mange tilkendegivelser fra respondenter, der mente, at der ville blive lagt for meget vægt på en anslået og usikker værdiansættelse af virksomheden¹³⁹.

En anden del af medlemmerne var tilhængere af at indregne minoritetsandelene til dagsværdi, og mente endvidere, at dagsværdien af en virksomhed kan opgøres tilstrækkeligt pålideligt¹⁴⁰. Dog manglede disse medlemmer bevis for, at fordelene for regnskabsbrugere ved fuld goodwill metoden var større end den ekstra omkostning, som regnskabsudarbejder uden tvivl vil opleve ved anvendelse af metoden. Dette skyldtes hovedsageligt, at mange respondenter havde udtrykt, at de ikke brugte informationen om minoritetsandele til noget som helst, uanset hvordan denne blev målt. Denne gruppe af medlemmer stemte derfor for at gøre det frivilligt for virksomhederne at anvende fuld goodwill metoden.

Den sidste gruppe af medlemmer mente, at fordelene ved at indregne minoritetsandele til dagsværdi overstiger omkostningerne. Disse medlemmer stemte derfor kun for at anvende fuld goodwill metoden.

Den eneste måde hvorpå IFRS 3 (R) kunne opnå tilstrækkeligt med stemmer, var hvis standarden tillader valgmulighed mellem de to metoder fra sammenslutning til sammenslutning.

FASB havde ikke de samme problemer med at gennemføre kravet om dagsværdi for minoritetsandele. Her lagde man hovedsageligt vægt¹⁴¹ på, at indførsel af fuld goodwill metoden med-

¹³⁷ IFRS 3 (R), afsnit B 45

¹³⁸ SFAS 141, afsnit B 212

¹³⁹ Business Combinations Phase II, side 16

¹⁴⁰ SFAS 141, afsnit B 213

¹⁴¹ SFAS 141 (R), afsnit B 207

fører, at samtlige komponenter i en virksomhedssammenslutning bliver indregnet til dagsværdi. Endvidere talte det for indførsel af denne metode, at de tidligere nævnte investorgrupper tilkendegav, at man gerne ser, at regnskaberne fremover indeholder information om dagsværdien af minoritetsandele. FASB lagde endvidere vægt på, at minoritetsandele er en egenkapitalkomponent, og at andre egenkapitalkomponenter, eksempelvis egne aktier, også måles til dagsværdi¹⁴².

Det må antages, at kravet om fuld goodwill metoden under US GAAP medfører større omkostninger for virksomhederne. Virksomhederne skal fremover tage udgangspunkt i en værdiansættelse af hele den overtagne virksomhed, hvilket må formodes at være mere ressourcekrævende end at tage udgangspunkt i værdiansættelse af enkelte særskilte aktiver og forpligtelser. Virksomhederne slipper dog for at holde styr på såvel dagsværdier som regnskabsmæssige værdier, idet de fremover blot skal holde styr på dagsværdien pr. overtagelsestidspunktet. Dette må antages at medføre en besparelse for virksomhederne. Informationerne under US GAAP vil fremover være meget mere brugbare for regnskabsbrugere, idet de får oplyst de reelle dagsværdier på de overtagne aktiver, og ikke en blanding af dagsværdier og regnskabsmæssige værdier.

IFRS 3 (R) indfører valgfrihed mellem den nuværende metode og fuld goodwill metoden. At anvende den nuværende metode medfører naturligvis hverken mindre eller større omkostninger for virksomhederne. Vælger virksomhederne at anvende fuld goodwill metoden, medfører det større omkostninger, men i så fald har virksomheden selv valgt at påføre sig disse omkostninger. Netop disse større omkostninger ved anvendelse af fuld goodwill metoden sammenholdt med usikkerheden omkring gevinsten for regnskabsbrugere var årsag til, at visse medlemmer af IASB ikke ville vedtage fuld goodwill metoden som eneste metode.

Opsummering og vurdering

For præsentationen af minoritetsandele kan det konkluderes, at denne med vedtagelsen af IAS 27 (R) og SFAS 160 fremover vil være identisk under IFRS og US GAAP.

For værdiansættelsen af minoritetsandele kan det konkluderes, at der i overvejende grad sker en ensretning med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R). Dog kan det nævnes, at IFRS 3 (R) tillader et alternativ til den under SFAS 141 (R) foreskrevne metode.

Det kan endvidere konkluderes, at ensretningen i overvejende grad er sket ud fra et ønske om at forbedre sammenligneligheden mellem standarderne samt et ønske om at give regnskabsbrugere informationer, der er mere brugbare i forbindelse med deres prognoseopgaver.

¹⁴² SFAS 141 (R), afsnit B 208

9.4 Opgørelse af kostprisen

I lighed med analysen af forskellene mellem IFRS 3 og SFAS 141 opdeles følgende analyse i tre afsnit:

- Værdiansættelse af vederlag i form af udstedte egenkapitalinstrumenter
- Udskudt betaling
- Omstruktureringsforpligtelser

Såvel den nuværende IFRS 3 som SFAS 141 anvender en akkumuleret kostprismodel. Dette er ændret med indførelse af de reviderede udgaver af de to standarder. Både IASB og FASB har fremover den indgangsvinkel, at vederlaget for den overtagne virksomhed måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet.

IASB betragter dagsværdien for en virksomhed som værende fast, uanset hvor mange omkostninger der opstår som følge af virksomhedssammenslutningen, og uanset hvilke andre faktorer, der kunne spille ind. Nedenstående figur illustrerer opgørelsen efter IFRS 3 (R).

Vederlag for den overtagne virksomhed:	
Dagsværdi af overførte aktiver	
+ Dagsværdien af påtagne forpligtelser	
+ Dagsværdien af udstedte egenkapitalinstrumenter	
= Dagsværdien af vederlaget for virksomheden	

Figur 6 - Opgørelse af vederlaget for en virksomhed efter IFRS 3 (R)¹⁴³

Fremover kaldes kostprisen for "vederlaget", og vederlaget indregnes ved konsolideringen til dagsværdi på overtagelsesdatoen. Denne ændring vurderes ikke at få nogen effekt i praksis.

Værdiansættelse af vederlag i form af udstedte egenkapitalinstrumenter

Forskellen mellem nuværende IFRS 3 og SFAS 141 vedrørende værdiansættelse af udstedte egenkapitalinstrumenter er, at IFRS 3 benytter kursen på overtagelsestidspunktet, hvorimod SFAS 141 benytter en gennemsnitskurs beregnet på baggrund af kurserne nogle dage før og efter aftaledatoen.

Vedtagelsen af henholdsvis IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) medfører, at standarderne fremover er enslydende på området. Reglerne som findes i de nye standarder, er videreført fra IFRS 3.

¹⁴³ IFRS i praksis 2008, side 14

Årsagerne til at det netop er reglerne i IFRS 3, der er videreført, findes i IFRS 3 (R)¹⁴⁴. I det følgende analyseres disse årsager.

I 2005 udsendte IASB og FASB udkast til IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R), og derved kom en række kritikpunkter til, at det ikke fremover er aftaledatoen, der anvendes efter nuværende SFAS 141, som skal anvendes. I forbindelse med responsen på udkastet blev det bl.a. fremhævet, at den overtagende og overtagne virksomhed i forbindelse med forhandlinger benytter værdien på aftaletidspunktet som udgangspunkt for forhandlingerne. Ud fra denne betragtning er det kursen på aftaletidspunktet, der bedst reflekterer de værdier, som blev lagt til grund for virksomhedsovertagelsen. Herudover blev det endvidere fremhævet, at bevægelserne i kursen i perioden imellem aftaledatoen og overtagelsesdatoen ikke nødvendigvis hænger sammen med de faktorer, som vedrører virksomhedsovertagelsen. Kursbevægelsen i perioden op til overtagelsesdatoen kan derfor resultere i en overopskrevet eller undernedskrevet goodwill.

IASB samt FASB fremhæver dog sammen nogle punkter, som de finder mere betydningsfulde frem for de ovennævnte punkter. Eksempelvis skal der normalt en godkendelse fra bestyrelserne i henholdsvis den overtagende og den overtagne virksomhed til, før aftalen er bindende. Herudover ønsker begge organisationer, at der fremover sker en ens opgørelse af hele vederlaget ved virksomhedsovertagelsen efter begge standarder. Ved værdiansættelse af andre former for vederlag end egenkapitalinstrumenter benyttes overtagelsesdatoen, hvorfor denne også fremover bør anvendes for egenkapitalinstrumenter.

Det er desuden normalt, at selvom der er lavet en bindende aftale omkring virksomhedsovertagelsen, så kan der stadig være forhandlinger omkring vederlaget. Det kan bl.a. være forhandlinger omkring antallet af egenkapitalinstrumenter, som skal overdrages. I forbindelsen med de efterfølgende forhandlinger tages der desuden normalt højde for de bevægelser, der har været siden aftaledatoen. Herved fjernes problemstillingerne, der opstår, hvis der skal foretages korrektion af eksempelvis antallet af udstedte aktier i perioden fra aftaledatoen til overtagelsesdatoen. På nuværende tidspunkt anvender FASB en gennemsnits betragtning, som alt andet lige aldrig kan anses for værende en dagsværdi.

Ovenstående betyder fremover, at opgørelsen af vederlag i form af egenkapitalinstrumenter er identisk under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

Det er vores opfattelse, at ændringen af SFAS 141 medfører marginalt lavere omkostninger for regnskabsudarbejdere, idet de ikke fremover skal foretage en gennemsnitsberegning.

¹⁴⁴ IFRS 3 (R), afsnit BC 338-342

Udskudt og betinget betaling/vederlag

Under nuværende IFRS 3 indregnes udskudte betalinger i kostprisen, når disse kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at begivenhederne opfyldes. Under SFAS 141 indregnes udskudte betalinger kun når det er sikkert ud over enhver rimelig tvivl, at begivenhederne opfyldes.

Dagsværdibetragtningen af vederlaget for den overtagne virksomhed betyder også en ændring i forbindelse med udskudte betalinger. Ændringen medfører en ensretning af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

Reglerne er i begge standarder fremover ændret til, at der på overtagelsestidspunktet skal fastsættes en værdi af den udskudte betaling. Dagsværdien skal indregnes i vederlaget for den overtagne virksomhed. Efterfølgende reguleringer i de udskudte betalinger skal ikke korrigeres i vederlaget for den overtagne virksomhed, og skal derfor udgiftsføres i resultatopgørelsen i den periode, hvor udgiften opstår, såfremt der er tale om resultatorienterede begivenheder.

Udstedte egenkapitalinstrumenter skal ikke fremover efter IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) korrigeres efter overtagelsesdatoen, hvilket er i overensstemmelse med den nuværende praksis under SFAS 141. Årsagen hertil er, at en regulering ikke repræsenterer periodens faktiske bevægelser i egenkapitalen. De nye standarder tillader dog, i lighed med nuværende IFRS 3 og SFAS 141, korrektion af dagsværdien af den udskudte betaling i en periode på op til 12 måneder. IASB og FASB anser 12 måneder for værende den tid, som er nødvendig for at foretage endelig værdiansættelse af vederlaget.

Årsagerne til ensretningen af de to standarder på området for udskudte betalinger skal findes i bl.a. IFRS 3 (R)¹⁴⁵. Begge organisationer er kommet frem til, at det ikke kan anses for værende acceptabelt, at der ikke indregnes udskudte betalinger, i det tilfælde en overdragelsesaftale indeholder betingelser herom. Hvis ikke den udskudte betaling medtages, er det særdeles tvivlsomt, om det indregnede vederlag for den overtagne virksomhed kan siges at være retvisende for dagsværdien af virksomheden. På trods af at både IASB og FASB erkender, at det kan være svært at fastsætte dagsværdien af udskudte betalinger, fastslår de videre¹⁴⁶:

”at udsætte indregningen af, eller på anden måde ignorere aktiver og passiver, der er vanskelige at måle, vil forårsage, at regnskabsaflæggelse vil være ufuldstændig og dermed mindske sin nytte i økonomiske beslutningstagninger”

¹⁴⁵ IFRS 3 (R), afsnit BC 343-360

¹⁴⁶ IFRS 3 (R), afsnit BC 347

Dermed angiver både FASB og IASB, at SFAS 141 reelt er med til at give et ufuldstændigt og ikke retvisende billede af virksomhedsovertagelserne, og derved gives ikke retvisende oplysninger til regnskabsbrugeren. I IFRS 3 (R)¹⁴⁷ antyder IASB, at der ikke altid efter IFRS 3, selv om der foreligger en sådan aftale, bliver indregnet udskudte betalinger på overtagelsesdatoen. Denne påstand er undersøgt, og det er i den forbindelse fundet, at en række danske børsnoterede virksomheder, herunder Carlsberg og Danisco, har indregnet udskudte betalinger på overtagelsesdatoen. Det har desværre ikke været muligt at vurdere, om det er en pålidelig dagsværdi, der er indregnet, hvorfor der ikke kan konkluderes på dette. Det må dog antages, at det primært har været US GAAP, der har behandlet udskudte betalinger "forkert". Det har derfor primært været under US GAAP, at regnskabsbrugeren har fået fejlinformation vedrørende vederlaget for den overtagne virksomhed.

Vi er af den opfattelse, at ændringerne i forbindelse med værdiansættelse og indregning af udskudte betalinger med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) vil betyde, at langt flere udskudte betalinger indregnes allerede på overtagelsestidspunktet. Som følge heraf skal der foretages flere værdiansættelser, hvilket er tidskrævende og omkostningsfyldt. Særligt under US GAAP medfører de nye standarder flere indregninger, hvorfor omkostningerne vil stige mest for virksomheder under US GAAP.

Omstruktureringsforpligtelser

Af afsnit 8.4.3.3 fremgår det, at der i de nuværende IFRS og US GAAP er en forskel i forbindelse med omstruktureringsforpligtelser. US GAAP fastslår, at der skal ske indregning af omstruktureringsforpligtelser, såfremt en række betingelser er opfyldt. IFRS 3 fastslår derimod, at indregning kun kan ske, hvis en række kriterier i IAS 37 er opfyldt.

Med indførelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) ændres området fuldstændigt. Det er fremover ikke tilladt at indregne fremtidige omstruktureringsomkostninger som en forpligtelse. Derved fjernes muligheden for, at omstruktureringsforpligtelser kan påvirke vederlaget for den overtagne virksomhed. Omkostningerne skal nu udgiftsføres i den periode, hvori de opstår, hvilket også blev konkluderet som værende naturligt i afsnit 8.4.3.3.

I IFRS 3 (R)¹⁴⁸ forklarer både IASB og FASB, at det forhold, at der foreligger en konkret plan, ikke i sig selv er en forpligtelse, og kan derfor ikke indregnes i forbindelse med virksomhedsovertagelsen. Indførelsen af de nye bestemmelser i SFAS 141 (R) betyder, at de tidligere retningslinjer i EITF Issue 95-3 annulleres.

¹⁴⁷ IFRS 3 (R), afsnit BC 345

¹⁴⁸ IFRS 3 (R), afsnit 132 - 143

I forbindelse med IASB's og FASB's overvejelser omkring ændringerne, bør det nævnes, at der var flere argumenter for, at omstruktureringsforpligtelser burde indregnes på overtagelsesdatoen. Et argument var, at der bl.a. i forbindelse med forhandlingerne omkring vederlaget for den overtagne virksomhed er indregnet omstruktureringsomkostninger, hvilket vil sige, at den overtagende virksomhed tager højde for omkostninger til omstrukturering ved sin vurdering af virksomheden, og om det er en god investering.

Et andet argument er, at den overtagende virksomhed er "forpligtet" til at foretage omstruktureringerne på grund af den foretagne virksomhedsovertagelse. Disse argumenter blev afvist af både IASB og FASB, da en brug af disse argumenter ville betyde, at øvrige omkostninger, som også kan siges at hænge sammen med virksomhedsovertagelsen, ligeledes skulle medtages. Eksempler på dette kunne være indførsel af nyt IT-system¹⁴⁹, og da disse omkostninger ikke repræsenterer en forpligtelse på overtagelsesdatoen, så kan omkostningen ikke indregnes som en forpligtelse. Som følge af dette kan omstruktureringsforpligtelserne ikke medtages i vederlaget, idet der så vil være manglende konsistens ved indregningen.

Eftersom virksomhederne under IFRS og US GAAP ikke fremover har mulighed for at indregne omstruktureringsforpligtelser i kostprisen, medfører de nye standarder efter vores mening en omkostningsbesparelse for såvel virksomheder under IFRS som US GAAP.

Direkte omkostninger ved virksomhedsovertagelsen

I forbindelse med annonceringen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) har der været lagt meget fokus på, at de direkte omkostninger ikke fremover må indregnes i kostprisen for den overtagne virksomhed. For at vise betydningen af denne ændring beskrives og analyseres området i det følgende.

Tidligere i nærværende opgave er direkte omkostninger ved virksomhedsovertagelser defineret som de omkostninger, der dækker de direkte tilknyttede udgifter ved en virksomhedsovertagelse, jf. afsnit 7.1.4.

Direkte omkostninger skal efter både IFRS 3 og SFAS 141 medtages i kostprisen, og indgår som følge heraf i fordelingen af kostprisen. De direkte omkostninger kan i det væsentligste betragtes som en del af goodwill (residualen).

Følgende tabel viser kostprisen samt de direkte omkostninger ved forskellige danske virksomheders virksomhedsovertagelser. Virksomhederne er tilfældig udvalgt.

¹⁴⁹ IFRS 3 (R), afsnit BC 135

Virksomhed/år	Kostpris uden direkte omkostninger	Direkte omkostninger	Samlet kostpris	Om-kostninger i %
Carlsberg A/S 2007	271	3	274	1,09%
Carlsberg A/S 2006	580	6	586	1,02%
Carlsberg A/S 2005	755	21	776	2,71%
ISS A/S 2007	2.877	80	2.957	2,71%
ISS A/S 2006	3.451	101	3.552	2,84%
DSV A/S 2007	123	3	126	2,38%
DSV A/S 2006	3.424	44	3.468	1,27%
DSV A/S 2005	936	9	945	0,95%
Sanistål 2007	470	7	477	1,55%

Eksempel 26 - Direkte omkostninger i forbindelse med virksomhedsovertagelser

Den overtagende virksomhed skal efter IFRS 3 oplyse de omkostninger, som er knyttet direkte til virksomhedsovertagelsen, mens der efter SFAS 141 ikke findes et tilsvarende krav, jævnfør afsnit 11.2 og 11.3. Det har derfor kun været muligt at finde oplysninger om de direkte omkostninger vedrørende virksomhedsovertagelser aflagt efter IFRS 3.

Af tabellen ses det, at direkte omkostninger i forbindelse med virksomhedsovertagelserne udgjorde mellem 1% om 3% af kostprisen. For en regnskabsbruger kan det derfor vurderes, at have begrænset effekt for vurderingen af den samlede kostpris.

Efter den nye IFRS 3 (R) og nye SFAS 141 (R) må den overtagende virksomhed ikke længere medtage direkte omkostninger ved virksomhedsovertagelsen i vederlaget for den overtagne virksomhed. Den overtagende virksomhed skal som følge heraf indregne de direkte omkostninger i resultatopgørelsen i de perioder, hvor omkostningerne opstår. Nedenstående eksempel viser, hvordan virksomhederne i Eksempel 26 ville være påvirket, hvis direkte omkostninger var blevet udgiftsført frem for indregnet i kostprisen.

Virksomhed/år	Direkte omkostninger	Kostpris incl. direkte omkostninger	Omk. i %	Koncern resultat	Betydning for resultat
Carlsberg A/S 2007	3	274	1,09%	2.596	0,12%
Carlsberg A/S 2006	6	586	1,02%	2.189	0,27%
Carlsberg A/S 2005	21	776	2,71%	1.130	1,86%
ISS A/S 2007	80	2.957	2,71%	-442	18,10%
ISS A/S 2006	101	3.552	2,84%	-809	12,48%
DSV A/S 2007	3	126	2,38%	1.114	0,27%
DSV A/S 2006	44	3.468	1,27%	719	6,12%
DSV A/S 2005	9	945	0,95%	696	1,29%
Sanistål 2007	7	477	1,55%	33	22,42%
I ALT	274	13.161	2,08%	7.226	3,80%

Eksempel 27 - Direkte omkostningers betydning for koncernresultatet

Af eksemplet fremgår det, at virkningen på koncernens resultat svinger meget, og der kan derfor ikke foretages nogen entydig konklusion. Ved vurderingen af betydningen af den fremtidige praksis skal der ses på de direkte omkostningers forholdsmæssige betydning for resultatet. Ved bl.a. ISS' og Saniståls virksomhedsovertagelser kan det konkluderes at have væsentlig effekt på koncernresultatet, at de direkte omkostninger i forbindelse med virksomhedsovertagelserne udgiftsføres.

Det har ingen betydning for regnskabsbrugeres opfattelse af kostprisen, hvis de direkte omkostninger, frem for at blive tillagt kostprisen, bliver udgiftsført. Dette skyldes at ændringen i kostprisen er relativt lav. Derimod kan udgiftsføring af de direkte omkostninger have betydning for regnskabsbrugernes opfattelse af koncernens resultat, hvilket skyldes de forholdsvis store ændringer.

Det er vores opfattelse, at det er omkostningsneutralt for virksomhederne, at direkte omkostninger fremover skal indregnes i resultatopgørelsen frem for indregnes i kostprisen.

Opsummering og vurdering

For opgørelsen af kostprisen kan det konkluderes, at kostprisen, med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R), fremover opgøres ens efter IFRS og US GAAP.

I forbindelse med vedtagelsen af SFAS 141 (R) vil virksomheder under US GAAP fremover kun opleve marginale besparelser i forbindelse med opgørelsen af værdiansættelsen af egenkapitalinstrumenter. Vi antager derfor, at ændringen under US GAAP er sket ud fra et ønske om ensretning på området.

Det er vores opfattelse, at værdiansættelsen af udskudte betalinger fremover vil være mere tids- og omkostningskrævende. Det er således vores mening, at ændringerne til standarderne er foretaget ud fra et ønske om at højne kvaliteten af informationerne i regnskaberne.

Det er endvidere vores opfattelse, at ændringerne vedrørende omstrukturingsforpligtelser og direkte omkostninger er foretaget på baggrund af et ønske om at højne informationsværdien i regnskaberne.

9.5 Negativ goodwill

Som anført i afsnit 8.5.4 er der under nuværende IFRS og US GAAP den forskel på behandlingen af negativ goodwill, at negativ goodwill under IFRS indregnes i resultatopgørelsen, mens negativ goodwill under US GAAP modregnes i de overtagne aktivers dagsværdi.

Med vedtagelsen af SFAS 141 (R) ændres den regnskabsmæssige fremgangsmåde under US GAAP i forbindelse med negativ goodwill, således at US GAAP fremover på dette område er identisk med IFRS.

SFAS 141 (R)¹⁵⁰ angiver, at en overtagende virksomhed, hvis der opstår negativ goodwill, skal foretage en revurdering af, om den har identificeret den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser korrekt. Herefter skal virksomheden gennemgå forudsætningerne for værdiansættelsen af de identificerede aktiver, forpligtelser, minoritetsinteresser, tidligere anskaffede andele samt kostprisen. Hvis ikke gennemgangen af identifikation og værdiansættelsen medfører, at den negative goodwill forsvinder, skal virksomheden ifølge SFAS 141 (R)¹⁵¹ indregne det resterende beløb som en indtægt i resultatopgørelsen. IFRS 3 foreskriver allerede på nuværende tidspunkt denne behandling af negativ goodwill, hvorfor det ikke har været nødvendigt at ændre denne på dette område.

FASB og IASB diskuterede i forbindelse med fase 2 af konvergensprojektet hvad disse såkaldte "bargain purchases", hvor købsprisen er mindre end dagsværdien, skyldes. Såvel FASB som IASB havde den grundlæggende holdning, at virksomheder og disses ejere ikke bevidst og frivilligt sælger aktiver billigere end disses dagsværdi. Herudover var man dog også enige¹⁵² om, at der kan forekomme særlige situationer, hvor et salg for et beløb mindre end dagsværdien kan komme på tale. Dette kan eksempelvis være i forbindelse med tvungne likvidationer eller handler, der af særlige årsager skal hurtigt på plads. Begge bestyrelser anerkendte dermed, at der kan opstå situationer, hvor en overtagende virksomhed får en fortjeneste i forbindelse med overtagelsen af en anden virksomhed. FASB og IASB var også enige om, at den

¹⁵⁰ SFAS 141 (R), afsnit 36-38

¹⁵¹ SFAS 141 (R), afsnit 36

¹⁵² IFRS 3, afsnit BC 371

mest retvisende behandling af en sådan fortjeneste, er at indregne denne på tidspunktet for realisationen heraf, hvilket er på overtagelsestidspunktet.

I forbindelse med udkastene til IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) gjorde flere respondenter opmærksom på, at den ovennævnte regnskabsmæssige behandling kan medføre, at negativ goodwill, der reelt skyldes fejlagtige værdiansættelser, og dermed ikke reelt er udtryk for en fortjeneste, vil blive indregnet som en gevinst i resultatopgørelsen. Disse respondenter nævnte også, at fremgangsmåden kan medføre, at visse virksomheder bevidst vil fejlvurdere dagsværdien på nettoaktiverne og/eller kostprisen, og dermed opnå en indtægt i et, måske pres-set, regnskab. Bestyrelserne er af den opfattelse¹⁵³, at kravet om revurdering af identifikation og værdiansættelse af nettoaktiverne og kostprisen imødekommer denne risiko, idet denne revurdering indebærer involveringen af eksterne fagmænd og revisorer mv. Endvidere tvivler¹⁵⁴ FASB og IASB på, at virksomheder vil have en interesse i at overvurdere aktiver, eller undervurdere forpligtelser. Overvurdering af aktiver vil fx blot føre til, at virksomhedens resultater påvirkes negativt i årene fremover, når aktiverne afskrives eller nedskrivningstestes.

Det må antages, at den fremtidige behandling af negativ goodwill under US GAAP er omkostningsbesparende for regnskabsudarbejderne. Dette skyldes, at det er mere simpelt at indregne den negative goodwill i resultatopgørelsen frem for at fordele denne på pro rata basis til visse aktiver. Den ændrede behandling af negativ goodwill under US GAAP medfører endvidere, at informationerne i regnskaberne i større grad opfylder regnskabsbrugernes informationsbehov. Dette skyldes, at regnskabsbrugerne tidligere ikke fik oplysninger om de reelle dagsværdier på aktiverne, idet disse blev reduceret med den negative goodwill. Den fremtidige foreskrevne metode under US GAAP medfører således lavere omkostninger for regnskabsudarbejderne, og er til glæde for regnskabsbrugerne.

Opsummering og vurdering

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at de fremtidige behandlinger af negativ goodwill, med vedtagelserne af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R), er helt identiske under IFRS og US GAAP.

Det er vores opfattelse, at ændringen under US GAAP er sket for at højne kvaliteten af informationerne i regnskaberne.

¹⁵³ IFRS 3, afsnit BC 375

¹⁵⁴ IFRS 3, afsnit BC 378

9.6 Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser

Som anført i afsnit 8.6.4 er der under nuværende IFRS og US GAAP den forskel på behandlingen af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser, at de ejerandele, der er anskaffet før overtagelsestidspunktet, efter IFRS omvurderes til dagsværdien af identificerbare nettoaktiver på overtagelsestidspunktet, mens andelene efter US GAAP bliver stående til dagsværdien på transaktionstidspunktet.

Med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er standarderne fremover ens på dette område.

Ifølge IFRS 3 (R)¹⁵⁵ og SFAS 141 (R)¹⁵⁶ skal den overtagende virksomhed omvurdere de tidligere anskaffede andele til dagsværdien på tidspunktet, hvor den bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed opnås. I den forbindelse skal eventuelle reguleringer, som denne omvurdering medfører, indregnes i resultatopgørelsen.

Da der ikke foreligger nogen handel med de tidligere anskaffede andele, kendes den reelle dagsværdi på disse ikke. Værdiansættelsen til dagsværdi bliver derfor et skøn, der baseres på almindelige værdiansættelsesmetoder. Der kan naturligvis i forbindelse med omvurderingen tages et vist udgangspunkt i kostprisen for den tilkøbte andel, der har medført den bestemmende indflydelse. Det skal dog bemærkes, at denne ikke blot kan omregnes forholdsmæssigt, idet problematikken omkring en ekstra præmie for bestemmende indflydelse gør sig gældende.

Når dagsværdien pr. overtagelsestidspunktet for de tidligere anskaffede andele er anslået, opgøres den samlede goodwill i forbindelse med sammenslutningen som summen af følgende¹⁵⁷:

- Kostprisen for den overtagne ejerandel, der har medført den bestemmende indflydelse, **plus**
- værdien af minoritetsinteresser (dagsværdi eller andel af nettoaktiverne), **plus**
- dagsværdien på overtagelsestidspunktet af tidligere anskaffede andele, **fratrukket**
- dagsværdien på overtagelsestidspunktet af den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver

I modsætning til under nuværende IFRS 3 og SFAS 141 skal de tidligere anskaffede andele således ikke fremover behandles separat med det formål at opgøre den betalte goodwill i forbindelse med hver enkelt handel.

¹⁵⁵ IFRS 3 (R), afsnit 42

¹⁵⁶ SFAS 141 (R), afsnit 48

¹⁵⁷ Business combinations and changes in ownership interests, side 97

I eksemplet nedenfor er den nye fremgangsmåde for den regnskabsmæssige behandling illustreret:

Virksomhed A har købt 80% af virksomhed B via to transaktioner.

I 2006 købte A 40% af B for 50 mio. kr. I 2006, 2007 og 2008 har A i alt indregnet 5 mio. kr. som A's andel af B's resultat efter den indre værdis metode. Den regnskabsmæssige værdi 31. december 2008 er derfor lig med 55 mio. kr.

Den 1. januar 2009 købte A yderligere 40% af B for 70 mio. kr., og skal herefter anvende reglerne om virksomhedsovertagelser. B's identificerbare nettoaktiver opgøres i den forbindelse til 150 mio. kr. pr. 1. januar 2009.

Dagsværdien af de tidligere anskaffede andele (40%) anslås pr. 1. januar 2009 til 60 mio. kr.

Minoritetsandele (20%) vælges målt til dagsværdi, der anslås at udgøre 30 mio. kr.

I 2009 indregner A følgende fortjeneste i resultatopgørelsen:

Dagsværdi af tidligere anskaffede andele	60 mio. kr.
Regnskabsmæssig værdi af tidligere anskaffede andele	55 mio. kr.
Fortjeneste til indregning i resultatopgørelsen	5 mio. kr.

Goodwill i forbindelse med overtagelsen pr. 1. januar 2009 opgøres som følgende:

Kostpris for den overtagne andel, der medfører bestemmende indflydelse	70 mio. kr.
Dagsværdi af minoritetsinteresser	30 mio. kr.
Dagsværdi af tidligere anskaffede andele	60 mio. kr.
	160 mio. kr.
B's identificerbare nettoaktiver pr. 1. januar 2009	- 150 mio. kr.
Goodwill til indregning i A's koncernbalance	10 mio. kr.

Eksempel 28 - Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i fleres faser¹⁵⁸

I forbindelse med konvergensprojektet var IASB og FASB enige¹⁵⁹ om, at en ændring fra at have haft en minoritetsandel i en virksomhed til at have kontrol over virksomheden medfører en væsentlig ændring i de økonomiske realiteter omkring den oprindelige investering. Den overtagende virksomhed er ikke længere indehaver af en minoritetsandel, og derfor skal virksomheden ophøre med at indregne de tidligere anskaffede andele som sådan. Den regnskabsmæssige behandling fungerer fremover i teorien sådan, at man anser de tidligere anskaffede andele for at være såvel solgt som købt til dagsværdien på overtagelsestidspunktet. Reguleringen til dagsværdi, som indregnes i resultatopgørelsen, modsvarer den fortjeneste/tab, som virksomheden ville have indregnet, hvis andelene reelt var solgt.

¹⁵⁸ Eksemplet er udarbejdet med inspiration fra "Business combinations and changes in ownership interests", side 98

¹⁵⁹ IFRS 3 (R), afsnit BC 384

FASB holdt tilbage i 2003 et møde¹⁶⁰ med en nedsat arbejdsgruppe på området virksomhedssammenslutninger. Her diskuterede man bl.a. netop kravene om at omvurdere tidligere anskaffede andele til dagsværdien pr. overtagelsestidspunktet og at indregne reguleringerne i resultatopgørelsen. Arbejdsgruppen, der pr. definition havde speciel indsigt i netop spørgsmål angående virksomhedssammenslutninger, havde ikke større bekymringer over at indføre denne eventuelle nye praksis. Det eneste gruppen påpegede var, at det beløb, som virksomheden evt. indregnede i resultatopgørelsen, skulle fremgå tydeligt af regnskaberne. Det blev som følge heraf et krav i IFRS 3 (R)¹⁶¹ og SFAS 141 (R)¹⁶², at virksomheden for hver virksomhedsovertagelse oplyser størrelsen på eventuelle indregnede fortjenester.

I forbindelse med udkastene til IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) var nogle af de respondenter, som ikke bifaldt den nye fremgangsmåde, utilfredse med, at fremgangsmåden åbner mulighed for at realisere en indtægt som følge af en købstransaktion, hvilket efter disse respondenter holdning pr. definition er en umulighed. De to bestyrelser havde derimod den holdning¹⁶³, at indregningen af fortjenesten/tabet blot er et resultat af en udskudt indregning af de reelle økonomiske kendsgerninger. Hvis de tidligere anskaffede andele løbende var reguleret til dagsværdi, som de fx ville være under IAS 39, ville der teoretisk set ikke være nogen regulering i forbindelse med sammenslutningen, idet bogført værdi ville være lig med salgssummen. Da ikke alle IAS'er vedrørende finansielle aktiver indeholder et krav om løbende måling til dagsværdi, vil der derfor opstå situationer, hvor de tidligere anskaffede andele ikke løbende er reguleret til dagsværdi, mens dette i andre situationer vil være tilfældet. Når disse andele i forbindelse med en virksomhedssammenslutning omvurderes til dagsværdi, er dette således, efter de to bestyrelses mening blot en indregning af en udskudt indtægt. Bestyrelserne deler således ikke synspunktet om, at der er tale om indregning af en fortjeneste, der er opstået som følge af en virksomhedsovertagelse. Fortjenesten er derimod opstået løbende over de foregående år, men uden at denne har været indregnet tidligere.

Den nye vejledning på nærværende område har en meget positiv effekt for regnskabsudarbejdere under såvel IFRS som US GAAP, der i høj grad vil opleve lavere omkostninger i forbindelse med udarbejdelse af regnskaber. De nuværende krav i begge standarder, der foreskriver, at hver enkelt transaktion skal behandles særskilt, bortfalder, og dette medfører helt naturligt en besparelse for den overtagende virksomhed. Jo flere transaktioner, der ligger forud for overtagelsen, desto større er besparelsen.

¹⁶⁰ IFRS 3 (R), afsnit BC 385

¹⁶¹ IFRS 3 (R), afsnit B 64 p

¹⁶² SFAS 141 (R), afsnit 68 p

¹⁶³ SFAS 141 (R), afsnit BC 387

Under US GAAP oplever virksomhederne endvidere den fordel, at de ikke, som tidligere, skal holde styr på adskillige dagsværdier på forskellige historiske tidspunkter. Dette er i sig selv også omkostningsbesparende.

Regnskabsbrugere, der udarbejder prognoser på baggrund af virksomhedens likviditetsgenererende muligheder, vil ikke opleve nogen væsentlig gene af de nye fremgangsmåder. Da virksomheden i sit regnskab skal oplyse størrelsen på beløb, der er indregnet som følge af omvurderinger af tidligere anskaffede andele, er det forholdsvist simpelt for regnskabsbruger, at korrigere herfor. Da sådanne brugere formentlig allerede foretager andre lignende korrektioner vedrørende ekstraordinære poster, vil det ikke påføre brugeren nogen væsentlig omkostning, at indtægterne fremover indregnes i resultatopgørelsen¹⁶⁴.

Opsummering og vurdering

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at der på området for virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i fleres faser, er sket en ensretning af IFRS og US GAAP, således at situationerne behandles ens.

Vi kan endvidere på baggrund af ovenstående konkludere, at ensretningen medfører såvel væsentligt lavere omkostninger for regnskabsudarbejdere som bedre informationer for regnskabsbrugere, hvorfor det er vores opfattelse, at såvel omkostningshensyn som hensyn til informationsbehov har været medvirkende til at ændringerne er vedtaget.

9.7 Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber

Som nævnt i afsnit 8.7.4 har dette regnskabsområde under hverken IFRS eller US GAAP tidligere været tilstrækkeligt reguleret. Dette har medført, at ens transaktioner behandles på mange forskellige måder. Under nugældende IFRS behandles et moderselskabs køb af aktier i et datterselskab eksempelvis efter minimum seks forskellige metoder. Salg af aktier i et datterselskab, hvor datterselskabet forbliver under moderselskabets kontrol, behandles ligeledes under såvel IFRS som US GAAP på flere måder. Den eneste type transaktion mellem moderselskabet og minoritetsaktionærer, der er underlagt regulering og samtidig er ens i de to standarder, er situationen hvor et moderselskab sælger aktier i et datterselskab og derved mister den bestemmende indflydelse.

Det er med vedtagelsen af IAS 27 (R) og SFAS 160 lykkedes IASB og FASB at nå til enighed om den regnskabsmæssige behandling af transaktioner mellem et moderselskab og minoritetsaktionærer i et datterselskab. Alle former for transaktioner mellem parterne er herefter

¹⁶⁴ Business Combinations Phase II, side 18

underlagt regulering, og ikke kun som på nuværende tidspunkt transaktioner, hvor datterselskabet ophører med at være et datterselskab som følge af transaktionen.

Ifølge IAS 27 (R)¹⁶⁵ og SFAS 160¹⁶⁶ skal alle ændringer i et moderselskabs ejerandele i datterselskaber, hvor moderselskabet efter ændringen fastholder den bestemmende indflydelse, fremover behandles som egenkapitaltransaktioner. Denne fremgangsmåde er således gældende, hvad enten der er tale om en øgning eller reducere af moderselskabets kapitalandele i et datterselskab.

Metoden medfører, at den bogførte værdi af minoritetsandelene i forbindelse med et salg eller køb af minoritetsandele forholdsmæssigt tilpasses den nye ejerandel i datterselskabet. Forskelsbeløbet mellem kostprisen/salgprisen og den regnskabsmæssige værdi af den købte/solgte minoritetsandel indregnes direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen.

De nye vejledninger medfører, at gevinster og tab i forbindelse med salg og køb af minoritetsandele ikke længere kan indregnes i resultatopgørelsen. Fremover vil alle køb og salg af minoritetsandele, hvor den bestemmende indflydelse bevares, blive indregnet fuldt ud på koncern-egenkapitalen. Fremgangsmåden ved køb og salg er herefter i store træk identisk med Eksempel 23, side 77, og Eksempel 24, side 78. I forhold til Eksempel 23, der omhandler køb af aktier i et datterselskab, vil goodwillen på tkr. 50 dog blive indregnet direkte på moderselskabets andel af egenkapitalen, og ikke særskilt aktiveret som goodwill. Fremgangsmåden for salg af kapitalandele, der er illustreret i Eksempel 24, vil være lig med den foreskrevne metode under IAS 27 (R). Opgaven vil derfor ikke foretage yderligere illustrationer af den fremtidige regnskabspraksis på området.

At det med den nye IAS 27 (R) er slået fast, at der ikke kan indregnes goodwill i forbindelse med køb af minoritetsinteresser, rejser en problemstilling, der har betydning for moderselskabets aktionærer. Denne problemstilling opstår som en direkte konsekvens af, at der under IFRS 3 (R) er valgmulighed mellem at indregne minoritetsandele inklusiv eller eksklusiv goodwill, jf. afsnit 9.3. I de tilfælde hvor moderselskabet har valgt at indregne minoritetsandele inkl. goodwill, vil moderselskabet i forbindelse med opkøb af disse minoritetsandele realisere en mindre reduktion af sin egenkapital, end hvis minoritetsandelene i sin tid var indregnet excl. goodwill. Dette skyldes, at den andel af goodwillen, der kunne være indregnet i minoritetsandelene på tidspunktet for virksomhedssammenslutningen, ender med at reducere moderselskabets egenkapital frem for at blive udlignet over minoritetsandelene. Hvis minoritetsandelen var indregnet inkl. goodwill på tidspunktet for sammenslutningen ville moderselska-

¹⁶⁵ IAS 27 (R), afsnit 31

¹⁶⁶ SFAS 160, afsnit 33

bets egenkapital blot blive reduceret med den goodwill, der var genereret siden sammenslutningen. Problemstillingen illustreres i nedenstående eksempler:

Virksomhed A overtager 75% af B den 1/1-2008 for 90 mio. kr. Dagsværdien af B's identificerbare nettoaktiver var 100 mio. kr. Dagsværdien af de 25% minoritetsandele anslås til 28 mio. kr., mens dagsværdien af 25% af de identificerbare nettoaktiver udgør 25 mio. kr.

Goodwill kan i den forbindelse opgøres efter følgende to metoder:

	Minoritet- andele til dagsværdi	Minoritets- andele til andel af nettoaktiver
Kostpris	90	90
Minoritetsandele	28	25
	118	115
Dagsværdi af nettoaktiver	100	100
Goodwill	18	15

Den 1/1-2009 køber A de resterende 25% i B for 35 mio. kr. Der er ikke sket nogen ændringer i selskabets egenkapital i 2008.

Reduceringen i moderselskabets egenkapital bliver i de to situationer følgende:

	Minoritet- andele til dagsværdi	Minoritets- andele til andel af nettoaktiver
Kostpris	35	35
Bogført værdi af minoritetsandele	28	25
Reducering af moderselskabets egenkapital	7	10

Eksempel 29 – Reduceringer af moderselskabets egenkapital¹⁶⁷

En følge af de fremtidige regler om køb af minoritetsandele er, at hvis den overtagende virksomhed på tidspunktet for opnåelse af kontrol ikke indregner den goodwill, der kan henføres til minoritetsandelene, så vil denne goodwill aldrig blive indregnet. Eksemplet ovenfor viser, at efterfølgende køb af minoritetsandele medfører, at moderselskabets egenkapital i fremtiden bliver mindre, hvis der ikke har været indregnet goodwill for minoritetsandelene. Som følge af disse to faktorer er det meget vigtigt, at moderselskabet allerede på tidspunktet for opnåelse af kontrol har overblik over, om man i fremtiden vil købe flere minoritetsandele. Især i situationer, hvor der efter virksomhedssammenslutningen eksisterer væsentlige minoritetsandele, er disse overvejelser vigtige, da goodwill i forbindelse med de fremtidige opkøb samlet set kan udgøre meget væsentlige beløb. Tilsvarende er det mindre væsentligt i situationer, hvor de tilbageværende minoritetsandele er ubetydelige.

¹⁶⁷ Business Combinations and changes in ownership interests, side 101

Hvis et salg af et moderselskabs kapitalandele i et datterselskab medfører, at moderselskabet mister den bestemmende indflydelse, men efterfølgende stadig besidder en kapitalandel, skal der ifølge IAS 27 (R)¹⁶⁸, på lige fod med den nuværende IAS 27, opgøres en gevinst/tab, som skal indregnes i resultatopgørelsen. Metoden hvorpå denne gevinst/tab opgøres, er dog anderledes end under den nuværende IAS 27, jf. Eksempel 25, side 79. Tidligere baserede man den regnskabsmæssige avance på summen af følgende to størrelser:

- Salgsprisen for den solgte kapitalandel i datterselskabet
- Den regnskabsmæssige værdi af den tilbageværende minoritetsandel

Forskellen mellem summen af disse beløb og den regnskabsmæssige værdi af den tidligere kapitalandel i datterselskabet blev indregnet i resultatopgørelsen som gevinst eller tab, hvorefter den tilbageværende investering i det tidligere datterselskab ville blive indregnet til den regnskabsmæssige værdi på afståelsestidspunktet.

Ifølge IAS 27 (R) skal gevinsten eller tabet fremover opgøres som forskellen mellem dagsværdien af den fulde ejerandel på salgstidspunktet og den tilsvarende regnskabsmæssige værdi¹⁶⁹. Dagsværdien af den solgte kapitalandel kendes, men det er derimod nødvendigt at foretage en skønsmæssig værdiansættelse af den tilbageværende kapitalandel. Hvis der igen ses på Eksempel 25, og i den forbindelse antages, at værdien af den tilbageværende minoritetsandel på 15% forholdsmæssigt har samme dagsværdi som de solgte 60%, så udgør dagsværdien 20 mio. kr. (15/60 af 80 mio. kr.). Fortjenesten vil i dette tilfælde blive 10 mio. kr., mod 8 mio. kr. i Eksempel 25. Forskellen skyldes udelukkende den goodwill, der kan henføres til den tilbageværende minoritetsandel i det tidligere datterselskab.

Den ændrede fremgangsmåde i IAS 27 (R) medfører også, at det tidligere moderselskab skal indregne sin tilbageværende investering til dagsværdi, hvorimod denne under nugældende IAS 27 indregnes til den regnskabsmæssige værdi.

Kombinationen af de to regelsæt for transaktioner, hvor moderselskabet sælger kapitalandele og bevarer henholdsvis mister den bestemmende indflydelse, giver virksomheder mulighed for at strukturere transaktioner på en sådan måde, at man opnår bestemte ønskede regnskabsmæssige resultater. Hvis et moderselskab ønsker at sælge eksempelvis 60% af aktierne i et helejet datterselskab, men af forskellige årsager ikke ønsker at rapportere en stor gevinst i resultatopgørelsen, kan moderselskabet vælge at sælge de 60% i to eller flere skridt. Sælges der fx på tidspunkt 1 49% af aktierne, skal gevinsten ved denne transaktion indregnes direkte på egenkapitalen, da moderselskabet bevarer den bestemmende indflydelse. På tidspunkt 2

¹⁶⁸ IAS 27 (R), afsnit 34

¹⁶⁹ Ændringer til reglerne om koncernregnskaber og virksomhedssammenslutninger

sælges 11%, og gevinsten ved denne transaktion, samt værdireguleringen til dagsværdi af de resterende 40%, indregnes i resultatopgørelsen, da den bestemmende indflydelse mistes. Hvis virksomheden havde solgt alle 60% på én gang, ville forskellen mellem dagsværdien og den regnskabsmæssige værdi af 100% af aktierne være indregnet i resultatopgørelsen. Resultatet af at opdele transaktionen i to transaktioner er dermed, at kun 51% af virksomhedens fortjeneste indregnes i resultatopgørelsen.

Den samme problemstilling gør sig i teorien gældende i situationer, hvor et moderselskab står til at realisere et tab, og ønsker at reducere effekten heraf i resultatopgørelsen. Regnskabspraksis under IFRS er imidlertid sådan, at hvis værdien af et anlægsaktiv forventes at blive indvundet via et salg af anlægsaktivet, frem for via fortsat brug heraf, skal anlægsaktivet behandles efter reglerne i IFRS 5 – "Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på videresalg, og ophørte aktiviteter". IFRS 5¹⁷⁰ angiver, at sådanne anlægsaktiver skal måles til den mindste værdi af bogført værdi og dagsværdi fratrukket anslåede salgsomkostninger. Som følge heraf vil størstedelen af et tab på en investering i et datterselskab i mange tilfælde være realiseret inden selve salgstransaktionen finder sted, hvorfor virksomhedernes incitament for at skjule tab i forbindelse med selve salget er mindre.

IASB og FASB anerkender¹⁷¹, at de fremtidige standarder giver mulighed for at foretage de nævnte strukturerede transaktioner. Derfor har man under såvel IAS som SFAS indført bestemmelser, der medfører, at flere transaktioner, der reelt må antages at udgøre én transaktion, også regnskabsmæssigt skal behandles som værende én transaktion.

De nye vejledninger, IAS 27 (R) og SFAS 160, medfører, at samtlige transaktioner mellem et moderselskab og minoritetsaktionærer er direkte reguleret, hvilket ikke er tilfældet under de nuværende standarder. Dette bør medføre, at ens transaktioner behandles ens i alle regnskaber, hvilket i høj grad er medvirkende til at højne sammenligneligheden mellem regnskaber. Eftersom ens transaktioner forventes at blive behandlet ens, er regnskabsbrugere også fremover fri for at foretage korrektioner til regnskaber, for at gøre dem sammenlignelige.

Alt i alt må de nye vejledninger siges at være såvel omkostningsbesparende som informationsgivende for regnskabsbrugere.

Den fremtidige metode for behandlingen af transaktioner mellem moderselskaber og minoritetsaktionærer, hvor bestemmende indflydelse bevares, er den formentlig enkleste af de forskellige metoder, der anvendes i dag. Det vurderes¹⁷² derfor, at virksomhederne generelt ved

¹⁷⁰ IFRS 5, afsnit 15

¹⁷¹ IAS 27 (R), afsnit BC 58

¹⁷² Endorsement, side 37

disse typer af transaktioner vil opleve lavere omkostninger som følge af, at det ikke er nødvendigt at få professionel hjælp.

Opsummering og vurdering

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at der på området for ændringer i moderselskabers ejerandele i datterselskaber er sket en ensretning af IFRS og US GAAP, således at situationerne fremover behandles helt ens.

Det er vores opfattelse, at såvel omkostningshensyn som et ønske om øget sammenlignelighed standarderne imellem har været medvirkende til, at ændringerne er vedtaget.

9.8 Delkonklusion

Nærværende afsnit har overordnet haft til hensigt at undersøge, om der med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) opnås konvergens på de i afsnit 8.8 oplistede områder. Desuden havde afsnittet til hensigt at undersøge, hvilke primære årsager der har lagt til grund for de enkelte ændringer af standarderne.

Vi har på baggrund af undersøgelsen fundet, at:

- Der er sket ensretning af identifikationen af den overtagende part. Ensretningen er sket på baggrund af ønsket om at eliminere forskelle mellem standarderne. Ensretningen medfører ikke øgede omkostninger for regnskabsudarbejdere.
- Der er sket ensretning af fastsættelse af overtagelsestidspunktet. Ensretningen er sket på baggrund af et ønske om at eliminere forskelle mellem standarderne. Eftersom der ikke er mulighed for en nemhedsdato, må omkostningerne i nogle få tilfælde blive større under US GAAP. For IFRS er der ingen ændringer.
- Der er sket ensretning af præsentationen af minoritetsandele, hvilket er sket ud fra ønsker om at eliminere forskelle standarderne imellem. Vedrørende værdiansættelse af minoritetsandele er der i stort omfang opnået ensretning mellem standarderne, men revisionen af standarderne har medført en ikke uvæsentlig ny forskel. Ensretningen af værdiansættelsen af minoritetsandele er foretaget på baggrund af ønsket om at eliminere forskelle mellem standarderne samt om at give regnskabsbrugere mere brugbar information. Kravet om fuld goodwill under US GAAP medfører større omkostninger, mens valgmuligheden under IFRS lader det være op til den enkelte virksomhed, om man vil øge omkostningerne.
- Der er sket en ensretning af opgørelse af kostprisen. Ensretningen er hovedsageligt sket for at eliminere forskelle og højne kvaliteten af informationerne i regnskaber.

Overordnet medfører ensretningen øgede omkostninger for regnskabsudarbejder under såvel IFRS som US GAAP.

- Der er sket en ensretning af behandlingen af negativ goodwill. Ensretningen er hovedsageligt sket for at højne kvaliteten af informationerne regnskaber aflagt efter US GAAP. Ensretningen medfører lavere omkostninger under US GAAP mens omkostningerne under IFRS ikke er berørt af ensretningen.
- Der er sket en ensretning af behandlingen af virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser. Ensretningen er på baggrund af såvel ønsket om at reducere omkostningerne for regnskabsudarbejderen som at forbedre kvaliteten af informationerne i regnskaberne. Ensretningen medfører lavere omkostninger under såvel IFRS som US GAAP.
- Der er sket ensretning af den regnskabsmæssige behandling af moderselskabers køb og salg af aktier i datterselskaber. Ændringerne er foretaget for at øge sammenligneligheden regnskaber imellem, samt for at reducere omkostningerne for regnskabsudarbejderne. Ensretningen medfører lavere omkostninger under såvel IFRS som US GAAP

10 Identifikation af immaterielle aktiver

Det er i de foregående kapitler fastslået, at en virksomhed, der overtager en anden virksomhed, skal indregne samtlige den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser, uanset om disse allerede er indregnet i den overtagne virksomheds balance eller ej. En eventuel manglende identifikation af et overtaget aktiv medfører, at værdien af dette aktiv indregnes i goodwillen, hvorved regnskabsbrugere ikke får fuldstændige og fyldestgørende oplysninger om de overtagne aktiver.

Immaterielle aktiver er i sagens natur hverken monetære eller fysiske aktiver, og desuden er mange internt oparbejdede immaterielle aktiver ikke allerede indregnet i den overtagne virksomheds balance. Som følge heraf er immaterielle aktiver et område, hvor der forekommer forholdsvis stor risiko for ubevidste fejl i forbindelse med identifikationen af overtagne aktiver.

Immaterielle aktiver antages desuden at være et område, der i et vist omfang er udsat for bevidste fejl. Dette skyldes, at virksomheder i visse situationer kan opnå resultatmæssige fordele ved at medtage nogle typer af immaterielle aktiver i goodwill frem for særskilt at indregne disse.

Som følge af ovennævnte risici for bevidste og ubevidste fejl, og områdets store betydning for den regnskabsmæssige effekt af en virksomhedssammenslutning, vil opgaven i nærværende kapitel gennemgå reglerne på området såvel før som efter vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R). Målet hermed er at undersøge, om IFRS 3 og SFAS 141 behandler området væsentligt forskelligt, og om IASB og FASB i så fald opnår konvergens på området med vedtagelsen IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

10.1 IFRS

Grundlaget for den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver findes i IFRS 3 og IAS 38. Vedtagelsen af IFRS 3 i 2004 medførte nogle væsentlige ændringer vedrørende den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver, og derfor blev også IAS 38 opdateret i forbindelse hermed. Bl.a. medførte kravet i IFRS 3 om, at goodwill ikke længere skal afskrives, men derimod nedskrivningstestes, at der blev behov for klarere retningslinjer angående identifikation og indregning af immaterielle aktiver. Disse retningslinjer fremgår af IAS 38.

Ifølge IFRS 3¹⁷³ skal en virksomhed, der overtager en anden virksomhed, indregne samtlige den overtagne virksomheds immaterielle aktiver separat, hvis disse aktiver:

- opfylder definitionen på immaterielle aktiver ifølge IAS 38, og

¹⁷³ IFRS 3, afsnit 45

- dagsværdien kan måles pålideligt.

I tilfælde hvor disse kriterier ikke er opfyldt, indregnes eventuelle immaterielle aktiver som en del af goodwillen.

IAS 38¹⁷⁴ definerer et immaterielt aktiv som værende et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans, mens et aktiv defineres som værende en ressource, der er under virksomhedens kontrol, og hvorfra der forventes fremtidige økonomiske fordele.

Kravet om identificerbarhed er ifølge IAS 38¹⁷⁵ opfyldt, hvis aktivet opfylder ét af følgende to kriterier:

- Aktivet hidrører fra kontraktlige eller andre juridiske rettigheder, uanset om disse rettigheder kan overdrages eller udskilles fra virksomheden eller fra andre rettigheder og forpligtelser.
- Aktivet kan udskilles, dvs. at det kan udskilles eller adskilles fra virksomheden og sælges, overdrages, gives i licens, udlejes eller udveksles, enten separat eller sammen med en tilknyttet kontrakt, et tilknyttet aktiv eller en tilknyttet forpligtelse.

Et immaterielt aktiv, der hidrører fra juridiske rettigheder kan eksempelvis være en virksomheds tilladelse til at drive særlige erhverv som fx kasino. Værdien af det immaterielle aktiv skal i denne situation opgøres på baggrund af, hvad det ville koste at købe en tilsvarende kontrakt på overtagelsestidspunktet.

Et eksempel på et immaterielt aktiv, der opfylder kriteriet om at hidrøre fra kontraktlige rettigheder, er en operationel leasingkontrakt, der er gunstig i forhold til markedsvilkår¹⁷⁶. Værdien af det immaterielle aktiv er i denne situation dagsværdien af forskellen mellem den resterende leasingafgift i den indgåede kontrakt, og en tilsvarende resterende leasingafgift i en kontrakt på nuværende markedsvilkår.

I situationer hvor et immaterielt aktiv kun kan udskilles fra virksomheden sammen med et andet aktiv, skal den overtagende virksomhed indregne disse aktiver samlet, hvis det ikke er muligt at opgøre dagsværdien på hvert enkelt aktiv¹⁷⁷. Et eksempel herpå kan være varemærket "Vildmosekartofler", der ikke i praksis kan sælges uden også at sælge selve Vildmosen, eller retten til at dyrke kartofler på denne.

¹⁷⁴ IAS 38, afsnit 8

¹⁷⁵ IAS 38, afsnit 12

¹⁷⁶ IFRS 3 (R), afsnit B 32

¹⁷⁷ IAS 38, afsnit 37

Da immaterielle aktiver ikke er fysiske aktiver, kan det til tider være svært at vurdere, om forudsætningen om, at aktiverne er under virksomhedens kontrol, er opfyldt. IAS 38¹⁷⁸ angiver, at kontrol over et immaterielt aktiv foreligger, hvis virksomheden har beføjelser til at tilegne sig de fremtidige økonomiske fordele, som aktivet måtte generere, eller til at afskære andre fra disse fordele. Kravet om kontrol medfører fx, at en arbejdsstyrke som regel ikke kan indregnes som et immaterielt aktiv, på trods af at virksomheden har brugt store ressourcer på uddannelse og oplæring. Medarbejdere vil altid have mulighed for, inden for en vis given periode, at skifte arbejde, og derfor er virksomheden ikke sikker på at modtage de økonomiske fordele, som måtte forventes som følge af medarbejderens højere uddannelsesniveau. Endvidere er det ikke muligt for en virksomhed at afskære medarbejderens nye arbejdsplads fra at nyde godt af de ressourcer, der har været brugt på medarbejderens uddannelse. Kontrolbegrebet vil derfor som oftest først være opfyldt, hvis der foreligger juridiske rettigheder, som fx patenter og copyrights mv.

Som nævnt er det også et krav for indregning, at immaterielle aktiver i fremtiden vil generere økonomiske fordele til virksomheden. Disse fordele kan bestå af indtægter fra salg af varer og serviceydelser, licenser og royalty samt omkostningsbesparelser mv.¹⁷⁹ Praksis før vedtagelsen af IFRS 3 har været sådan, at hvis sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele vurderedes at være mindre end 50%, ville aktivet ikke blive indregnet som et særskilt aktiv, og ville dermed indgå i goodwill¹⁸⁰. IFRS 3 og IAS 38 præciserer derimod, at når et immaterielt aktiv overtages i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, anses kravet om sandsynlige fremtidige indtægter altid for værende opfyldt, jf. IAS 38¹⁸¹. Hvis det herefter i forbindelse med vurderingen af et immaterielt aktiv er usikkert, om aktivet vil generere fremtidige økonomiske fordele, skal denne usikkerhed indregnes som et fradrag i målingen af dagsværdien på det immaterielle aktiv. Tidligere ville aktivet modsætningsvis ikke blive indregnet særskilt. Det må derfor klart antages, at der under nuværende praksis indregnes flere immaterielle aktiver end det tidligere har været tilfældet.

Et yderligere krav for indregning af immaterielle aktiver er, at aktivernes dagsværdi kan måles pålideligt, jf. IAS 38¹⁸². IAS 38 angiver derfor også retningslinjerne for, om værdien af et immaterielt aktiv kan opgøres tilstrækkeligt pålideligt. Ifølge standarden kan dagsværdien på immaterielle aktiver, der er anskaffet ved en virksomhedssammenslutning, som regel opgøres tilstrækkeligt pålideligt til, at disse kan indregnes separat. Dette skyldes, at usikkerheden om-

¹⁷⁸ IAS 38, afsnit 13

¹⁷⁹ Immaterielle aktiver, Revision og Regnskabsvæsen, 2004, Nr. 9

¹⁸⁰ Virksomhedssammenslutninger, Revision og Regnskabsvæsen, 2004, Nr. 9

¹⁸¹ IAS 38, afsnit 33

¹⁸² IAS 38, afsnit 21

kring det immaterielle aktivs fremtidige anvendelse og afkast mv. skal afspejles i fastsættelsen af aktivets dagsværdi frem for at give anledning til, at man ikke anser det for muligt at værdiansætte aktivet pålideligt, og derfor ikke indregner aktivet separat.

For at sikre, at virksomheder under IFRS 3 indregner flere immaterielle aktiver, end det har været tilfældet under den tidligere IAS 22, har man i IFRS 3 og IAS 38 indsat visse foranstaltninger, der skal sikre dette. Eksempelvis er det i IAS 38¹⁸³ direkte nævnt, at der kun findes to situationer, hvor dagsværdien i nogle tilfælde ikke kan opgøres tilstrækkeligt pålideligt til, at aktiverne kan indregnes separat. Disse situationer er, hvis det immaterielle aktiv stammer fra enten kontraktlige eller juridiske rettigheder, og enten:

- ikke kan udskilles,
- kan udskilles, men der ikke findes nogen historisk udveksling mellem uafhængige parter af lignende aktiver, og hvor en anslået dagsværdi ville blive baseret på umålelige variable.

Man har desuden med vedtagelsen af IFRS 3 fra IASB's side valgt at opliste en lang række eksempler¹⁸⁴ på immaterielle aktiver, som efter IASB's mening normalt kan værdiansættes tilstrækkeligt pålideligt, og derfor bør indregnes separat. Tabellen nedenfor gengiver nogle af disse eksempler fra IFRS 3.

Kategori af immaterielt aktiv	Eksempler
Marketingrelaterede	Varemærker og varenavne, internet domænenavne, konkurrenceklausuler.
Kunderrelaterede	Kundelister, ordrebøger, kontraktlige og ikke-kontraktlige kunderelationer.
Kunstnerrelaterede	Teaterstykker og balletter, bøger og magasiner, musik, fotografier og videoer
Kontraktbaserede	Royaltyaftaler, licenser, reklame-, service- og leveringsaftaler, leasingkontrakter, franchiseaftaler, senderettigheder, brugerrettigheder, medarbejderkontrakter.
Teknologibaserede	Patenter, software, databaser, opskrifter, ikke-patenteret teknologi mv.

Tabel 2 - Eksempler på immaterielle aktiver¹⁸⁵

¹⁸³ IAS 38, afsnit 38

¹⁸⁴ IFRS 3, Illustrative Examples

¹⁸⁵ IFRS 3, Illustrative Examples

Som gennemgangen ovenfor indikerer, skal der efter vedtagelsen af IFRS 3 og den opdaterede IAS 38 meget til, for at en overtagende virksomhed kan undgå at indregne et immaterielt aktiv særskilt. Behovet for at stramme op på retningslinjerne for indregning af immaterielle aktiver skyldes, at kombinationen af reglerne for behandlingen af goodwill og immaterielle aktiver efter første indregning giver virksomhederne mulighed for at opnå visse fordele ved ikke at aktivere immaterielle aktiver. Når en virksomhed har identificeret et overtaget immaterielt aktiv skal virksomheden foretage en vurdering af aktivets brugstid. Vurderes brugstiden at være begrænset, skal aktivet afskrives over den anslåede brugstid. Vurderes brugstiden derimod at være ubegrænset, skal aktivet ikke afskrives, men derimod testes for nedskrivningsbehov, jf. IAS 38¹⁸⁶. Ved at undlade særskilt indregning af et immaterielt aktiv med en begrænset brugstid opnår virksomheden dermed, at den "sparer" afskrivningerne på dette aktiv. Aktivet vil derimod indgå i den samlede sum af goodwill, der årligt testes for værdiforringelse.

Et regnskabsområde, der ikke direkte indgår i ovennævnte gennemgang af immaterielle aktiver, men som har meget stor betydning i mange virksomhedssammenslutninger, er overtagne forsknings- og udviklingsprojekter. Forsknings- og udviklingsprojekter er specielle, idet der teoretisk set endnu ikke er tale om et immaterielt aktiv. Et forsknings- eller udviklingsprojekt bliver først et immaterielt aktiv, når der er udviklet et produkt, der via salg eller lignende kan generere økonomiske fordele til virksomheden. En virksomhed kan fx have afholdt store forsknings- og udviklingsomkostninger i forbindelse med opfindelsen af en ny medicin, men det er på dette tidspunkt stadig usikkert, om forskningen og udviklingen i sidste ende resulterer i et salgbart produkt. Dertil kræves først diverse tests og myndighedernes godkendelse. Først på tidspunktet hvor virksomheden har opnået godkendelse for produktet og taget patent herpå, er der reelt tale om et immaterielt aktiv.

IFRS 3¹⁸⁷ angiver, at overtagne forsknings- og udviklingsprojekter skal indregnes som immaterielle aktiver, hvis definitionen på immaterielle aktiver er opfyldt, og værdien kan opgøres pålideligt. Da der er tale om igangværende projekter, følger det af sagens natur, at der også efter overtagelsestidspunktet vil blive afholdt yderligere omkostninger vedrørende disse projekter. Disse omkostninger skal behandles efter IAS 38.

IAS 38¹⁸⁸ foreskriver, at efterfølgende omkostninger, der knytter sig til et allerede aktiveret forskningsprojekt, skal udgiftsføres i resultatopgørelsen. Resultatet af at aktivere forskningsprojektet på overtagelsestidspunktet og at udgiftsføre omkostninger afholdt efter dette tids-

¹⁸⁶ IAS 38, afsnit 108

¹⁸⁷ IFRS 3, afsnit 45

¹⁸⁸ IFRS 3, afsnit 43

punkt bliver dermed, at kun en andel af de samlede omkostninger vedrørende projektet bliver aktiveret.

Efterfølgende omkostninger afholdt i forbindelse med aktiverede udviklingsprojekter skal derimod aktiveres sammen med det pågældende udviklingsprojekt, hvis omkostningerne opfylder samtlige de krav, der er angivet i IAS 38¹⁸⁹. Opfyldes ikke samtlige disse krav, skal omkostningerne udgiftsføres, og resultatet bliver det samme som for forskningsprojekterne, hvor kun en andel af samtlige omkostninger til projektet ender i balancen.

10.2 US GAAP

Grundlaget for den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver under US GAAP findes i bl.a. SFAS 2, SFAS 141 og SFAS 142.

Det overordnede kriterium for indregning af immaterielle aktiver findes i SFAS 141¹⁹⁰, der foreskriver, at immaterielle aktiver skal indregnes separat fra goodwill, hvis aktiverne opfylder enten rettigheds- eller udskillelseskriteriet, jf. afsnit 10.1

Der er ikke med hensyn til selve definitionen af et immaterielt aktiv væsentlige forskelle i forhold til under IFRS 3, hvorfor der henvises til gennemgangen ovenfor under IFRS. På samme måde som under IFRS er det under US GAAP ligeledes et krav for separat indregning af immaterielle aktiver, at der forventes fremtidige økonomiske fordele fra aktivet samt at dagsværdien kan opgøres tilstrækkeligt pålideligt¹⁹¹. Også under US GAAP anses der altid at være sandsynlighed for fremtidige økonomiske fordele, når et immaterielt aktiv overtages i forbindelse med en virksomhedssammenslutning.

Det er i SFAS 141¹⁹² direkte angivet, at den samlede medarbejderstab ikke kan aktiveres som et særskilt immaterielt aktiv separat fra goodwill. Beslutningen om i SFAS 141 positivt at angive, at en samlet medarbejderstab ikke kan indregnes som et særskilt aktiv, skyldes, at der efter FASB's mening ikke findes metoder til værdiansættelse af en medarbejderstab, idet en sådan værdiansættelse i så fald nødvendigvis må omfatte den enkelte medarbejders intellektuelle niveau¹⁹³. At den samlede arbejdsstyrke ikke kan indregnes som et separat aktiv betyder imidlertid ikke, at medarbejderrelaterede forhold aldrig kan indregnes. Et bilag til SFAS 141 angiver adskillige eksempler på aktiver, der efter FASB's mening skal indregnes som et separat immaterielt aktiv, og ét af disse eksempler er medarbejderkontrakter¹⁹⁴. I det omfang en kon-

¹⁸⁹ IAS 38, afsnit 57

¹⁹⁰ SFAS 141, afsnit 39

¹⁹¹ www.aro.kpmg.com

¹⁹² SFAS 141, afsnit 39

¹⁹³ SFAS 141, afsnit B 169

¹⁹⁴ SFAS 141, afsnit A 14

trakt reelt er udtryk for et aktiv, kan en sådan kontrakt indregnes som et særskilt immaterielt aktiv. Dette vil være tilfældet, hvis kontrakten fastsætter en løn, der ligger under markedsniveauet for lignende kontrakter.

Vedrørende forsknings- og udviklingsomkostninger valgte man i forbindelse med vedtagelsen af SFAS 141 ikke at genoverveje den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger, der overtages i forbindelse med en virksomhedsovertagelse. FASB valgte i stedet at fastholde de regler, der fremgår af FASB Interpretation No. 4 fra 1975, ifølge hvilken omkostninger afholdt til forsknings- og udviklingsprojekter udgiftsføres på tidspunktet for sammenslutningen, med mindre omkostningerne har en alternativ fremtidig anvendelse i andre forsknings- og udviklingsprojekter. Det vil sige, at afholdte omkostninger til eksempelvis materialer skal kunne bruges i et andet projekt for at blive aktiveret. I praksis vurderer den overtagende virksomhed altid, at de afholdte omkostninger ikke kan anvendes i andre projekter, og hovedreglen under US GAAP er derfor, at samtlige omkostninger til forskning og udvikling bliver udgiftsført¹⁹⁵.

10.3 Sammenligning af IFRS og US GAAP

IFRS 3 og SFAS 141 er på langt de fleste områder ens, hvad angår den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. Dette synspunkt understøttes af det faktum, at eksemplerne på immaterielle aktiver, der skal indregnes separat, i IFRS 3 og SFAS 141 er helt identiske. De områder, hvorpå der er forskelle, kan imidlertid i visse virksomhedssammenslutninger vise sig at have meget stor betydning.

En af de nævneværdige forskelle mellem de to standarder er, at det i SFAS 141, i modsætning til IFRS 3, ikke er angivet, at dagsværdien på et immaterielt aktiv skal kunne opgøres pålideligt, for at kunne indregne aktivet særskilt¹⁹⁶. Dette medfører naturligvis ikke, at virksomhederne som følge heraf har mulighed for at indregne immaterielle aktiver til helt upålidelige værdier, jf. begrundelse nedenfor i afsnit 10.4, idet regnskaberne stadig skal overholde de generelle krav til regnskaber, herunder bl.a. det retvisende billede. Når en virksomhed vurderer det enkelte immaterielle aktiv, der måske er uvæsentlig for regnskabet som helhed, er det imidlertid lettere at undlade indregning, når det er angivet, at dagsværdien for det enkelte immaterielle aktiv skal kunne måles pålideligt. Eftersom IFRS 3 indeholder krav om pålidelig måling af det enkelte aktiv, giver dette virksomhederne en vis mulighed for at undlade indregning af et immaterielt aktiv under påskud af, at værdien ikke kan opgøres tilstrækkeligt pålideligt. Virk-

¹⁹⁵ Georgia Tech, nr. 1

¹⁹⁶ SFAS 141, afsnit B 152

somheder under US GAAP har ikke haft mulighed for via denne begrundelse at undlade indregning af immaterielle aktiver.

Da virksomheder formentlig oftere har en interesse i ikke at indregne immaterielle aktiver separat, frem for det modsatte, kan det virke sandsynligt, at der under IFRS har været foretaget færre separate indregninger af immaterielle aktiver end under US GAAP. I forlængelse heraf må det også antages, at indregnede goodwillbeløb, alt andet lige, har været større under IFRS end under US GAAP.

Da goodwill under hverken IFRS 3 eller SFAS 141 skal afskrives, mens visse immaterielle aktiver skal afskrives, medfører den skæve fordeling mellem goodwill og immaterielle aktiver også, at virksomheder under US GAAP får et større afskrivningsgrundlag end virksomheder under IFRS. Virksomheder under IFRS får modsætningsvis et større goodwillbeløb, hvorpå der skal nedskrivningstestes. Størrelsen på afskrivningerne på de immaterielle aktiver og nedskrivningerne på goodwillen vil imidlertid meget sjældent være ens, hvorfor dette vil resultere i forskelle i påvirkningen af resultatopgørelsen. Det antages endvidere, at det er lettere at "glemme" nedskrivninger på et immaterielt aktiv, når dette er indregnet i summen af goodwill frem for særskilt aktiveret. Kravet om pålidelig måling af dagsværdien i IFRS 3, og de heraf afledte uheldige virkninger, kan derfor i sidste ende medføre ikke uvæsentlige forskelle mellem IFRS og US GAAP regnskaber.

Standarderne adskiller sig endvidere med hensyn til den regnskabsmæssige behandling af overtagne omkostninger til forsknings- og udviklingsprojekter. Sådanne omkostninger aktiveres under IFRS 3, hvis definitionen på et immaterielt aktiv er opfyldt, hvorimod omkostningerne under SFAS 141 bliver udgiftsført på tidspunktet for overtagelsen. Da virksomheders omkostninger til forskning og udvikling er stadig stigende, og i mange tilfælde udgør meget væsentlige beløb, medfører dette helt naturligt nogle meget væsentlige forskelle i regnskaberne.

Fremgangsmåden under SFAS 141 har endvidere den meget uheldige konsekvens, at den giver virksomhederne mulighed for at påvirke den regnskabsmæssige effekt af en virksomhedssammenslutning. Historisk set har virksomheder været interesserede i at få så meget som muligt af kostprisen for en virksomhedssammenslutning udgiftsført på overtagelsestidspunktet¹⁹⁷. Baggrunden herfor har været holdningen om, at det er mere fordelagtigt at have ét år med et meget dårligt resultat, frem for flere år med resultater på det jævne. Virksomheder under US GAAP kan opnå dette ved at værdiansætte forsknings- og udviklingsprojekter højt, hvorved et større beløb end ellers bliver udgiftsført på overtagelsestidspunktet. Ligeledes medfører dette,

¹⁹⁷ Georgia Tech, nr. 1

at den aktiverede goodwill bliver mindre, og dermed påvirker det fremtidige resultat i mindre omfang.

Man blev i USA opmærksomme på dette problem i starten af 90'erne, hvor værdien af forsknings- og udviklingsomkostninger, der blev udgiftsført i forbindelse med virksomhedssammenslutninger¹⁹⁸, steg voldsomt. At en del af denne stigning skyldtes bevidste overvurderinger af forsknings- og udviklingsprojekter kan ses ved, at Securities and Exchange Commission (SEC) i slutningen af 90'erne dømte adskillige virksomheder til at reducere udgiftsførte forsknings- og udviklingsomkostninger og øge summen af goodwill¹⁹⁹. Eksempelvis havde Network Associates²⁰⁰ i forbindelse med en virksomhedsovertagelse udgiftsført 219,2 mio. USD som forsknings- og udviklingsprojekter ud af en samlet kostpris på 284,6 mio. USD. En gennemgang fra SEC's side medførte, at de udgiftsførte omkostninger blev reduceret med 192,1 mio. USD til 27,1 mio. USD, og goodwill blev forhøjet med et tilsvarende beløb. Dette eksempel illustrerer tydeligt, at den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsprojekter i stort omfang har kunnet medføre væsentlige forskelle mellem regnskaber aflagt efter IFRS og US GAAP.

Problemerne med IFRS 3 og SFAS 141 kan herefter opsummeres således, at virksomhederne hver især havde mulighed for i forholdsvis høj grad at påvirke visse væsentlige regnskabsmæssige poster i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. Sådanne muligheder kan ikke undgå at mindske sammenligneligheden mellem regnskaber, og derfor har det været vigtigt for IASB og FASB via konvergensprojektet at udligne netop disse forskelle.

10.4 Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)

Ovenfor er det angivet, at de væsentligste forskelle mellem den regnskabsmæssige behandling af immaterielle aktiver under IFRS 3 og SFAS 141 er følgende:

- Pålidelig måling af dagsværdien er et krav under IFRS 3, hvilket ikke er tilfældet under SFAS 141.
- Overtagne forsknings- og udviklingsprojekter aktiveres under IFRS 3, hvorimod disse under US GAAP udgiftsføres.

Hverken IFRS 3 (R) eller SFAS 141 (R) indeholder krav om, at immaterielle aktiver skal kunne måles pålideligt. Dermed kan det konstateres, at IASB har valgt at fjerne dette krav fra standarden. Dette betyder imidlertid ikke, af samme begrundelse som ovenfor under afsnit 10.3, at det under IFRS fremadrettet accepteres, at immaterielle aktiver indregnes til helt upålidelige beløbsstørrelser.

¹⁹⁸ Is It time for a new accounting of R&D costs?

¹⁹⁹ Georgia Tech, nr. 1

²⁰⁰ Georgia Tech, nr. 1

Begrundelsen²⁰¹ for at fjerne pålidelighedskravet var, at regnskabsbrugerne får mere brugbar information fra skønnede og måske usikre værdiansættelser af immaterielle aktiver, end hvis aktiverne blot bliver indregnet som en del af goodwillen.

Den anden væsentlige forskel mellem IFRS og US GAAP på området immaterielle aktiver er behandlingen af overtagne forsknings- og udviklingsprojekter. Såvel IAS 38 (R) som SFAS 2²⁰² angiver fremover, at en overtagen virksomheds igangværende forsknings- og udviklingsprojekter opfylder definitionen på immaterielle aktiver, og derfor skal indregnes som sådan, hvis de;

- opfylder definitionen på aktiver, og
- er identificerbare og kan udskilles eller hidrører fra kontraktlige eller juridiske rettigheder.

FASB har således valgt at ændre SFAS 2 fra 1974 med hensyn til behandlingen af overtagne forsknings- og udviklingsprojekter. Den regnskabsmæssige behandling af overtagne forsknings- og udviklingsprojekter er herefter ens i de to regnskabsstandarde. FASB's begrundelser for at ændre sine standarder på dette område var, at det ikke giver et retvisende billede af virkeligheden at udgiftsføre omkostningerne, samt at det var vigtigt at opnå international konvergens på området²⁰³.

I forbindelse med konvergensprojektet har FASB genovervejet nogle af de faktorer, der i 1974 fik de daværende standardudstedere til at foreskrive forsknings- og udviklingsprojekter udgiftsført på overtagelsestidspunktet. En væsentlig årsag til at man dengang valgte at forsknings- og udviklingsprojekter skulle udgiftsføres var, at der på forsknings- og udviklingsstadiet er så stor usikkerhed om fremtidige økonomiske fordele, at disse ikke opfyldte definitionen på et aktiv, hvorefter fremtidige økonomiske fordele skal være overvejende sandsynlige. I forbindelse med genovervejelserne anlagde man i stedet den holdning, at usikkerheden skal afspejles i værdiansættelsen af det enkelte projekt. En stor usikkerhed medfører således en lavere værdiansættelse.

10.5 Delkonklusion

Det kan på baggrund af ovenstående gennemgang konkluderes, at immaterielle aktiver, der overtages i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, på nuværende tidspunkt behandles forskelligt på to væsentlige områder. Under US GAAP udgiftsføres overtagne forsknings- og

²⁰¹ IFRS 3 (R), afsnit BC 174

²⁰² SFAS 2, afsnit 3 A

²⁰³ SFAS 141, afsnit B 150

udviklingsprojekter, mens disse under IFRS aktiveres. IFRS indeholder desuden et krav om pålidelig måling af et immaterielt aktiv, hvilket ikke er tilfældet under US GAAP.

Med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) opnår IASB og FASB konvergens på de to ovennævnte områder, idet forsknings- og udviklingsprojekter fremover aktiveres under US GAAP, mens pålidelig måling af et immaterielt aktiv ikke fremover er et krav for indregning under IFRS.

Det er vores opfattelse, at de fremtidige standarder vil medføre separat indregning af flere immaterielle aktiver under såvel IFRS som US GAAP, hvilket er en stor fordel for regnskabsbrugere i forbindelse med deres vurderinger af en virksomhed. Det er endvidere vores opfattelse, at ensretningen af standarderne på dette område i høj grad vil medvirke til at forbedre sammenligneligheden mellem regnskaberne. Eftersom der fremover må forventes indregnet flere immaterielle aktiver, der hver især skal værdiansættes, må det antages, at omkostningerne for regnskabsudarbejdere øges.

Endelig mener vi, at de reviderede standarder vil mindske virksomhedernes muligheder for at misbruge reglerne til at opnå visse ønskede regnskabsmæssige effekter.

11 Oplysningskrav

Af tidligere gennemgåede kapitler fremgår det, at en virksomhedssammenslutning indeholder mange individuelle forhold, der hver især har større eller mindre betydning for regnskabsbrugere. Omfanget af en virksomhedssammenslutning, og transaktionerne forbundet hermed, kan for de sammensluttede virksomheder have store konsekvenser for den fremtidige drift. Der skabes derfor et behov hos bl.a. regnskabsbrugere om at få information omkring virksomhedssammenslutningen, og transaktionerne forbundet hermed. Oplysningskravene har derfor en central rolle i forbindelse med virksomhedssammenslutningen.

Såvel IFRS 3 som SFAS 141 indeholder krav om oplysninger i regnskabet i det år, hvori virksomhedssammenslutningen er sket. De to standarders oplysningskrav indeholder dog en række forskelle, som kan resultere i, at et regnskab aflagt efter den ene standard giver bedre indsigt i virksomhedssammenslutningen, end hvis regnskabet var aflagt efter den anden standard.

På baggrund af oplysningskravenes centrale rolle for regnskabsbrugernes prognose- og kontrolopgaver, vil opgaven i nærværende kapitel gennemgå reglerne på området såvel før som efter vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R). Målet hermed er at undersøge, om IFRS 3 og SFAS 141 giver regnskabsbrugere væsentligt forskellige informationer om virksomhedssammenslutninger, og om IASB og FASB i så fald opnår konvergens på området med vedtagelsen IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

11.1 IFRS 3

Under udviklingen af IFRS 3 identificerede IASB tre mål for oplysningerne om en virksomhedssammenslutning. De tre målsætninger er, at oplysningerne skal give information om²⁰⁴:

1. Årsagen, omfanget og den finansielle virkning af virksomhedssammenslutningen.
2. Virkningen af gevinster, tab, rettelser af fejl samt andre reguleringer som følge af virksomhedssammenslutningen indregnet i regnskabsåret.
3. Virkningen af ændringer i den regnskabsmæssige værdi af goodwill i regnskabsperioden.

Den første målsætning omfatter oplysninger om forhold, der er påvirket af virksomhedssammenslutningen i såvel regnskabsperioden som perioden efter statusdagen indtil godkendelse af

²⁰⁴ International GAAP - Generally Accepted Accounting Practice, kapitel 7

regnskabet. Oplysningskravene vedrørende denne målsætning fremgår af IFRS 3²⁰⁵, hvortil der henvises.

For kravene i IFRS 3²⁰⁶ gælder det, at disse gælder for hver enkelt virksomhedsovertagelse, og oplysningerne skal derfor gives for hver enkelt overtagelse. Det gælder dog for de virksomhedsovertagelser, som kan vurderes som individuelt uvæsentlige, at oplysningerne kan gives samlet. Det gælder endvidere for nedenstående punkter, at oplysningerne kan undlades, hvis det vurderes upraktisk og besværligt at give disse oplysninger. Hvis det undlades at give oplysningerne, skal dette begrundes i særskilte oplysninger. Der skal efter IFRS 3²⁰⁷ gives oplysninger om:

- e) aktiviteter, som virksomheden har valgt at afhænde som følge af virksomhedssammenslutningen.
- i) den overtagne virksomheds overskud eller underskud fra overtagelsesdatoen indtil regnskabsårets afslutning, samt overskud eller underskud for hele regnskabsåret.

IFRS 3 giver mulighed for at undlade at oplyse forhold opstået efter balancedagen, men inden godkendelsesdagen, hvis det vurderes at være særlig besværligt at fremskaffe oplysningerne. Virksomhedernes mulighed for i visse situationer at undlade at give oplysninger skyldes, at IASB ikke ønsker at pålægge unødvendig store omkostninger i forbindelse med virksomhedssammenslutningen.

De enkelte oplysningskrav, der vedrører IASB's målsætning nummer to fremgår af IFRS 3²⁰⁸. Disse oplysningskrav er primært medtaget for at vise de ændringer, der sker som følge af virksomhedssammenslutningen samt de ændringer, der sker efter første indregning af virksomhedssammenslutningen. Formålet med målsætning nummer to er, at give regnskabsbrugere mulighed for at korrigere årets resultat for alle ekstraordinære poster som følge af virksomhedssammenslutningen.

Tredje og sidste målsætning med oplysningskravene omhandler udelukkende goodwill²⁰⁹. Oplysningskravene er medtaget for at give regnskabsbrugeren mulighed for at vurdere de enkelte transaktioner på goodwill.

²⁰⁵ IFRS 3, afsnit 67, pkt. a - i

²⁰⁶ IFRS 3, afsnit 67

²⁰⁷ IFRS 3, afsnit 67

²⁰⁸ IFRS 3, afsnit 70

²⁰⁹ IFRS 3, afsnit 73

Udover de konkrete oplysningskrav indeholder IFRS 3 også et krav, der skal være med til at sikre, at regnskaberne indeholder alle nødvendige oplysninger, der er nødvendige for at opfylde de opstillede målsætninger i IFRS 3. Standarden angiver således følgende²¹⁰:

"Hvis de i denne standard krævede oplysninger i en hvilken som helst situation ikke opfylder formålene i afsnit 66, 72 og 74, skal virksomheden give yderligere oplysninger, således at formålene opfyldes."

Denne formulering skal betragtes som en sikkerhedsforanstaltning for, at samtlige relevante informationer oplyses, selv om dette ikke er et direkte krav efter IFRS 3.

11.2 SFAS 141

SFAS 141 indeholder i lighed med IFRS 3 nogle afsnit omhandlende krav om oplysninger for virksomhedssammenslutninger. FASB's begrundelse for at der er behov for oplysningskrav, forklares i SFAS 141²¹¹:

"En virksomhedssammenslutning resulterer ofte i en betydelig ændring i en virksomheds drift, og derfor har typen og omfanget af oplysninger om transaktionen en stor betydning for brugernes muligheder for at vurdere virkningerne af sådanne ændringer på indtjening og pengestrømme efter sammenslutningen."

Under udarbejdelsen af SFAS 141 blev kravene i den gamle standard, APB Opinion No. 16, vurderet i forhold til brugbarhed og relevans. FASB fandt, at langt størstedelen af de gamle oplysningskrav stadig er brugbare, og giver regnskabsbrugeren relevante oplysninger. Der blev dog konstateret et behov for yderligere oplysninger i forbindelse med virksomhedssammenslutninger.

FASB opdeler oplysningskravene i to områder, hvilket er uvæsentlige og væsentlige virksomhedssammenslutninger. SFAS 141 angiver, at en virksomhed i sit koncernregnskab, hvori en væsentlig virksomhedssammenslutning er fuldendt, skal give oplysningerne angivet i SFAS 141²¹², punkt "a" til "h".

Ved virksomhedssammenslutninger hvor en overtagen virksomhed vurderes at være uvæsentlig for den overtagende virksomhed, er der ingen oplysningskrav²¹³. Hvis flere individuelt uvæsentlige virksomheder samlet vurderes at være væsentlige, skal oplysningskravene i SFAS 141²¹⁴ gives, såfremt de enkelte oplysninger vurderes at være væsentlige.

²¹⁰ IFRS 3, afsnit 77

²¹¹ SFAS 141, afsnit B 195

²¹² SFAS 141, afsnit 51

²¹³ SFAS 141, afsnit 53

²¹⁴ SFAS 141, afsnit 53

Standarden indeholder endvidere særskilte regler for public business enterprises²¹⁵ (PBE), idet der opstår særlige behov for oplysninger, når der er tale om en virksomhed, der har offentlighedens interesse såsom børsnoterede virksomheder mv. Det fremgår bl.a. af disse oplysningskrav, at de sammensluttede virksomheder skal give oplysninger, således at indeværende års driftsresultat kan sammenlignes med sidste år. Dette omfatter, at der gives oplysninger om den overtagne virksomheds driftsresultat²¹⁶ for hele indeværende år, uafhængigt af ejerperioden, samt hele sidste år. Oplysningerne vedrørende sidste år skal dog kun gives på pro forma basis²¹⁷, hvilket vil sige, at oplysningerne for sidste år ikke gives med samme sikkerhed som oplysningerne for indeværende år. Da det ovennævnte krav kun gælder for PBE virksomheder, får regnskabsbrugere af et regnskab, der er aflagt af en ikke-PBE virksomhed, mindre oplysninger til at vurdere den fremtidige indtjening for den sammensluttede virksomhed, end regnskabsbrugere af et regnskab aflagt af en PBE.

SFAS 141²¹⁸ indeholder endvidere krav om, at der skal gives oplysninger, såfremt der er sket en væsentlig virksomhedsovertagelse efter regnskabsårets afslutning, men før godkendelsesdagen. Regnskabsbrugen får dermed væsentlig information helt op til dagen, hvor regnskabet godkendes.

En række oplysningskrav efter SFAS 141 kan undlades, såfremt det ikke vurderes at være praktisk muligt at fremskaffe oplysningerne, men langt størstedelen af oplysningskravene skal dog altid opfyldes.

Standarden indeholder i Appendix C to eksempler på hvordan oplysningerne om virksomhedssammenslutninger kan præsenteres i regnskaberne. Eksemplerne er opdelt efter individuelle væsentlige, og individuelle uvæsentlige virksomhedssammenslutninger.

11.3 Sammenligning af IFRS 3 og SFAS 141

Som det fremgår af afsnit 11.1 og afsnit 11.2, indeholder begge standarder bestemmelser og krav for oplysninger i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. IFRS 3 tager udgangspunkt i IASB's målsætninger om at formidle brede principper og retningslinjer til brug for regnskabsudarbejdelse. FASB tager derimod udgangspunkt i, at virksomhedsovertagelser normalt er væsentlige, og at regnskabsbrugerne derfor har brug for oplysninger for at kunne vurdere den fremtidige drift og pengestrømme for den sammensluttede virksomhed.

²¹⁵ SFAS 141, Appendix F

²¹⁶ Driftsresultatet omfatter oplysninger om bl.a. omsætning, resultat før ekstraordinære poster, årets resultat, indtjening på aktie osv.

²¹⁷ SFAS 141, afsnit 54

²¹⁸ SFAS 141, afsnit 51 og 52

Til trods for ovennævnte forskel i indgangsvinklen og opdelingen af de enkelte oplysningskrav ligner ideen bag oplysningskravene dog hinanden, idet oplysningerne, efter begge standarder, skal være med til at give regnskabsbrugere information til at kunne vurdere virksomhedssammenslutningerne.

Forskellene i indgangsvinklen mellem IFRS 3 og SFAS 141 giver dog også anledning til nogle direkte forskelle i oplysningskravene. De forskelle, der umiddelbart vurderes at være væsentlige for regnskabsbrugernes informationsbehov, er følgende:

- Efter SFAS 141 skal der gives uddybende information om eventuelle aftaler om udskudte betalinger, selv om disse ikke er indregnet i kostprisen. Dette krav findes ikke efter IFRS 3.
- IFRS 3 indeholder krav om oplysning af de direkte omkostninger for virksomhedssammenslutningen. Dette er ikke et krav efter SFAS 141.
- Efter IFRS 3 skal det forklares, hvorfor der er opstået negativ goodwill. Efter SFAS 141 skal blot beløbet og de skattemæssige konsekvenser oplyses.
- Efter IFRS 3 skal de regnskabsmæssige værdier i den overtagne virksomhed på overtagelsestidspunktet oplyses. Efter SFAS 141 er der ingen krav herom.
- Efter IFRS 3 skal der gives oplysninger om resultatet i den overtagne virksomhed i perioden fra overtagelsen til statustidspunktet samt for hele regnskabsperioden. Efter SFAS 141 oplyses resultatet i den overtagne virksomhed for hele regnskabsperioden samt sidste års regnskabsperiode.

Oplysninger om aftaler om udskudte betalinger

Eftersom det er frivilligt for virksomheder under IFRS 3 at give oplysninger om eventuelle aftaler om udskudte betalinger, der ikke er indregnet i kostprisen, er der risiko for, at regnskabsbrugere ikke får fuldstændige oplysninger om det fulde vederlag for virksomhedsovertagelsen, før alle forhold er afsluttet. For regnskabsbrugere medfører denne manglende information under IFRS 3, at kontrolopgaven, med hensyn til selve virksomhedsovertagelsen, udføres på et ufuldstændigt grundlag.

Oplysninger om direkte omkostninger

Som følge af at SFAS 141 ikke indeholder krav om oplysning om de direkte omkostninger er det ikke for regnskabsbrugeren muligt at se, hvilke direkte omkostninger der har været tilknyttet virksomhedsovertagelsen. Det manglende krav i SFAS 141 medfører en reducere af regnskabsbrugernes mulighed for at udføre deres kontrolopgave, idet størrelsen af de direkte om-

kostninger bl.a. fortæller noget omkring håndteringen og omfanget af virksomhedssammenslutningen.

Oplysninger om negativ goodwill

Eftersom SFAS 141 ikke kræver uddybende oplysninger om årsagerne til negativ goodwill, har regnskabsbrugerne ingen mulighed for at vurdere, hvad den negative goodwill skyldes. Regnskabsbrugerne må derfor lave deres egne antagelser omkring årsagerne til den negative goodwill. Regnskabsbrugernes prognoser over den fremtidige indtjening bliver derfor baseret på usikre forudsætninger, hvilket påvirker kvaliteten af prognoseopgaven.

Oplysninger om regnskabsmæssige værdier

SFAS 141 indeholder, i modsætning til IFRS 3, ikke noget krav om oplysning af de regnskabsmæssige værdier i den overtagne virksomhed på overtagelsestidspunktet. Dette medfører, at regnskabsbrugere ikke har mulighed for at vurdere identifikationen af de enkelte aktiver og forpligtelser i forbindelse med overtagelsen. Hvis eksempelvis den regnskabsmæssige værdi af den overtagne virksomheds materielle anlægsaktiver er lig med den vurderede dagsværdi, må dette give anledning til spørgsmål omkring værdiansættelsen. Denne usikkerhed kan for regnskabsbrugerne betyde, at kontrolopgaven ikke kan udføres med tilstrækkelig sikkerhed.

Oplysninger om resultat i den overtagne virksomhed

Et meget vigtigt element i forbindelse med virksomhedssammenslutninger er oplysninger omkring den overtagne virksomheds resultat og drift, idet disse indgår i vurderingen af den sammensluttede virksomheds fremtidige resultater og pengestrømme. Såvel IFRS 3 som SFAS 141 har krav om oplysning om den overtagne virksomheds resultat for hele året, hvori overtagelsen er foregået. Oplysningskravene om resultat mv. gælder efter SFAS 141²¹⁹ kun for PBE's, hvorimod kravene i IFRS 3 gælder for alle virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS 3. IFRS 3²²⁰ indeholder, i modsætning til SFAS 141, krav om, at den overtagne virksomheds resultat skal oplyses for perioden fra overtagelsesdatoen frem til balancedatoen. SFAS 141 indeholder derimod et krav om, at driftsresultatet for det forrige år skal vises, således at sidste års tal er sammenlignelige med årets tal. Eftersom der er stor forskel på informationen, som regnskabsbrugerne får omkring resultat mv. i den overtagne virksomhed, betyder det, at prognoseopgaverne afviger afhængigt af hvilken standard, der benyttes.

Foruden de ovenfor opstillede forskelle er der også mellem IFRS 3 og SFAS 141 den forskel, at SFAS 141²²¹ indeholder to konkrete eksempler på hvordan oplysningskravene bør opfyldes.

²¹⁹ SFAS 141, afsnit 54

²²⁰ IFRS 3, afsnit 70

²²¹ SFAS 141, Appendix C

IFRS 3 indeholder derimod ikke sådanne eksempler, hvorfor regnskabsaflægger i princippet bestemmer, hvordan oplysningerne skal præsenteres.

11.4 Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)

Med indførelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er en lang række af de tidligere forskelle mellem oplysningskravene fjernet. Herudover har IASB og FASB fremover ens indgangsvinkel til oplysningskravene.

Såvel IASB som FASB har i forbindelse med de fremtidige ændringer af oplysningskravene taget det udgangspunkt, at virksomhedsovertagelser ofte resulterer i en betydelig ændring på den samlede virksomheds fremtidige resultat og pengestrømme²²². Ud fra denne betragtning har begge organisationer vurderet brugbarheden af de nuværende oplysningskrav, samt vurderet om regnskabsbrugerne har behov for yderligere oplysninger.

FASB fandt, at IASB's målsætninger, jf. kapitel 11.1, for oplysningskravene er såvel fornuftige som relevante, og har derfor indført disse i SFAS 141 (R). Dette blev gjort ud fra en tanke om, at det hverken er nødvendigt eller muligt at fastsætte alle oplysningskrav, der er relevante ved en virksomhedssammenslutning²²³. Ved vurderingen af de tre målsætninger blev IASB og FASB endvidere enige om, at målsætning nr. 3 vedrørende goodwill kunne indeholdes i målsætning nr. 1, hvorfor der i IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) kun er to overordnede målsætninger.

Med indførelse af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er oplysningskravet om udskudte betalinger fremover ens. Begge standarder angiver således, at der skal gives oplysninger om eventuelle udskudte betalinger, hvad enten disse er indregnet i kostprisen eller ej. Ændringen blev primært foretaget for at skabe ensretning på området samt for at oplysningskravene passer til de nye krav om indregning og efterfølgende regulering af udskudte betalinger²²⁴. Regnskabsbrugerne får dermed fremover efter IFRS 3 (R) øget information omkring udskudte betalinger i forhold til nuværende IFRS 3. Denne information bevirker, at regnskabsbrugerne har bedre muligheder for at vurdere den samlede kostpris, hvilket medfører bedre muligheder for at udføre deres kontrolopgaver. Ensretningen af standarderne medfører endvidere for regnskabsbrugerne, at der opnås større sammenlignelighed i de situationer, hvor der hverken under IFRS 3 eller SFAS 141 er indregnet aftaler om udskudte betalinger i kostpriserne.

IFRS 3 er alene om at have et oplysningskrav om de direkte omkostninger ved virksomhedssammenslutningen. I SFAS 141 (R) har FASB indført det samme oplysningskrav, idet den yder-

²²² IFRS 3 (R), afsnit BC 401

²²³ SFAS 141 (R), afsnit B 419

²²⁴ IFRS 3 (R), afsnit BC 422, pkt. b

ligere oplysning ikke belaster regnskabsaflæggere med yderligere omkostninger, og fordi oplysningen hjælper regnskabsbrugere i forbindelse med deres kontrolopgave.

I SFAS 141 (R)²²³ er oplysningskravene endvidere tilrettet omkring negativ goodwill, således at disse krav fremover svarer til kravene i IFRS 3 (R), der ikke er ændret i forhold til IFRS 3. Fremover skal der efter begge standarder gives oplysninger om den beløbsmæssige størrelse af negativ goodwill, og årsagen til den negative goodwill skal forklares. Regnskabsbrugere får således fremover under begge standarder relevant information om årsagen til den negative goodwill. Hvis fx denne information har betydning for den fremtidige drift, er informationen meget værdifuld i forbindelse med regnskabsbrugernes prognoseopgaver.

IASB har i IFRS 3 (R)²²⁵ fjernet kravet om oplysning af de regnskabsmæssige værdier umiddelbart før virksomhedssammenslutningen. Årsagen til at kravet fjernes er, at det ofte vil være særdeles omkostningsfuldt for den overtagne virksomhed at opgøre de regnskabsmæssige værdier, i forhold til hvilken informationsværdi det giver regnskabsbrugere²²⁵.

I IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) er der fremover krav om oplysninger om såvel resultat som omsætning i den overtagne virksomhed for hele regnskabsperioden samt perioden fra overtagelsesdagen indtil statusdagen. For regnskabsbrugere medfører dette bl.a., at der fremover efter begge standarder er mulighed for at vurdere omfanget af aktiviteten i den overtagne virksomhed i forhold den overtagende. Desuden giver det flere muligheder for at vurdere hvilken effekt, den overtagne virksomhed vil have for hele den sammensluttede virksomhed.

Ovennævnte krav gælder under SFAS 141 (R) kun for PBE'er, hvorimod kravene gælder for alle virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS. Betydningen af dette kan diskuteres, idet der fx i Danmark kun er krav om at aflægge efter IFRS, såfremt virksomheden er børsnoteret. Det vil i praksis betyde, at det er de samme virksomheder i Danmark som i USA, der skal give oplysningerne.

En forskel, der er langt mere vigtigt, er, at SFAS 141 (R) stadig indeholder et krav om at der skal gives sammenlignelige tal for regnskabsperioden før den regnskabsperiode, hvor virksomhedsovertagelsen sker. IASB overvejede at medtage et lignende krav, men vurderede, at et sådant krav ville betyde for store omkostninger for regnskabsaflæggerne²²⁶. Set ud fra regnskabsbrugernes synspunkt ville oplysningerne have betydet en øget mulighed for at vurdere de fremtidige pengestrømme, hvorfor IASB's undladelse af oplysningerne altså har betydet en væsentlig mangel i forhold til SFAS 141 (R).

²²⁵ IFRS 3 (R), afsnit BC 422

²²⁶ IFRS 3 (R), afsnit BC 428

I IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) findes der fremover eksempler på, hvordan oplysningskravene fremover kan opfyldes. Med de opstillede eksempler må det forventes, at det fremover er lettere for regnskabsudarbejder at opstille regnskabet, da de nu også under IFRS har fået retningslinjer for hvorledes oplysningerne skal præsenteres.

Udover ovenstående ændringer er der i såvel IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) foretaget yderligere ændringer af oplysningskravene. En række af ændringerne er foretaget for at give regnskabsbrugerne øget indsigt i virksomhedssammenslutninger, og hvilken betydning disse fremover vil have for den sammensluttede virksomhed. Ændringerne er herudover foretaget for at ensrette oplysningerne, der gives efter henholdsvis IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R). Til trods for de nævnte ændringer er der på enkelte områder stadig forskelle i oplysningskravene standarderne imellem, idet IASB og FASB finder det nødvendigt at give forskellige informationer som følge af forskellige krav og behov til oplysninger. Af Bilag 4 fremgår både de ændringer, som ikke er analyseret i det ovenstående, samt de fortsatte forskelle ved oplysningskravene mellem IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R).

11.5 Delkonklusion

Det kan på baggrund af ovenstående gennemgang konkluderes, at der findes nogle væsentlige forskelle imellem de to nuværende standarder, som kan påvirke regnskabsbrugernes muligheder for at vurdere en virksomhedssammenslutning.

Med vedtagelsen af IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) opnår IASB og FASB en stor ensretning af oplysningskravene ved en virksomhedssammenslutning, men der findes dog stadig en række forskelle i oplysningskravene imellem de to nye standarder. Det er dog vores opfattelse, at ensretningen af oplysningskravene har fjernet en række af de væsentligste forskelle, hvorfor regnskabsbrugerne efter vores mening får klart bedre muligheder for at udføre kontrol- og prognoseopgaverne.

Vi mener dog, at der stadig findes nogle få væsentlige forskelle i oplysningskravene, som kan påvirke regnskabsbrugernes muligheder for at udføre de ovennævnte opgaver. Vi er dog af den opfattelse, at ensretningen, til trods for de fortsatte forskelle, er foretaget i så vidt et omfang, at regnskaberne fremover er betydelig mere sammenlignelige.

12 Konklusion

Denne opgave har med udgangspunkt i IFRS 3 og SFAS 141 haft til hensigt at undersøge, hvilke fordele det medfører for regnskabsbrugere, at IASB og FASB har foretaget en revision af disse standarder.

I forbindelse med gennemgangen af de reviderede standarder har vi konstateret, at IASB og FASB i høj grad foretrækker værdiansættelse til dagsværdi. For US GAAP har dette medført betydelige ændringer til SFAS 141, hvorimod IFRS 3 allerede i 2004 blev meget dagsværdibaseret.

Indledningsvist har vi undersøgt, hvordan regnskabsreguleringen foretages under de to organisationer. Vi fandt i denne forbindelse, at IASB opbygger IFRS på baggrund af en principbaseret regulering, hvor nogle overordnede målsætninger for regnskabsaflæggelse danner grundlag for de enkelte standarder, mens FASB opbygger US GAAP ud fra en detailbaseret regulering, hvor alle tænkelige forhold forsøges reguleret. Vi har i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende speciale oplevet, at det, på grund af det meget store antal standarder og fortolkningsbidrag, kan være meget vanskeligt at finde de konkrete regler i US GAAP standarderne. Vi er derfor af den holdning, at en principbaseret regulering er at foretrække.

Regnskabsbrugernes informationsbehov

For at kunne besvare spørgsmålet om hvilke fordele de reviderede standarder medfører for regnskabsbrugere har det været nødvendigt at undersøge, hvilke informationsbehov regnskabsbrugere har i forbindelse med vurderingen af en virksomhedssammenslutning. Vi har i denne forbindelse fundet, at regnskabsbrugere har brug for informationer, der gør dem i stand at vurdere den sammensluttede virksomheds fremtidige resultater, pengestrømme og risiko mv., samt om virksomhedens øverste ledelse har handlet fornuftigt i forbindelse med virksomhedsovertagelsen.

Væsentlige forskelle mellem IFRS 3 og SFAS 141

Et vigtigt element i forbindelse med regnskabsbrugeres prognose- og kontrolopgaver er sammenligning af regnskaber. Regnskabsbrugere træffer i bund og grund deres økonomiske beslutninger på baggrund sammenligninger af forskellige virksomheder og deres regnskaber. Hvis der er forskelle på reglerne, hvorefter de forskellige regnskaber aflægges, kan regnskabsbrugere ikke foretage kvalificerede sammenligninger, hvorfor der mangler et tilstrækkeligt grundlag for de økonomiske beslutninger.

I forbindelse med vores gennemgang af IFRS 3 og SFAS 141 har vi fundet, at der på følgende områder forekommer forskelle, der i størstedelen af virksomhedssammenslutninger har stor betydning for regnskabsbrugere:

- Opgørelse af kostprisen.
- Værdiansættelse og præsentation af minoritetsandele.
- Negativ goodwill
- Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser.
- Ændringer i ejerandele i datterselskaber.
- Identifikation af immaterielle aktiver.
- Oplysningskrav

Fjerner IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) forskellene mellem IFRS 3 og SFAS 141?

IASB og FASB har med IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) haft til hensigt at opnå konvergens på området virksomhedssammenslutninger. Vi har undersøgt, om dette er lykkedes, og har i denne forbindelse fundet, at der i langt det væsentligste er opnået konvergens på de ovenfor nævnte områder.

På området værdiansættelse af minoritetsandele er det ikke lykkedes internt i IASB at blive enige om én bestemt fremgangsmåde. Dette har medført, at IFRS 3 (R) tillader minoritetsandele værdiansat til enten fuld dagsværdi eller forholdsmæssig andel af dagsværdien på de identificerede nettoaktiver. SFAS 141 (R) tillader modsætningsvis kun minoritetsandele værdiansat til fuld dagsværdi. Begrundelsen for at man ikke i IASB har kunnet blive enige var, at der var tvivl, om hvorvidt de øgede omkostninger for regnskabsudarbejdere ville blive opvejet af fordelene for regnskabsbrugere.

Der er endvidere på området oplysningskrav stadig en væsentlig forskel imellem IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R). Efter SFAS 141 (R) skal der fremover, i lighed med SFAS 141, gives pro forma oplysninger om de sammenlignelige tal for regnskabsperioden før den regnskabsperiode, hvor virksomhedsovertagelsen sker. IASB overvejede at indføre et tilsvarende krav i IFRS 3 (R), men undlod at indføre kravet, idet de vurderede, at det ville medføre for store omkostninger for regnskabsaflæggere.

Som det fremgår af delkonklusionerne i kapitlerne 9 - 11 er det vores opfattelse, at den primære årsag til ensretningen på de forskellige områder skyldes ønsket fra IASB's og FASB's side om at øge sammenligneligheden mellem regnskaberne. Herudover har der også været fokus på at forbedre kvaliteten af regnskaberne i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov.

Medfører IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R) mindskede eller øgede omkostninger?

På baggrund af delkonklusionerne i kapitlerne 9 - 11 kan vi konkludere, at IFRS 3 (R) ikke generelt medfører øgede omkostninger for virksomheder under IFRS. Der må dog under IFRS forventes at være marginalt øgede omkostninger i forbindelse med indregning af flere aftaler

om udskudte betalinger, samt øgede omkostninger i forbindelse med indregning af flere immaterielle aktiver.

Vi mener ikke, at det entydigt kan konkluderes, om SFAS 141 (R) medfører øgede eller mindskede omkostninger for virksomheder under US GAAP. På nogle områder medfører den reviderede standard således øgede omkostninger, mens den på andre områder medfører reducerede omkostninger eller er neutral. Dette understøtter konklusionen ovenfor om, at det primære incitament i forbindelse med konvergensprojektet har været at ensrette standarderne for sammenlignelighedens skyld.

Opfylder de reviderede standarder bedre regnskabsbrugernes informationsbehov?

Vi har den holdning, at ændringen imod dagsværdi medfører, at regnskabsbrugere får bedre mulighed for at vurdere fremtidige pengestrømme, hvilket medfører en forøget kvalitet af prognoserne. De øgede krav til indregning i kostprisen medfører endvidere efter vores mening, at kostprisen giver et mere retvisende billede af det faktiske vederlag for den overtagne virksomhed. Dette forbedrer regnskabsbrugeres muligheder for at vurdere ledelsens beslutninger, og dermed udføre kontrolopgaverne.

Kontrol- og prognoseopgaverne danner sammen med en sammenligning med andre virksomheder grundlag for regnskabsbrugernes økonomiske beslutninger. Da de reviderede standarder også i høj grad øger sammenligneligheden af regnskaber, mener vi derfor, at standarderne medfører et bedre grundlag for regnskabsbrugernes økonomiske beslutninger.

Sammenfatning

Vi kan med henvisning til problemformuleringen konkludere, at revisionen af IFRS 3 og SFAS 141 medfører følgende fordele:

- Regnskabsbrugere får via bedre prognose- og kontrolopgaver et forbedret grundlag for økonomiske beslutninger.
- Sammenligneligheden af regnskaber forbedres til glæde for såvel regnskabsudarbejdere- som brugere.
- På mange områder bliver det lettere for regnskabsudarbejdere at opstille regnskaber, hvori der indgår virksomhedssammenslutninger.
- Under IFRS vil virksomhederne ikke generelt opleve større omkostninger.

13 Perspektivering

Specialet har taget sit udgangspunkt i et af IASB og FASB udført konvergensprojekt på området virksomhedssammenslutninger. Virksomhedssammenslutninger er blot ét ud af mange regnskabsmæssige områder, og eliminering af forskellene på dette område medfører ikke i sig selv, at regnskaber under IFRS og US GAAP bliver fuldt sammenlignelige. Dertil kræves, at også standarderne på alle andre regnskabsmæssige områder ensrettes, hvilket til stadighed indgår i IASB's og FASB's fælles arbejdsplan. Organisationerne har således på nuværende tidspunkt ti igangværende konvergensprojekter²²⁷. Lykkes det organisationerne at opnå konvergens på disse områder, vil der imidlertid stadig eksistere mange andre områder, hvorpå der fortsat er forskel mellem IFRS og US GAAP.

Et alternativ til det fortsatte konvergensprojekt mellem IASB og FASB om at ensrette de respektive regnskabsstandarder er, at organisationerne samarbejder om at udarbejde én fælles regnskabsstandard. Dette er i praksis den eneste måde, hvorpå man kan sikre, at regnskabsaflæggelsen sker helt ens.

I takt med den stigende internationalisering, der har medført, at investorer i høj grad investerer på tværs af landegrænser, anser SEC det for værende særdeles vigtigt, at disse investorer har mulighed for at sammenligne regnskaber på tværs af landegrænserne, og uafhængigt af hvilken jurisdiktion en virksomhed hører under²²⁸. Ligeledes mener SEC, at amerikanske virksomheder opnår forbedret konkurrenceevne i takt med at der opnås større sammenlignelighed mellem regnskaber. SEC er derfor også af den holdning, at det bedste for såvel investorer som virksomheder er, at der på internationalt plan kun eksisterer én regnskabsstandard af høj kvalitet.

IFRS anvendes i dag i ca. 113²²⁹ lande verden over, og værdien af de børsnoterede virksomheder, der anvender IFRS, udgør ca. 31% af verdens samlede børsnoterede virksomheders markedsværdi. SEC mener derfor, at IFRS har de bedste forudsætninger for at blive den internationalt anerkendte og anvendte regnskabsstandard, og derfor har SEC i 2008 udgivet et såkaldt "roadmap", der efter planen skal føre til, at amerikanske virksomheder i fremtiden skal aflægge regnskab efter IFRS. Målet med roadmap'et er, at amerikanske virksomheder i 2014 generelt begynder at aflægge regnskab efter IFRS. Det indgår desuden i planen, at visse virksomheder allerede fra 2010 skal have mulighed for at anvende IFRS. Kriteriet for at få denne mu-

²²⁷ Completing the February 2006 Memorandum of Understanding

²²⁸ Roadmap for the potential use of financial statements prepared in accordance with International Financial Reporting Standards by U.S. issuers

²²⁹ Roadmap for the potential use of financial statements prepared in accordance with International Financial Reporting Standards by U.S. issuers

lighed er, at virksomheden opererer i en branche, hvor størstedelen af konkurrenterne anvender IFRS, og hvor regnskabsaflæggelse efter IFRS dermed vil medføre, at investorer har bedre muligheder for at sammenligne virksomheden med konkurrenter.

Skiftet fra at anvende US GAAP til at anvende IFRS er imidlertid ikke uden problemer, og om forslaget vedtages, ændres eller bortfalder vides derfor ikke med sikkerhed. Det er dog sikkert, at SEC kun vil fortsætte arbejdet mod indførelsen af IFRS i USA, hvis dette vurderes at være positivt for investorer. SEC vil i den forbindelse vurdere de gældende IFRS standarder i 2011. På baggrund af denne vurdering vil SEC træffe sin beslutning om fortsat at arbejde for en generel indførelse af IFRS i USA i 2014, eller i stedet at arbejde med andre alternative muligheder.

14 Litteraturliste

Faglitteratur

Titel	Forlag/Udgivet af	Forfatter	ISBN
Corporate Finance & Governance, økonomi, strategi, værdiskabelse	Jurist- og Økonomforbundets forlag	Per Vestergaard Andersen	87-574-0629-4
Håndbog i Årsrapport	Revifora	Lars Kiertzner	87-87101-47-5
International GAAP - Generally Accepted Accounting Practice	Wiley	Ernst & Young	978-0-470-9961
IFRS i praksis 2006	Ernst & Young	Eskild N. Jakobsen, Michael Ebbe, m.fl.	87-88874-23-0
IFRS i praksis 2008	Ernst & Young	Kim Tang Lassen, Marlene Franke, m.fl.	-
Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder - Fra dansk praksis til IFRS	Forlaget Thomson	Jan Fedders og Henrik Steffensen	978-87-619-213
Årsrapporten - Teori og Regulering	Gjellerup	Jens O. Elling	87-13-04846-5

Publikationer

Titel	Udgivet af	År
Accounting for Business Combinations and related Topics	Deloitte	2008
Accounting for Business Combinations - Second Edition	KPMG	2004
Accounting for Business Combinations, Goodwill, and Other Intangible Assets A Roadmap to Applying Statements 141 and 142	Deloitte	2004
Acquisitions Accounting and transparency under IFRS 3	PricewaterhouseCoopers	2004
Business combinations and changes in ownership interests A guide to the revised IFRS 3 and IAS 27	Deloitte	2008
Business Combinations and Consolidated Financial Statement	Ernst & Young	2008
Business Combinations Phase II - Project summary, feedback and effect analysis	International Accounting Standards Board	2008
Business Combinations A guide to IFRS 3	Deloitte	2004
Endorsement of revised IFRS 3 business combinations and amended IAS 27 Consolidated and Separate Financial Statements	European Commission	2008
First Impressions: IFRS 3 and FAS 141R Business Combinations	KPMG	2008
IFRS 3 (Revised): Impact on earnings	PricewaterhouseCoopers	2008
IFRS and US GAAP similarities and differences	PricewaterhouseCoopers	2008
Similarities and Differences A comparison of IFRS, US GAAP and JP GAAP	PricewaterhouseCoopers	2008
Similarities and Differences A comparison of IFRS and US GAAP	PricewaterhouseCoopers	2007
To Merge and Converge	Deloitte	2007
U.S. GAAP v. IFRS: The Basics	Ernst & Young	2007
US GAAP vs. IFRS: The basics	Ernst & Young	2008

Faglige artikler mv.

Titel	Forfatter	Udgivet af
Accounting for Business Combinations, Goodwill, and Other Intangible Assets	-	Deloitte, 2004
Accounting for changes in the relative proportion of the controlling and non-controlling interests	-	International Accounting Standards Board
Bliv klar til den nye IFRS om køb af virksomheder	-	PricewaterhouseCoopers, 2008
Business Combinations	-	PricewaterhouseCoopers
Business combinations - a common standard	-	Deloitte, 2008
Completing the February 2006 Memorandum of Understanding: A progress report and timetable for completion September 2008		IASB og FASB, 2008
Consolidated Financial Statements	Michael Davis, James A. Larqay III	The CPA Journal, 2008
Current developments in financial accounting and reporting	Dennis R. Jennings	University of North Texas, 1998
Eksternt regnskabsvæsen som samfundsaktivitet samt regnskabsregulering	Niels Lolk Kofoed	AAU
For Some, Minority Interests Will Be a Major Boost	Marie Leone	CFO.com, 2008
IAS Plus - IASB publishes IFRS 3 Business Combinations	-	Deloitte, 2004
IASB Press Release, 10 January 2008	-	International Accounting Standards Board
IFRS 3R and IAS 27R	-	PricewaterhouseCoopers, 2008
Immaterielle aktiver	Rasmus Friis Jørgensen	Revision og Regnskabsvæsen, 2004, Nr. 9
Implications of the Joint FASB and IASB Proposal on Accounting for Business Combinations	Pamela A. Smith, Georgia Saemann	The CPA Journal, 2007
Intangible assets including R&D and Software	-	PricewaterhouseCoopers, 2006
Is it time for a new accounting of R&D costs?	Anne M. Clem	Institute of Management Accountant, 2001
Letter From the Office of the Chief Accountant Regarding the 1998-1999 Audit Risk Alerts	Lynn E. Turner	U.S. Securities and Exchange Commission, 1998
Negative Goodwill: Issues of Financial Reporting and Analysis under Current and Proposed Guidelines (Georgia Tech nr. 2)	Charles W. Mulford, Eugene E. Comiskey	Georgia Tech College of Management, 2007

Faglige artikler mv. – fortsat

Titel	Forfatter	Udgivet af
Ny IAS/IFRS om virksomhedssammenslutninger	-	Deloitte, 2004
Ny IFRS om Virksomhedssammenslutninger	Jan Fedders	Revision og Regnskabsvæsen, 2008, Nr. 3
Regnskab & Revision - US Update, Maj 2008, nr. 3	-	KPMG, 2008
Regnskabsreguleringen i USA	Niels Lolk Kofoed	AAU
The Effects of Recent Accounting Changes for In-process Research and Development (Georgia Tech nr. 1)	Charles W. Mulford, Ling Yang	Georgia Tech College of Management, 2008
The Effects on Measures of Profitability and Leverage of Recently Enacted Changes in Accounting for Minority Interests (Georgia Tech nr. 3)	Charles W. Mulford, Erin Quinn	Georgia Tech College of Management, 2008
The Negative Side of Goodwill	Marie Leone	CFO.com, 2007
The new approach to business combinations introduced by the revised IFRS 3 and the revised IAS 27	-	RSM International, 2008
To Merge and Converge	Stuart Moss, Jason Embick, m.fl.	Deloitte, 2007
US Update	-	KPMG, 2008, Nr. 3
Valuing intangible assets	Benjamin P. Foster, Robin Fletcher, William D. Stout	The CPA Journal, 2003
Valuing intangible assets - What are they really worth?	-	Deloitte, 2006
Virksomhedssammenslutninger	Jan Fedders	Revision og Regnskabsvæsen, 2004, Nr. 9
Virksomhedssammenslutninger - udvalgte problemstillinger	Jan Fedders	Revision og Regnskabsvæsen, 2003, Nr. 11
Virksomhedssammenslutninger, Nedskrivningstests og Immaterielle Aktiver	-	KPMG, 2004
What you need to know about the new accounting standards affecting M&A deals	-	PricewaterhouseCoopers, 2007
Ændringer til reglerne om koncernregnskaber og virksomhedssammenslutninger	Jan Fedders	Revision og Regnskabsvæsen, 2005

Regnskabsstandards, fortolkningsbidrag mv.

Titel	Udgivet af	År
Decision ref. EECS/0508-05	EECS	2007
EITF Abstracts Issue No. 95-3	EITF/FASB	1995
EITF Abstracts Issue No. 99-12	EITF/FASB	2000
Framework for the preparation and presentation of financial statements	International Accounting Standards Board	1989
IFRS 3 Virksomhedssammenslutninger	EU	2004
International Accounting Standard 27, (IAS 27)	International Accounting Standards Board	2008
International Accounting Standard 38, (IAS 38)	International Accounting Standards Board	2008
International Financial Reporting Standard 3, (IFRS 3 (R))	International Accounting Standards Board	2008
International regnskabsstandard 27, (IAS 27)	EU	2004
International regnskabsstandard 28, (IAS 28)	EU	2004
International regnskabsstandard 38, (IAS 38)	EU	2004
Statement of Financial Accounting Standards No. 141, (SFAS 141 (R))	Financial Accounting Standards Board	2007
Statement of Financial Accounting Standards No. 141, (SFAS 141)	Financial Accounting Standards Board	2001
Statement of Financial Accounting Standards No. 160, (SFAS 160)	Financial Accounting Standards Board	2007
Statement of Financial Accounting Standards No. 142, (SFAS 142)	Financial Accounting Standards Board	2001
Statement of Financial Accounting Standards No. 2, (SFAS 2)	Financial Accounting Standards Board	1974
FASB Interpretation No. 4	Financial Accounting Standards Board	1975
Statement of Financial Accounting Concepts No. 6, (SFAC 6)	Financial Accounting Standards Board	1985

15 Bilag

Bilag 1

Virksomhederne A og B har følgende balanceposter (for virksomhed B til dagsværdi):

(tkr.)	<u>A</u>	<u>B</u>
Anlægsaktiver	1.000	800
Omsætningsaktiver	1.000	1.500
Egenkapital	500	300
Forpligtelser	1.500	2.000

Virksomhed A, der er den overtagende virksomhed, overtager 100% af aktiekapitalen i B for tkr. 500. Det antages, at der ikke er aktiver og forpligtelser ud over de allerede identificerede. Indregningen i koncernregnskabet sker herefter ved, at A's nettoak

A's koncernregnskab vil herefter udvise følgende balance (tkr.):

Goodwill	200	Egenkapital	<u>1.000</u>
		Egenkapital i alt	<u>1.000</u>
Materielle anlægsaktiver	1.800		
		Forpligtelser	<u>3.500</u>
Omsætningsaktiver	<u>2.500</u>	Passiver i alt	<u>4.500</u>
Aktiver i alt	<u>4.500</u>		

Bilag 2

Note 1)

Goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutningen opgøres som summen af goodwill i de to handel, der har ført til virksomhedsovertagelsen.

1. handel:	Kostpris	7.000.000
	Dagsværdi af nettoaktiver 25% af (30.000.000 - 6.000.000)	6.000.000
		<u>1.000.000</u>
2. handel:	Kostpris	14.000.000
	Dagsværdi af nettoaktiver 45% af (32.000.000 - 6.000.000)	11.700.000
		<u>2.300.000</u>
		<u>3.300.000</u>

Note 2)

Immaterielle anlægsaktiver indregnes i overtagelsesbalancen til den bogførte værdi af A's aktiver med tillæg af dagsværdien af B's aktiver. Dagsværdien af B's immaterielle aktiver er 6 mio. kr. og den bogførte værdi er 4 mio. kr. Der bogføres således en opskrivning på 2 mio. kr.

Note 3)

Materielle anlægsaktiver indregnes i overtagelsesbalancen til den bogførte værdi af A's aktiver med tillæg af dagsværdien af B's aktiver. Dagsværdien af B's immaterielle aktier er 12 mio. kr. og den bogførte værdi er 10 mio. kr. Der bogføres således en opskrivning på 2 mio. kr.

Note 4)

Virksomhed A's overførte overskud påvirkes ikke af selve sammenslutningen. Det overførte overskud pr. 1/1-2009 er derfor lig med det overførte overskud 31/12-2008 (24 mio. kr.) med tillæg af det beløb, som A tjente i B i 2008 (1 mio. kr.), der står opført som opskrivning efter indre værdis metode, i alt 25 mio. kr.

Note 5)

Da A i alt har overtaget 70% af B, eksisterer der en minoritetsandel på 30%. I koncernregnskabet, hvor der som bekendt foretages 100% konsolidering af B, optages denne minoritetsandel til 30% af dagsværdien af de overtagne nettoaktiver:

Immaterielle aktiver	6.000.000
Materielle anlægsaktiver	12.000.000
Værdipapirer	2.000.000
Kontanter	12.000.000
Forpligtelser	<u>-6.000.000</u>
	<u>26.000.000</u>
30% heraf	<u>7.800.000</u>

Note 6)

Ifølge IFRS 3 skal tidligere anskaffede andele i forbindelse med en virksomhedssammenslutning behandles særskilt for hver transaktion. De reguleringer der opstår, når tidligere anskaffede andele omvurderes til dagsværdien på hvert transaktionstidspunkt skal under IFRS 3 behandles som en omvurdering.

1. handel:	Dagsværdi af overtagne nettoaktiver pr. 1/1-2008	24.000.000
	Bogført værdi af overtagne nettoaktiver pr. 1/1-2008	<u>18.000.000</u>
		<u>6.000.000</u>
	25% heraf	<u>1.500.000</u>
2. handel:	Dagsværdi af overtagne nettoaktiver pr. 1/1-2009	26.000.000
	Bogført værdi af overtagne nettoaktiver pr. 1/1-2009	<u>22.000.000</u>
		<u>4.000.000</u>
	75% heraf (også minoritetsandelene omvurderes til dagsværdi)	<u>3.000.000</u>
	Korrektion af nettoaktiver til dagsværdi i alt	<u>4.500.000</u>

De 4,5 mio. kr. er udtryk for det beløb, som aktiverne ville være opskrevet med, hvis der var foretaget særskilt opskrivning i forbindelse med hver transaktion. Opskrivningen på overtagelsestidspunktet udgør imidlertid kun 4. mio. kr. Der er derfor reelt tale om en nedskrivning på 500 tkr. Denne nedskrivning, der føres på egenkapitalen, svarer til nedskrivningen af de første 25%, som følge af, at nettoaktiverne er faldet med 2 mio. kr. i værdi.

Bilag 3

Note 1)

Goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutningen opgøres som summen af goodwill i de to handel, der har ført til virksomhedsovertagelsen.

1. handel:	Kostpris	7.000.000
	Dagsværdi af nettoaktiver 25% af (30.000.000 - 6.000.000)	<u>6.000.000</u>
		<u>1.000.000</u>
2. handel:	Kostpris	14.000.000
	Dagsværdi af nettoaktiver 45% af (32.000.000 - 6.000.000)	<u>11.700.000</u>
		<u>2.300.000</u>
		<u>3.300.000</u>

Note 2)

Immaterielle anlægsaktiver indregnes i overtagelsesbalancen følgende værdier:

25% af dagsværdien i virksomhed B pr. 1/1-2008	1.250.000
45% af dagsværdien i virksomhed B pr. 1/1-2009	2.700.000
30% af den bogførte værdi i B pr. 1/1-2009	1.200.000
100% af den bogførte værdi i A pr. 1/1-2009	<u>2.000.000</u>
	<u>7.150.000</u>

Note 3)

Materielle anlægsaktiver indregnes i overtagelsesbalancen følgende værdier:

25% af dagsværdien i B pr. 1/1-2008	3.750.000
45% af dagsværdien i B pr. 1/1-2009	5.400.000
30% af den bogførte værdi i B pr. 1/1-2009	3.000.000
100% af den bogførte værdi i A pr. 1/1-2009	<u>15.000.000</u>
	<u>27.150.000</u>

Note 4)

Virksomhed A's overførte overskud påvirkes ikke af selve sammenslutningen. Det overførte overskud pr. 1/1-2009 er derfor lig med det overførte overskud 31/12-2008 (24 mio. kr.) med tillæg af det beløb, som A tjente i B i 2008 (1 mio. kr.), der står opført som opskrivning efter indre værdis metode, i alt 25 mio. kr.

Note 5)

Da A i alt har overtaget 70% af B, eksisterer der en minoritetsandel på 30%. I koncernregnskabet, hvor der som bekendt foretages 100% konsolidering af B, optages denne minoritetsandel til 30% af den bogførte værdi af B's nettoaktiver:

Immaterielle aktiver	4.000.000
Materielle anlægsaktiver	10.000.000
Værdipapirer	2.000.000
Kontanter	12.000.000
Forpligtelser	<u>-6.000.000</u>
	<u>22.000.000</u>
30% heraf	<u>6.600.000</u>

Note 6)

Ifølge US GAAP skal tidligere anskaffede andele på overtagelsestidspunktet indregnes til dagsværdien på de respektive transaktionstidspunkter. Dette betyder at der ikke under US GAAP forekommer en regulering som under IFRS, hvor faldet i dagsværdien på nettoaktiverne medfører en nedregulering på 2 mio.

Bilag 4

IFRS 3R	SFAS 141R	Kommentar til evt. forskel
59 The acquirer shall disclose information that enables users of its financial statements to evaluate the nature and financial effect of a business combination that occurs either: (a) during the current reporting period; or (b) after the end of the reporting period but before the financial statements are authorised for issue.	67. The acquirer shall disclose information that enables users of its financial statements to evaluate the nature and financial effect of a business combination that occurs either: a. During the current reporting period; or b. After the reporting date but before the financial statements are issued.	
61 The acquirer shall disclose information that enables users of its financial statements to evaluate the financial effects of adjustments recognised in the current reporting period that relate to business combinations that occurred in the period or previous	71. The acquirer shall disclose information that enables users of its financial statements to evaluate the financial effects of adjustments recognised in the current reporting period that relate to business combinations that occurred in the current or previous	Ingen forskel, under SFAS 141 R, fremgår kravet dog først i afsnit 71
(h) for acquired receivables: (i) the fair value of the receivables; (ii) the gross contractual amounts receivable; and (iii) the best estimate at the acquisition date of the contractual cash flows not expected to be collected. The disclosures shall be provided by major class of receivable, such as loans, direct finance leases and any other class of receivables.	h. For acquired receivables not subject to the requirements of AICPA Statement of Position 03-3, Accounting for Certain Loans or Debt Securities Acquired in a Transfer: (1) The fair value of the receivables (2) The gross contractual amounts receivable (3) The best estimate at the acquisition date of the contractual cash flows not expected to be collected. The disclosures shall be provided by major class of receivable, such as loans, direct finance leases in accordance with Statement 13, and any other class	Forskellen i oplysningskravene for tilgodehavende skyldes særlige regler i USA vedr. tilgodehavender lign.
(j) for each contingent liability recognised in accordance with paragraph 23, the information required in paragraph 85 of IAS 37 <i>Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets</i>. If a contingent liability is not recognised because its fair value cannot (i) the information required by paragraph 86 of IAS 37; and (ii) the reasons why the liability cannot be measured reliably.	j. For assets and liabilities arising from contingencies: (1) The amounts recognized at the acquisition date or an explanation of why no amount was recognized (paragraph 24) (2) The nature of recognized and unrecognized contingencies (3) An estimate of the range of outcomes (undiscounted) for contingencies (recognized and unrecognized) or, if a range cannot be estimated, that fact and the reasons why a range cannot be estimated. An acquirer may aggregate disclosures for assets and liabilities	Forskellen i oplysningskravene skal findes i andre standarder.
(k) the total amount of goodwill that is expected to be deductible for tax	k. The total amount of goodwill that is expected to be deductible for tax	
	l. If the acquirer is required to disclose segment information in accordance with FASB Statement No. 131, Disclosures about Segments of an Enterprise and Related Information, the amount of goodwill by reportable segment. If the assignment of goodwill to repo	Særlige regler i andre USGAAP standarder.

IFRS 3R	SFAS 141R	Kommentar til evt. forskel
(l) for transactions that are recognised separately from the acquisition of assets and assumption of liabilities in the business combination in accordance with paragraph 51: (i) a description of each transaction; (ii) how the acquirer accounted for each transaction; (iii) the amounts recognised for each transaction and the line item in the financial statements in which each amount is recognised; and (iv) if the transaction is the effective settlement of a pre-existing relationship, the method used to determine the settlement amount. (m) the disclosure of separately recognised transactions required by (l) shall include the amount of acquisition-related costs and, separately, the amount of those costs recognised as an expense and the line item or items in the statement of comprehensive inc (n) in a bargain purchase (see paragraphs (i) the amount of any gain recognised in accordance with paragraph 34 and the line item in the statement of comprehensive income in which the gain is recognised; and (ii) a description of the reasons why the transaction resulted in a gain.	m. For transactions that are recognized separately from the acquisition of assets and assumptions of liabilities in the business combination (paragraph 57): (1) A description of each transaction (2) How the acquirer accounted for each transaction (3) The amounts recognized for each transaction and the line item in the financial statements in which each amount is recognized (4) If the transaction is the effective settlement of a preexisting relationship, the method used to determine the settlement amount. n. The disclosure of separately recognized transactions required by paragraph 68(m) shall include the amount of acquisition-related costs, the amount recognized as an expense and the line item or items in the income statement in which those expenses are reco o. o. In a bargain purchase (paragraphs (1) The amount of any gain recognized in accordance with paragraph 36 and the line item in the income statement in which the gain is recognized (2) A description of the reasons why the transaction resulted in a gain.	
(o) for each business combination in which the acquirer holds less than 100 per cent of the equity interests in the acquiree at the acquisition date: (i) the amount of the non-controlling interest in the acquiree recognised at the acquisition date and the measurement basis for that amount (ii) for each non-controlling interest in an acquiree measured at fair value, the valuation techniques and key model inputs used for	p. For each business combination in which the acquirer holds less than 100 percent of the equity interests in the acquiree at the acquisition date: (1) The fair value of the noncontrolling interest in the acquiree at the acquisition date (2) The valuation technique(s) and significant inputs used to measure the fair value of the noncontrolling interest.	Forskel i oplysningskravene skyldes forskel i regler omkring indregning af minoritetsandele, herunder goodwillmetode.
(q) the following information: (i) the amounts of revenue and profit or loss of the acquiree since the acquisition date included in the consolidated statement of comprehensive income for the reporting period; and (ii) the revenue and profit or loss of the combined entity for the current reporting period as though the acquisition date for all business combinations that occurred during the year had been as of the beginning of the annual reporting period.	r. If the acquirer is a public business enterprise, as described in paragraph 9 of Statement 131: (1) The amounts of revenue and earnings of the acquiree since the acquisition date included in the consolidated income statement for the reporting period (2) The revenue and earnings of the combined entity for the current reporting period as though the acquisition date for all business combinations that occurred during the year had been as of the beginning of the annual reporting period (supplemental pro forma (3) If comparative financial statements are presented, the revenue and earnings of the combined entity for the comparable prior reporting period as though the acquisition date for all business combinations that occurred during the current year had occurred as	Efter SFAS 141® skal oplysninger om indtjening og omsætning stadig kun gives for PBE's, hvor det efter IFRS 3R gælder for alle virksomheder. Krav som er videreført fra SFAS 141, og stadig ikke er i IFRS 3R. Vedr. oplysning af indtjening og omsætning for den overtagne virksomhed af sidste år tal.

IFRS 3R	SFAS 141R	Kommentar til evt. forskel
	71. The acquirer shall disclose information that enables users of its financial statements to evaluate the financial effects of adjustments recognized in the current reporting period that relate to business combinations that occurred in the current or previous reporting period.	Ingen forskel, se IFRS 3R, paragraf 61
(b) for each reporting period after the acquisition date until the entity collects, sells or otherwise loses the right to a contingent consideration asset, or until the entity settles a contingent consideration liability or the liability is cancelled or expires:	b. For each reporting period after the acquisition date until the entity collects, sells, or otherwise loses the right to a contingent consideration asset, or until the entity settles a contingent consideration liability or the liability is cancelled or expires:	Enkelte forskelle skyldes særlige oplysningskrav i SFAS 157.
(i) any changes in the recognized amounts, including any differences arising upon settlement;	(1) Any changes in the recognized amounts, including any differences arising upon settlement	
(ii) any changes in the range of outcomes (undiscounted) and the reasons for those changes; and	(2) Any changes in the range of outcomes (undiscounted) and the reasons for those changes	
(iii) the valuation techniques and key model inputs used to measure contingent consideration.	(3) The disclosures required by paragraph 32 of Statement 157.	
(c) for contingent liabilities recognised in a business combination, the acquirer shall disclose the information required by paragraphs 84 and 85 of IAS 37 for each class of provision.	c. For each reporting period after the acquisition date until the acquirer collects, sells, or otherwise loses the right to recognized assets arising from contingencies, or the acquirer settles recognized liabilities or its obligation to settle them is cancelled:	Særlige regler under USGAAP som delvist er videreført fra SFAS 141. IFRS 3R siger at der skal oplyses for hvert kategori. Derfor ligner de enkelte oplysningskrav hinanden, dog med mindre forskelle.
	(1) Any changes in the recognized amounts of assets and liabilities arising from contingencies and the reasons for those changes	
	(2) Any changes in the range of outcomes (undiscounted) for both recognized and unrecognized assets and liabilities arising from contingencies and the reasons for those changes.	
(d) a reconciliation of the carrying amount of goodwill at the beginning and end of the reporting period showing separately:	d. A reconciliation of the carrying amount of goodwill at the beginning and end of the reporting period as required by Statement 142, as amended.	Mindre forskelle skyldes at der oplysningskravene for goodwill skal findes i SFAS 142 for US GAAP. I IFRS 3 R findes de enkelte krav i underpunkterne (i)-(viii) som ikke er medtaget i dette bilag.
	73. If the specific disclosures required by this Statement and other GAAP do not meet the objectives set out in paragraphs 67 and 71, the acquirer shall disclose whatever additional information is necessary to meet those objectives.	Ingen forskel i opsamlingsparagraffen for oplysningskravene. Se IFRS paragraf 63.

16 Ansvarsliste

1	Indledning	1	Jan
2	Executive summary	3	Fælles
3	Problemformulering	6	Fælles
4	International regnskabsregulering og teori	10	Peter
5	Regnskabsbrugernes informationsbehov	15	Jan
5.1	Informationsbehov i forbindelse med virksomhedssammenslutninger	16	Jan
5.1.1	Dagsværdi i relation til regnskabsbrugernes informationsbehov	17	Fælles
6	Virksomhedssammenslutninger og overtagelsesmetoden	19	Jan
7	Belysning af IFRS 3 og SFAS 141	21	Fælles
7.1	IFRS 3	21	Fælles
7.1.1	Identifikation af en virksomhedssammenslutning	21	Jan
7.1.2	Identifikation af den overtagende virksomhed	22	Peter
7.1.3	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	23	Peter
7.1.4	Fastsættelse af kostprisen	23	Peter
7.1.5	Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele	25	Jan
7.1.6	Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill	26	Jan
7.1.7	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	27	Jan
7.2	SFAS 141	27	Fælles
7.2.1	Identifikation af en virksomhedssammenslutning	28	Jan
7.2.2	Identifikation af den overtagende virksomhed	28	Peter
7.2.3	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet	29	Peter
7.2.4	Fastsættelse af kostprisen	29	Peter
7.2.5	Identifikation og måling af overtagne aktiver, forpligtelser og minoritetsandele	30	Jan
7.2.6	Opgørelse af goodwill eller negativ goodwill	30	Jan
7.2.7	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser	31	Jan
7.3	Delkonklusion	31	Fælles

8	Analyse af forskellene mellem IFRS 3 og SFAS 141	33	Fælles
8.1	Identifikation af den overtagende part.....	33	Peter
8.2	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet.....	38	Peter
8.3	Indregning af minoritetsandele	43	Jan
8.4	Opgørelse af kostprisen	51	Peter
8.5	Negativ goodwill	63	Jan
8.6	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser.....	69	Jan
8.7	Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber	76	Jan
8.8	Delkonklusion.....	82	Fælles
9	Fremtidig praksis under IFRS 3 (R) og SFAS 141 (R)	83	Fælles
9.1	Identifikation af den overtagende virksomhed	83	Peter
9.2	Fastsættelse af overtagelsestidspunktet.....	86	Peter
9.3	Indregning af minoritetsandele	87	Jan
9.4	Opgørelse af kostprisen	93	Peter
9.5	Negativ goodwill	100	Jan
9.6	Virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i flere faser.....	102	Jan
9.7	Ændringer i moderselskabets ejerandele i datterselskaber	105	Jan
9.8	Delkonklusion.....	110	Fælles
10	Identifikation af immaterielle aktiver	112	Jan
11	Oplysningskrav	123	Peter
12	Konklusion.....	132	Fælles
13	Perspektivering	135	Fælles